

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio IV. De Eucharistia ut Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

feffione, conferatur; id tamen non est præceptum, ut communiter docent. Adverte demum circa remissionem pœnæ, quod per baptismum totaliter ea remittatur, quia per illum homo renascitur; non tamen per confirmationem.

Secundus effectus minus principalis Confirmationis est Character: proinde hoc Sacramentum est irreiterabile. Tertius effectus est Cognatio spiritualis, seu affinitas inter confirmatum, & patrinum eo modo, quo diximus de Bapt.

II. Quæritur ultimo, quinam sint ritus servandi in administratione hujus Sacramenti?

Respondeo esse eos, qui habentur in Manuali Episcoporum: Præcipuæ tamen cæremoniæ sunt; Primo, alapa, quæ impingitur, tum ut ille recorderetur se esse confirmatum, tum ut intelligat debere injurias sustinere pro fide confitenda: omissio tamen alapæ non est mortale, quia non videtur res gravis: Secundo, Patrinus, cujus omissio est mortalis, cum sit res gravis: est enim cæremonia antiquissima ad significandum tyronem il-

lum esse in spirituali militia, & indigere alterius consilio; quamvis Patrinus confirmationis non teneatur instruere, quem suscepit; cum nullo jure id præcipiatur, sed adhibetur ad ornatum. Solum in necessitate potest esse idem Patrinus in Confirmatione, qui fuit in baptismo; & frater fratrem suscipere, ut notat Sà, & Trull. in cap. *In catechismo* de consecr. dist. 4. Debet Patrinus Confirmationis esse confirmatus; aliter cognationem spirituales non contraheret, ut multi docent contra Sà, Rodr., & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 26.: Unde peccaret graviter, si non confirmatus exerceret munus Patrini, eo quod irritam redderet hanc cæremoniam solemnem. Tertio, quod caput confirmati vitta ligetur; tum ob reverentiam Chrismatis, ne statim deturatur, & aliis rebus misceatur; tum ut significetur, gratiam Confirmationis esse conservandam: ferenda autem est vitta, quamdiu habet consuetudo in singulis locis. Demum nullus certus locus administrationi Confirmationis assignatur; omnino tamen convenit, ut id in Ecclesia fiat.

QUÆSTIO IV.

De Eucharistia ut Sacramento.

INnumeri Auctores fusissime, sed nunquam satis de præstantissimo hoc Sacramento disserunt. Nos, missis iis, quæ in Scholastica Theologia disputavimus, paucis hic expediemus, quæ ad praxim spectant. Cum autem Eucharistia & sit Sacramentum, quatenus corpus Christi Domini in ea contentum est cibus spiritualis animæ ordinatus ad ejus refectionem, & nutritionem; & simul sit Sacrificium, quatenus idem corpus Christi sub speciebus panis, & vini offertur Deo omnipotenti in remissionem peccatorum, & remedium humanæ infirmitatis, de Eucharistia in quantum est Sacrificium agemus quæstione insequenti; Hic solum de Eucharistia agimus, prout est Sacramentum, quod a D. Dionys. dicitur *Consummatio omnium Sacramentorum*, tum quia vitam gratiæ in baptismo, & confirmatione receptam munit, & consummat; tum quia fontem ipsum gratiæ in se continet. Primo autem quære-

mus ejus Essentiam, Unitatem, & Institutionem: Secundo necessitatem, & obligationem illud sumendi: Tertio materiam: Quarto formam: Quinto effectus: Sexto subjectum: Septimo dispositionem ex parte animi requisitam: Octavo dispositionem ex parte corporis: Nono de tempore, loco, & aliis ad Eucharistiam spectantibus: Ultimo de Ministro.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit, & quando institutum Eucharistiæ Sacramentum?

- I. Variis nominibus a SS. Patribus hoc Sacramentum appellatur
- II. Variisque figuris in lege veteri fuit adumbratum.
- III. Ex hujus Sacramenti definitione sequitur, quod constituatur ex corpore, & sanguine Christi Domini, ex speciebus Sacramentalibus, atque etiam ex verbis consecratoris.
- IV. Non tamen ex sumptione, seu usu.
- V. Eucharistia dumtaxat est Sacramentum permanens, quatenus ejus materia proxima permanet physice, & verba moraliter.
- VI. Non est multiplex hoc Sacramentum, sed unum specie atoma.
- VII. Multiplicitas numerica hujus Sacramenti unde desumatur? Et an a pluribus particulis simul sumptis gratia uberior causetur?
- VIII. Quando, & quomodo Christus hoc Sacramentum instituerit?
- IX. Et quem ad finem?

I. **U**T præstantiam tanti Sacramenti explicarent Patres, & Doctores, innumeris illud nominibus appellarunt: Dicitur enim Primo *Eucharistia* græce, quod latine sonat Bona gratia, tum quia continet Christum plenum gratiæ, & veritatis; tum etiam quia in gratiarum actionem consecratur; tum demum quia uberrimam gratiam confert: Se-

cundo dicitur *Sacra Synaxis*, hoc est Collecta societas; quia fideles per hoc Sacramentum, tamquam unius corporis membra cum Christo capite uniuntur. Dicitur *Sacrum Viaticum infirmorum*, quia viam parat ad gloriam, juxta illud Psal. 49. *Sacrificium laudis* (hoc est Eucharistia) *honorificabit me, & illic ier, quo ostendam illi salutare Dei*: Appellatur *Sacramentum corporis, & sanguinis Domini, Primum, & Sacrosanctum mysterium, Consummatio Sacramentorum, Panis vita, Esca spiritualis, Cæna Domini, Pharmacum immortalitatis, Gloria Dei, & aliis nominibus apud Suar. part. 3. quæst. 73. art. 4., & Filiuc. unde merito nuncupari solet Sanctissimum, Augustissimum, Venerabile Sacramentum.*

II. Fuit etiam variis figuris in lege veteri adumbratum: Primo per Agnum paschalem, qui Christum, ut hostiam, & ut cibum significabat: Secundo per Panes propositionis, & præsertim per oblationem panis, & vini factam a Melchisedech: Tertio per Sacrificia, expiationes, & holocausta illius legis: Quarto per Manna, quod pluit de Cælo peregrinantibus in deserto, quod omne delectamentum in se habebat: Quinto per Panem Eliæ, qui tantum robur dedit comedenti: Sexto per Panem hordeaceum, qui evertit castra Madian, ut videre est apud eundem Suar., & D. Th. quæst. 73. art. 6.

III. Quæritur nunc primo, quid sit Eucharistia, & in quibus consistat?

Respondeo, esse Sacramentum, quod sub speciebus panis, & vini vi consecrationis continet corpus, & sangu-

guinem Christi Domini ad nutritionem vitæ spiritualis datæ per baptismum. Hæc definitio colligitur ex Trident. sess. 13. cap. 2., & est adæquata per genus, & differentiam; nam genus est ratio Sacramenti, quæ est communis omnibus; differentia vero sunt ea, quæ sequuntur, per quæ a reliquis Sacramentis differt.

Ex quibus sequitur primo ex D. Th., Con., Bonac., Trull., Corpus Christi Domini constituere Eucharistiam. Probat: hoc Sacramentum est cibus animæ, non ratione specierum, sed ratione corporis Christi, ut habetur Joan. 6. *Panis, quem ego dabo, caro mea est: Caro mea vere est cibus*, &c.; & ideo Trident. sess. 13. cap. 5. docet, huic Sacramento deberi cultum latriæ.

Neque dicas, Corpus Christi significari a speciebus: ergo non constituit hoc Sacramentum: sicut ablutio interna, seu emundatio ab originali, quæ significatur in baptismo, non constituit baptismum. Nam potest aliquid significari, & simul constituere Sacramentum, ut dolor in Sacramento Pœnitentiæ, qui significatur a Confessione. Cæterum sicut in aliis Sacramentis datur Sacramentum tantum, res tantum, & Sacramentum simul, & res, prout explicavimus quæst. 1. art. 6. num. 5.: ita in hoc Sacramento species panis dicuntur Sacramentum tantum, quatenus solum significant Christum sub iis contentum per modum cibi, & non significantur; Gratia dicitur res tantum hujus Sacramenti, quia solum significatur, non significat; Corpus Christi dicitur res simul reſectiva animæ, & Sacramentum, quia significat gratiam reſectivam, & significatur a speciebus.

Sequitur secundo, Eucharistiam constitui etiam a speciebus panis, & vini. Probat: quia Sacramentum debet esse signum sensibile; solæ autem

Pars V.

species sunt sensibiles in hoc Sacramento: ergo debet constitui etiam a speciebus. Adde, Corpus Christi contineri in hoc Sacramento ex Trident.; nihil autem in se ipso continetur: ergo species sunt Sacramentum, in quo Christus continetur sensibiliter, & demonstrabiliter; atque adeo species constituunt Sacramentum.

Sequitur tertio contra Sot., & Con. Verba consecratoria esse partem essentiali hujus Sacramenti, & non merum requisitum, aut causam extrinsecam. Ratio est, quia quodlibet Sacramentum constat rebus & verbis, quæ significant effectum spirituale ab iis causatum: ergo etiam Eucharistia. Adde, Eucharistiam in fieri constare ex verbis consecrationis, ut patet; (quia non minus verba, quam species panis, & vini significant Christum Dominum, ut cibum nutritivum animæ) ergo etiam in facto esse: nam eadem sunt constitutiva Sacramenti in fieri, & in facto esse; aliter non esset idem Sacramentum, quod fit, & quod perseverat.

Neque dicas, transactis verbis perseverare integrum Sacramentum: ergo non constituitur verbis in facto esse. Nam verba perseverant moraliter, quoties Sacramentum perseverat; sicut quando confertur absolutio, perseverat moraliter confessio, quæ constituit Sacramentum Pœnitentiæ; & consensus unius conjugis sæpe perseverat tantum moraliter, quando per adventum alterius consensus constituitur Sacramentum Matrimonii. Dicuntur autem moraliter perseverare verba consecratoria, quatenus adhuc perseverat eorum significatio, & exigentia corporis Christi sub illis speciebus ad nutriendam animam; sicut etiam quatenus illæ causant moraliter gratiam in suscipiente Eucharistiam.

IV. Sequitur quarto, sumptionem, seu usum, non constituere hoc Sacra-

F 3

men-

mentum, ut communiter docent contra Aureol. Probatur; quia ex Tridentina consecratione habetur in hoc Sacramento Christus Dominus: ergo ex Tridentina ante susceptionem habetur constitutum Sacramentum; atque adeo sumptio est solum requisitum, seu applicatio virtutis activæ, ut hoc Sacramentum gratiam causet: Aliter ante sumptionem non deberet adorari.

Dices: Sacramentum consistit in eo, quod Christus Dominus instituit, & fieri præcepit: atqui non solum instituit, & fieri præcepit consecrationem, sed etiam susceptionem: ergo consistit etiam in susceptione.

Confirmatur, quia Sacramentum est signum sensibile significans practice gratiam ex promissione Christi: atqui non solum consecratio, sed etiam sumptio est huiusmodi: Christus enim Dominus promisit gratiam manducanti: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*: ergo sumptio constituit Sacramentum. Quamvis autem ante sumptionem habeatur constitutum Sacramentum, poterit saltem dici, quod sumptio sit pars integralis; sicut est satisfactio in Sacramento Pœnitentiæ.

Respondeo, nego majorem: non enim omnia, quæ Christus præcepit fieri relate ad Eucharistiam, sunt partes Sacramenti: Sicut enim in baptismo dixit: *Euntes docete omnes, baptizantes eos*: & tamen doctrina non est pars Sacramenti: ita quamvis dixerit: *Accipite, & manducate*, non per hoc usus Eucharistiæ erit pars Sacramenti.

Ad confirmationem nego sumptionem esse signum practicum gratiæ, seu habere vim causativam gratiæ, cum id non habeatur neque ex Scripturis, neque ex Conciliis, neque ex Patribus. Verum quidem est, quod posita sumptione causetur gratia, sed falsum est, quod vis causativa gratiæ sit in ipsa sumptione: hæc

enim solum est applicatio virtutis activæ, quæ est in ipso Sacramento. Quare quando dicitur, *Qui manducat meam carnem habet vitam æternam, ly manducare* ponitur ut conditio, non ut vis vivificandis; sicut cum dicitur, *Qui accedit ad ignem, calefit*, accessus ponitur ut conditio, non ut vis calefactiva, quæ est in solo igne: Neque potest dici, quod manducatio sit solum pars integralis; Primo, quia in hac re nihil affirmandum sine autoritate; cum totum pendeat unice ab Institutione Christi Domini, quæ nobis solum per Scripturas, Concilia, & sensum Ecclesiæ innotescit: Secundo, quia si esset pars Sacramenti, esset pars essentialis, & non integralis; Siquidem essentialiter requiritur manducatio, ut Eucharistiæ causet gratiam; Contra vero, ut causetur gratia in Sacramento Pœnitentiæ, non requiritur satisfactio; & ideo satisfactio potest esse pars tantum integralis, non essentialis.

V. Sequitur ultimo, distingui hoc Sacramentum a reliquis, non solum quia habet constitutiva, & effectus diversos, sed etiam quia materia proxima hujus Sacramenti est quid permanens; sicut etiam ipsa forma permanet moraliter, quousque permanet Christi corpus sub speciebus ab ipsa forma causatum: non secus ac moraliter permanet electio Pontificis, verbi gratia, vivente Pontifice: Et ideo dicitur esse Sacramentum permanens, quia ante usum est perfectum; reliqua vero Sacramenta consistunt in solo usu, & solum dum fiunt, recipiuntur: Præterea materia reliquorum Sacramentorum est solum quid sensibile; hujus vero Sacramenti materia est, præter species panis sensibiles, etiam corpus Christi Domini, quod per species panis fit demonstrabile, dicendo, *Hoc est corpus Christi*.

VI. Quæ:

VI. Queritur secundo, Utrum hoc Sacramentum debeat dici unum, an multiplex specie?

Respondeo, debere dici unum specie atoma, seu infima; nam licet panis, & vinum specie differant; quia tamen in hoc Sacramento utrumque ordinatur ad eundem finem specificum, videlicet ad refectioem animæ per modum convivii, quod ex pane, & vino integratur, ideo est unum specie: Non secus ac Sacramentum Ordinis dicitur unum, quamvis a Subdiaconatu, Diaconatu, Presbyteratu integretur; quia omnia ad eundem finem ordinantur. Illud tamen est discrimen inter Sacramentum Ordinis, & Eucharistiæ, quod qui recipit, verbi gratia, diaconatum, non recipit gratiam illam, quæ est propria Presbyteratus: Contra vero qui solas species panis manducat, eandem specie gratiam recipit, ac qui manducat simul, & bibit, etiamsi verum esset, quod majorem extensive gratiam recipiat, qui sub utraque specie communicat; sicuti eandem specie gratiam recipit, qui semel communicat, ac qui bis, quamvis majorem extensive gratiam recipiat, qui communicat bis: Nam per species solius panis solum representatio convivii est partialis, & inadequata; gratia tamen refectiva ex institutione Christi Domini est omnino ejusdem rationis, quæ confertur a solis speciebus panis & quæ a solis speciebus vini, & consequenter quæ ab utrisque: Quicquid sit, utrum gratia Sacramentalis, seu auxilia, quæ conferuntur manducantibus hostiam, differant a gratia Sacramentali, seu ab auxiliis, quæ conferuntur bibentibus calicem, juxta illud Psal. 103. *Vinum letificat cor hominis, & panis cor hominis confirmat*; Quod Scholastici discutunt, & nos in Cursu Theologico disp. 4. qu. 8. de Eucharistia agentes partem affirmantem probabiliter

sustinuimus: & in calce articuli quinti hujus quæstionis fusius id prosequemur.

VII. Queritur tertio, Undenam desumatur multiplicitas numerica hujus Sacramenti?

Respondeo, desumi a multiplicitate specierum, non physica, sed morali; Quare plures hostiæ in eadem pyxide dicuntur esse unum Sacramentum; & sacerdos, qui sumit in missa hostiam in tres partes divisam, non dicitur sumere tria Sacramenta, sed unum; quia illæ tres partes, licet sint physice divisæ, sunt tamen moraliter unum, eo quod faciunt unum cibum; & e converso, si eadem hostia divisam in tres partes a tribus manducatur, dicuntur esse tria Sacramenta, quia per triplicem illam manducationem fit moraliter triplex, hoc est triplex cibus. Ex quo sequitur, quod non majorem gratiam recipiat, qui recipit simul plures particulas, quam qui unam tantum; nam moraliter est unus cibus, tam si una, quam si centum particula simul sumantur; Quamvis per hoc, quod Christus Dominus magis sit in stomacho illius, qui recipit plures particulas, possit majorem successive gratiam causare ex opere operato, si vera est illa opinio Suar. disp. 63. sect. 4. & 5. Con. quæst. 79. ar. 1. dub. 2. & Bonac. disp. 4. quæst. 4. punct. 2. quod Christus Dominus in stomacho existens tamdiu gratiam causet ex opere operato, quamdiu ad illam se disponit per actus meritorios, qui communicavit. Sicut autem non recipit majorem gratiam, qui plures particulas simul sumit, vel majorem hostiam; ita juxta sententiam D. Th. quæst. 80. art. 12. ad 3. contra Palaum, Vasq. Lugo disp. 12. sect. 3. & alios, nec majorem gratiam sumit, qui sub utraque specie communicat, ac qui sub una tantum; quia uterque

unum Sacramentum recipit per hoc, quod semel reficiatur.

Illud tamen est discrimen inter duas particulas simul sumptas, & inter species panis, & vini sumptas in eadem Missa; quod duæ illæ particulae dicuntur ita esse unum Sacramentum, ut non dicantur esse duo Sacramenta partialia. Contra vero species panis, & vini in eadem missa sumptæ dicuntur esse unum Sacramentum compositum ex duobus Sacramentis partialibus; quia cum diversimode significant refectionem spiritualem species panis, & species vini, (illæ scilicet per modum cibi, istæ per modum potus) ideo habent non solum distinctionem physicam, sicut habent duæ particulae, sed etiam quandam diversitatem moralem, qua possint dici duo Sacramenta non quidem totalia, (cum per modum unius sumantur, ac in eodem convivio) sed partialia.

Sequitur demum ex dictis, quod qui sub una tantum specie communicat, integram sumit refectionem, quamvis non integre representatam: & in hoc sensu dici potest, quod non sumat integrum Sacramentum, quatenus non sumit species omnes hoc Sacramentum integrantes, quæ representant refectionem animæ per modum Convivii, quod ex cibo; & potu integratur; esto integrum sacramentum sumat relate ad refectionem animæ, seu gratiam ab hoc Sacramento causatam.

VIII. Quæritur quarto, quando, & quomodo fuerit Eucharistia instituta?

Respondeo, de fide esse, quod instituta fuerit a Christo Domino, in qua nocte tradebatur, hoc est decima quarta die Lunæ vicinioris æquinoctio verno die Jovis, quando juxta legem Moysis comedendus erat agnus paschalis. Tunc enim, ut notat Henr. lib. 8. cap. 58., & fusc. Con.

disp. 74. art. 4. post cenam legalem agni (ut figura præmitteretur veritati) lavit pedes discipulorum, & cenantibus illis, (hoc est Apostolis, ut habet Scriptura, videlicet cæna usuali, & communi, in qua intinxit Judas manum in paropside cum Christo) instituit hoc Sacramentum, & Sacrificium incruentum, celebrando primam missam cum duodecim Apostolis, etiam cum Juda proditore, quos omnes sua manu communicavit. Unde clare colligitur, Christum Dominum celebrasse in azymo, ut tenet Ecclesia latina, non in fermentato, ut tenet Ecclesia græca; quia cum instituerit hoc Sacramentum prima die Azymorum, quando scilicet vetitum erat comedere fermentatum, & cum panem usualem consecraverit, sequitur, quod non nisi azymum consecravit; Aliter deberet dici Christus prævaricator relate ad illam legem, si fermentato usus fuisset. Ex quibus sequitur, ut advertit Becanus ex Maldonato, quod primo fuerit cæna legalis, secundo cæna communis, tertio lotio pedum, quarto cæna eucharistica, quinto discessio Judæ, sexto concio Domini; quamvis Suar. disp. 41. velit, quod cæna communis fuerit post Eucharistiam.

IX. Quæritur quinto, ad quem finem Christus Dominus hoc Sacramentum instituerit.

Respondeo, primum finem fuisse, ut passionis recordaremur; dixit enim: *Hoc facite in meam commemorationem.* Secundo, ut suam corporalem præsentiam nobis relinqueret, juxta illud, *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi:* Tertio propter realem, & moralem unionem membrorum cum suo capite, & inter se, hoc est fidelium cum Christo, & inter se ipsos: Realis unio explicatur per realem propinquitatem, & contactum inter corpus

pus nostrum, & Christi mediis speciebus; Moralis, seu affectiva unio per vinculum charitatis, quo & cum Christo jungimur, & inter nos propter Christum; juxta illud Apost. *Unum corpus sumus, quia de uno pane, & de uno calice participamus*: Ad hanc autem unionem significandam apte legitur pro materia consecrationis remota panem, qui fit ex pluribus granis, & vinum, quod ex pluribus uvis simul unitis.

ARTICULUS II.

De necessitate Eucharistia, & obligatione illam sumendi.

- I. Eucharistia sumptio non est necessaria necessitate medii ad salutem.
- II. Neque ad perseverandum in gratia.
- III. Etiam adulti obligantur praecepto divino sumendi, Baptismo prius suscepto, Eucharistiam.
- IV. Praeceptum divinum procul dubio obligat ad sumendam Eucharistiam in mortis articulo.
- V. Quid si quis mane communicarit, & vespere incidat in articulum mortis?
- VI. Num possit Ecclesia privare reum aliquem Sacro Viatico ad alios periterrefaciendos?
- VII. Sapienter etiam in vita ex divino praecepto tenemur Eucharistiam sumere.
- VIII. Praeceptum Ecclesiasticum quos, & pro quando obliget ad communionem?
- IX. Pueris, & amenibus ab infantia ne in articulo quidem mortis Eucharistia administratur. Quid de pueris post usum rationis, ac de semisatis?
- X. Impediti ne tempore Paschali communicent, ad quid teneantur,

I. **D**Uplex, ut diximus, cum de Sacramentis in genere, dari potest necessitas in re praesenti, altera medii, altera praecepti: Videntur nunc, An Eucharistia sit necessaria necessitate medii? Et pro quando sit necessaria necessitate praecepti divini, pro quando Ecclesiastici? Certum enim est apud omnes, non solum Ecclesiam obligare fideles ad communionem paschalem, sed etiam independentem a praecepto Ecclesiastico dari praeceptum divinum de communionem sumenda; cum Christus Dominus post institutionem Sacramenti dixerit Lucae 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* & Joanne 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.*

Quaritur itaque primo, An Eucharistia sit necessaria necessitate medii ad salutem?

Respondeo cum communi apud A-mic. negative: Illud enim Sacramentum dicitur necessarium necessitate medii, quod non ratione obligationis per praeceptum inducta, sed ex natura sua, posita institutione Christi Domini, connexionem habet cum salute, atque adeo sine quo etiam invincibiliter ignorato finis obtineri non potest; sed Eucharistia non est hujusmodi: nam parvuli etiam sine Eucharistia post baptismum salvantur, ut definit Trident. sess. 22. can. 4. ubi habet: *Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiam, anathema sit.*

Confirmatur, quia Eucharistia non potest esse necessaria, nisi illis, qui possunt illam manducare spiritualiter, videlicet per actus fidei, charitatis, poenitentiae, &c.; sed parvuli non possunt sic illam manducare spiritualiter; ergo illis nullatenus est necessaria. Neque est necessaria adultis necessitate medii in re suscepta. Nam propter eandem rationem deberet esse neces-

faria parvulis: Neque suscepta in voto, ut est baptismus, vel poenitentia, &c., ut communiter docent contra Henr., & Nugn. apud Bonac., qui putant Eucharistiam esse necessariam necessitate medii susceptam in voto, quatenus in susceptione baptismi, vel poenitentiae requiritur propositum saltem implicitum suscipiendi Eucharistiam suo tempore: Ratio est, quia in hoc sensu etiam restitutio, & quodcumque aliud est necessarium necessitate praeccepti, diceretur esse necessarium necessitate medii; quia eodem modo in susceptione baptismi, vel poenitentiae requiritur propositum servandi omnia praeccepta. Preterquamquod qui in articulo mortis post susceptam Eucharistiam peccaret mortaliter, posset confiteri sine animo sumendi amplius Eucharistiam, & salvari, (ut communiter docent apud Bonac. contra Tabien., & Armill., docentes) & tamen in tali casu in susceptione poenitentiae nullum haberetur votum implicitum sumendi Eucharistiam: ergo Eucharistia neque in re, neque in voto potest dici necessaria necessitate medii.

Dices; eodem modo Scriptura loquitur de baptismo, cum dicit, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto &c.* necnon de Poenitentia dicens: *Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis*, ac de Eucharistia iis verbis, *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*: ergo eodem modo sunt omnia necessaria necessitate medii; praesertim quia de Eucharistia dicitur, *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum*, ubi significatur Eucharistiam esse medium necessarium ad salutem.

Respondetur, verba illa Scripturae significare eandem necessitatem praeccepti esse in baptismo, & in Eucha-

ristia, non vero eandem necessitatem medii, ut communiter docent Doctores; & patet ex Trident. docente, non esse necessariam parvulis Eucharistiam ad salutem. Adde, quod necessarium necessitate medii debeat de se inducere primam gratiam, saltem in voto susceptum: at Eucharistia, cum sit instituta ad nutritionem, de se supponit primam gratiam: ergo non potest dici necessaria necessitate medii: Illa vero verba, *Si quis manducaverit*, &c. efficaciam Eucharistiae significant, non necessitatem.

II. Quaeritur secundo: An Eucharistia, quae est cibus spiritualis animae, sit necessaria necessitate medii ad perseverandum in gratia; sicut cibus corporalis necessarius est ad vitandam mortem corporalem?

Respondeo cum D. Th. quaest. 66. art. 4, & communi Theologorum negative contra Trull., qui putat neminem in gratia perseverare, nisi per Eucharistiam aut in re, aut in voto susceptam, quamvis non omnis, qui Eucharistiam sumit, in gratia perseveret: Sicut vita corporalis conservatur per cibum, quamvis non omnis, qui cibum sumit, vitam conservat. Verum, quamvis utilissima sit Eucharistia ad perseverandum in gratia, ut docet Trident. sess. 13. cap. 2., non est tamen simpliciter necessaria: Ratio est quia Concilia, dum agunt de necessitate Sacramentorum, solum dicunt Baptismum, & Poenitentiam esse simpliciter necessaria necessitate medii: Si autem Eucharistia esset necessaria necessitate medii ad perseverandum in gratia, illud Concilia explicassent.

Confirmatur, quia pueri, qui post baptismum moriuntur, & adulti, qui post susceptam Eucharistiam peccat mortaliter, & constitutur sine voluntate iterum communicandi, & deinde moritur, perseverant in gratia sine Eucharistia, etiam in voto suscepta:

ergo neque in voto suscepta est necessaria Eucharistia necessitate medii ad perseverandum in gratia. Adde, ex D. Th., quod multi captivi inter Barbaros, apud quos est impossibilis sacra communio, perseverant in gratia: ergo Eucharistia non est cibus simpliciter necessarius ad perseverandum in gratia. Quare non eodem modo est necessarius animæ hic cibus spiritualis, sicut corpori cibus corporalis: Nam in tantum cibus corporalis est simpliciter necessarius, quia non alio modo possunt reparari vires, quæ continuo atteruntur vi caloris naturalis: At auxilia ad perseverandum in gratia, quæ conservatur per Eucharistiam, possunt etiam conferri aliis mediis, videlicet per alia Sacramenta, per orationes, jejunia, elemosynas, &c.: ergo non est eodem modo necessaria, sicut cibus corporalis; In voto autem suscepta eodem modo est necessaria, ac quodcumque aliud, quod præcipitur, videlicet restitutio, jejunia, &c., quæ idcirco non dicuntur esse necessaria necessitate medii, saltem in voto, quia non sunt medium præcisè necessarium, per quod conferatur gratia, qua salutem consequamur: Cum autem neque sumptio Eucharistia sit huiusmodi, ut ostendimus, ideo non est necessaria necessitate medii aut ad salutem, aut ad perseverandum in gratia, neque in re, neque in voto. Est tamen in re suscepta Eucharistia valde utilis, & ut Coninch docet, valde necessaria propter specialia, & uberrima auxilia, quæ confert ad perseverandum in gratia; cum nonnisi ægerime aliis viis specialia hæc auxilia comparari possint.

III. Quæritur tertio, An etiam adulti infideles obligentur præcepto divino ad communicandum illis verbis, *Nisi manducaveritis carnem* &c., ita ut non solum peccent non suscipiendo baptismum, sed etiam non susci-

piendo Eucharistiam; quam tamen debeant post baptismum suscipere.

Respondeo duplicem esse sententiam: Prima est Sor., Sanch., & aliorum apud Bonac. hic, putantium solos fideles adultos hoc præcepto divino obligari: Ratio istorum est, quia ante susceptum baptismum nemo potest communicare: ergo nec potest ad id obligari; sicut de facto nullus infidelis obligatur ad suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ. Secunda, quam sustineo, est Suarii disp. 89. sect. 2. Con. quæst. 80. num. 93. Vasq., & aliorum docentium, etiam infideles hoc præcepto obligari. Ratio est, quia præcepta divina generatim prolata omnes obligant, qui eorum sunt capaces; sed infideles adulti sunt capaces hujus præcepti: ergo obligantur, non quidem ad sumendam Eucharistiam ante baptismum, sed post baptismum: Sicut enim hoc præceptum obligat baptizatos, qui sunt in peccato mortali, ad communicandum, non quidem ante, sed post Sacramentum Pœnitentiæ; ita obligat infideles ad communicandum, non ante, sed post baptismum. Verum quidem est, quod adulti infideles non obligentur ad suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ: Et ratio est, quia præceptum de suscipiendo hoc Sacramento non obligat nisi eos, qui post baptismum lapsi sunt in mortale; nec potest obligare infideles, ut sumant baptismum, & peccent ad hoc, ut Sacramentum Pœnitentiæ suscipiant: Contra vero præceptum de sumenda Eucharistia potest obligare infideles, ut baptizentur, & illam suscipiant: ergo dicendum, quod de facto illos obligat.

IV. Quæritur quarto, Quandonam fideles obligentur ex præcepto divino ad communicandum?

Respondeo, & dico primo, hoc præceptum obligat sub mortali in articulo mortis. Ita communiter contra

tra Victor., & alios apud Con. quest. 80. Bonac. quest. 7. qui putant sufficere, quod semel in vita quis communicet, ut satisfaciatur præcepto divino. Ratio nostræ Conclusionis est primo, quia quodcumque præcipitur, pro eo tempore magis videtur præcipi, pro quo maxime est necessarium ad finem præcepti assequendum; at qui in articulo mortis est maxime necessarium homini conjungere se cum Christo, & contra hostes se tueri, qui est finis hujus præcepti: ergo in articulo mortis maxime obligat. Secundo, quia Trident. sess. 13. cap. 6. dicit, antiquissimum esse morem communicandi in articulo mortis; hujus autem consuetudinis cum initium ignoretur, dicendum ab Apostolis originem duxisse ex præcepto divino: Quamobrem Concil. Nicænum primum can. 12. dicit, Antiquam legem observandam esse, ne quis sine necessario viatico discedat; Non potest autem viaticum dici necessarium, nisi ex præcepto divino; cum Ecclesia solum ad communionem paschalem obliget: Quicquid aliqui in contrarium sentiant, putantes, quod sicut Ecclesia determinavit tempus paschale ad communionem, ita determinavit etiam articulum mortis: Demum, quia hæc est communior sententia Doctorum, a qua non est recedendum sine solido fundamento: Immo sicut jure merito damnatae sunt variae theses limitantes obligationem divinorum præceptorum, ut est prima ab Alex. VII. confixa, quæ habet: *Homo nullo unquam vite tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, Charitatis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.* Et sexta ab Innoc. XI. dicens, *Probabile est, ne singulis quidem rigoroſe quinquennis per se obligare præceptum Charitatis erga Deum.* Et sexagesima quinta, quæ loquens de Myſteris SS. Trinitatis, & Incarnationis

dicit: *Sufficit illa Myſteria semel credidisse;* & sic de aliis; ita proscribenda pariter videtur ob eandem rationem sententia asserens sufficere, quod satisficit semel in vita communicare ad satisfaciendum divino præcepto de sumenda Eucharistia.

V. Hinc fit, falsum esse, quod Sà, Sylv., Cajet., & alii apud Bonac. docent, videlicet non teneri in articulo mortis iterum communicare, qui in Paschate communicavit. Ratio est, quia qui extra articulum mortis communicavit, non satisfecit præcepto communicandi in articulo mortis: Quod patet ex Ecclesiæ consuetudine, & fidelium communi sensu, qui scandalizarentur graviter, si talis in eo casu non communicaret; Verum tamen est, quod si quis mane communicavit, & vespere incidit in articulum mortis, immo si octo dies ante communicavit, probabiliter non tenetur iterum communicare; quia talis communio censetur facta instante morte, & habere rationem viatici, & præparationis ad mortem; Sicut qui audit Missam mane, potest satisfacere præcepto, quod facit deinde Episcopus de audiendo hodie Sacro, ut notat Lug. disput. 16. num. 38., quamvis præceptum sit factum post auditionem Sacri; quia aliquando bene satisficit menti præcipientis per actionem positam, antequam obliget præceptum. Hurt. tamen, & nonnulli apud Dian. part. 4. tract. 5. resol. 197. probabilius putant, quod qui mane extra mortis periculum communicavit, teneatur etiam vespere communicare, si de novo mortis periculum adveniat, nec possit commode communio ad sequentem diem differri. Communiter autem docent contra Tabien., & Armill., quod qui sumpto viatico peccaret mortaliter, non debeat iterum communicare: aliter deberet aliquando eodem die bis sumere

re viaticum, quod nemo dixerit.

VI. Dices, si ex præcepto divino teneretur quilibet in articulo mortis communicare, non posset Ecclesia privare aliquem communionem in articulo mortis ad aliorum exemplum, & correctionem; quod tamen facit, ut patet ex Concilio Eliberitano, & Sardicensi apud Bonac., Regin., & Suar. disp. 69. de Euch. sect. 3.

Respondeo, nego sequelam; sicut enim quilibet jure naturæ tenetur comedere; nihilominus Judex potest reum privare cibo in pœnam: ita poterit Ecclesia privare aliquem in pœnam, & ad aliorum exemplum, & terrorem pane celesti, quem quilibet in eo articulo tenetur manducare jure divino. Propterea, ut notat Suar. disp. 4. de Euch. sect. 8., cum obligatio sumendi sacrum viaticum oriatur a præcepto positivo, quod non pro semper obligat, excusatur tam ægrotus a sumendo viatico, quam minister a ministrando propter occurrentes circumstantias; unde neuter violat divinum præceptum. Notandum tamen, id non esse amplius in usu in Ecclesia; immo contrarium debet servari, si reus dedit sufficientia doloris testimonia, ex cap. *Tanta*, & ex motu Pii V. apud Bonac. Nec excusantur a peccato Judices, ut docent communiter contra Navar., Clarum, & alios apud Henriqu., qui non concedunt Reo tempus sumendæ Eucharistiæ post confessionem ratione consuetudinibus in aliquibus locis receptæ. Nam ex jure naturæ tenetur Judex consulere bono privato Rei, quantum recta ratio dicat; Et jus divinum, quod obligat Reum ad communicandum in articulo mortis, videtur etiam obligare Judicem ad non impediendam, & ad dandam opportunitatem. Nec potest consuetudo contra jus naturæ, aut divinum introduci: Quare per se loquendo tenetur Judex talem op-

portunitatem concedere, etiamsi ali- quod periculum sit, quod hoc tempore concessio eripiat, & aliqui scandalum patiantur, ut notat Bonac. Immo si reus nolit intra consuetum tempus se præparare ad confessionem, & communionem, tenetur concedere aliquam dilationem, verbi gratia, duorum, vel trium dierum, si speret profectum, ne sit periculum damni, aut scandali ex hac dilatione; Non tenetur tamen amplius differre, ne alii hac spe nolint se ad mortem præparare.

Ex dictis sequitur, præceptum hoc obligare non solum in periculo mortis ex morbo aliquo; sed etiam instante morte violenta, & periculo talis mortis; ut quando periculosum prælium est committendum, periculosa navigatio subeunda, in puerperio, præsertim primo, quod solet esse periculosum.

VII. Dico secundo: Ex præcepto divino non solum tenemur Eucharistiam sumere in articulo mortis, sed etiam sæpe in vita. Ita communiter cum Suar., Valent., & aliis. Conclusio pariter constat ex iisdem rationibus, quibus falsitatis vincuntur Theses proscriptæ, quas num. 5. retulimus. Nonnulli tamen apud Conputarunt, quod obligemur solum singulis trienniis, vel quadrienniis. Alii, quoties urget gravis aliqua necessitas. Alii tamen verius docent, quod juxta opportunitatem, ita ut obligentur ad sæpius communicandum, qui sunt in Civitate fidelium, quam alii; & qui sunt magis instructi, & qui sunt minus impediti, &c. ut solet communiter dici de actibus fidei, spei, amoris, qui pariter præcepto divino præcipiuntur nullo præfixo tempore. Illud certum est, quod cum Ecclesia præcipiat singulis annis communionem, non sit contra divinum præceptum ad annum illam differre, saltem.

tēm per se loquendo, & relate ad communem hominum.

VIII. Quæritur quinto, Quando, & quos obliget præceptum Ecclesiasticum de sumenda Eucharistia?

Respondeo, in cap. *Omnis utriusque sexus* obligari omnes, postquam ad annos discretionis pervenerint, ut semel saltem in anno confiteantur, & reverenter recipiant ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum; nisi quis forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum; *Alioquin & vivens ab Ecclesia ingressu arceatur, & moriens careat Ecclesiastica sepultura.* Quare quilibet tenetur aut in Cathedrali Ecclesia communionem paschalem sumere, aut in sua Parochia a Pastore suo; nisi ex hujus licentia saltem præsumpta, vel privilegio, aut consuetudine eximatur; Sicut eximitur Sacerdos, qui satisfacit ubivis celebrando; Et peregrini, qui a sua Parochia absunt. Nomine autem Paschæ significantur quindecim dies a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis, ut communiter Doctores docent; nisi forte alicubi consuetudo sit vel extendendi id tempus ad totam quadragesimam, ut ex Con. fit Mediolani, & Conimbricæ; vel extendendi usque ad diem Ascensionis, ut fit Neapoli, vel contrahendi ad solam hebdomadam majorem, vel paschalem: consuetudini enim standum est.

IX. Porro certum est, ex tacito præcepto Ecclesiæ, (ut notat Tambur.) fundato in consuetudine, quæ videtur approbata in Rituali Romano, non esse dandam Eucharistiam pueris ante usum rationis, & consequenter nec stultis, qui nunquam usum rationis habuerunt, ne in articulo quidem mortis; quia reputantur, ut pueri: At post usum rationis dandam

illis esse in articulo mortis communiter docent: Immo etiam si dubitetur, an usum rationis habeant; cum consuetudo Ecclesiæ non debeat in tanto rigore sumi non dandi Eucharistiam carentibus usu rationis ex Lug. disp. 13. num. 44: Nam si ex Rituali Romano dari debet iis, qui post usum rationis in amentiam inciderunt extrema Unctio, quare non etiam Eucharistia, dummodo irreverentia declinetur?

Dubium tamen est; an pueri statim post usum rationis obligentur ad communionem Paschalem? Affirmant Joan: Sanc., Palud., D. Anton., & Palaus apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 70.; quia non minor, imo major, videtur requiri discursus ad confessionem, quam ad communionem: ergo si ad illam obligantur quotannis pueri doli capaces, etiam ad communionem. Sed communior sententia apud eundem Dian. docet cum Vasqu., Salas, Con., quæst. 80. num. 102. consuetudinem Ecclesiæ esse fundatam in Lateranensi, quod pueri non admittantur ad Communionem statim post usum rationis, sed solum quando sufficienter circa hoc mysterium sint instructi, ita ut possint communicare reverenter, prout præcipitur: atque ita contingere potest, ut aliqui anno decimo, & ante; aliqui vix decimo quarto, ad communionem admittendi sint; Unde Dian. putat, hoc præceptum non obligare universim ante decennium, quia hoc præceptum ita Doctores cum Granad. universim intellexerunt; Probabilem tamen existimat esse opinionem oppositam, quod teneantur ad illam post usum rationis, atque adeo quod possint sine scrupulo ante decennium ad illam admitti. Quamvis autem communiter doceant, pueros post usum rationis statim obligari legibus Ecclesiasticis, contra Sor. in 4. dist. 12. quæst. 2. art.

art. 11. putantem usque ad duodecimum annum non obligari; nihilominus ante annos pubertatis censuris, aut pœnis Ecclesiasticis non astringuntur; unde non incurrunt censuras latas contra non communicantes in Paschate, ut docent Sà, Fagund. apud Tambur. in Meth. communionis cap. 4. §. 2.; quia adest decisio clara cap. 1. & 2. de delictis puerorum; ubi ante decimum quartum annum a pœnis simpliciter exemptuntur; Quicquid in contrarium dicant Azor., Vasqu., Sor. putantes ante pubertatem non astringi censuris, & pœnis ab homine latis; astringi vero a latis in jure communi. Immo Tambur. loc. laud. contra utrumque Sanch., & Pal. putat, quod nec incurrant excommunicationem latam contra percussorem Clerici: Et quamvis in cap. Pueri dicatur, quod possint ab Episcopo absolvi; non negatur tamen, quod possint etiam absolvi ab aliis.

Dubium est, An semifatuis danda sit quotannis Eucharistia?

Respondeo, in mortis articulo fatuis, qui nunquam habuerunt usum rationis, communionem non esse dandam; sicut nec pueris ante usum rationis, ut diximus ex tacito Ecclesiæ præcepto: phreneticis vero, & iis, qui in amentiam inciderunt post usum rationis, & semifatuis, mutis, & surdis, ac stolidis danda est in articulo mortis, nisi constet in amentiam eos incidisse, dum erant in statu peccati mortalis, ut notant Doctores apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 79: dummodo tamen possint sine irreverentia communicare, dando videlicet illis ad experimentum antecedenter particulam non consecratam: iisdem etiam dandam esse Eucharistiam in Paschate docent Villal., Henr., & Sanch. apud Dian. loc. cit. resol. 79. contra Zambran.

Immo aliquoties etiam in anno posse iisdem dari putat Villal. apud Tamb., & Sanch. apud Dian. loc. cit., & part. 5. tract. 6. resol. 5.

Notandum hic primo, per communionem sacrilegam non satisfieri præcepto Ecclesiastico: Quicquid enim olim plures Doctores primæ notæ docuerint existimantes Ecclesiam non præcipere, nisi actum externum, hæc tamen opinio damnata est ab Innoc. XI. in propos. 55. quæ habet: *Præcepto communionis annuæ satisficit per sacrilegam Domini manducationem.* In cujus expositione ostendimus in Trutina, idcirco non satisfieri huic præcepto, quia præceptum Ecclesiasticum de communione Paschali est modificativum præcepti divini injungentis aliquando in vita, & in articulo mortis communionem: Cum autem præceptum divinum sit de sumenda communionem non mortifera, sed salutifera, & vivifica, dicente Domino: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis;* idcirco per sacrilegam communionem sicut non satisficit præcepto divino, ita nec Ecclesiastico.

X. Notandum secundo, quod qui videt se impediendum, ne in Paschate communicet ob navigationem, verbi gratia, vel aliud caput, tenetur prævenire, ut docent Fagund., Vasqu., & alii contra Azor. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 42. quia Ecclesia intendit principaliter præcipere communionem singulis annis, & secundo circumstantiam temporis Paschalis. Ex quo patet disparitas, quare qui non potest die Dominico audire missam, vel tempore debito jejunare, non teneatur prævenire? hæc enim præcepta principaliter etiam temporis circumstantiam præcipiunt; unde non videntur ejusdem rationis cum præcepto communionis, ut putat Azor., & Pitigian.

No-

Notandum tertio, quod qui non communicavit in Paschate, teneatur deinde statim ac commode potest communicare. Ita Nugn., Suar., Navar. apud Con. & Dian. loc. cit. resol. 41. contra Sylvestr., Valent., Tabien., & alios. Ratio est, quia terminus annuus non assignatur ad finiendam obligationem; sicut in Missa audienda assignatur dies festus, & in officio recitando, in jejunio, &c.; sed assignatur, ut adimpletio, seu executio non possit amplius differri. Ad eum modum, quo in contractibus non cessat obligari ad solvendum, qui statuto tempore non solvit; multa enim præcepta assignant tempus ut terminum obligationis; multa vero ut terminum solius executionis: præceptum autem communionis non videtur assignare tempus paschale, ut terminum obligationis, cum velit nos quotannis communicare, idest non multum differre communionem ad satisfaciendum præcepto divino.

Notandum quarto cum Laym. apud Dian. part. 5. tract. 9. resol. 88., quod excommunicatus ex hoc præcepto obligetur ad quærendam absolutionem, & sic ad communicandum; quare si absolutionem negligeret, contra hoc præceptum peccaret graviter: Contra vero qui in carcere detinentur, aut sunt infirmi, non obligantur ad tollendum carcerem, aut infirmitatem, ut possint communicare in Paschate. Ratio ex Suar., Lug. disp. 10. sect. 2. apud Tambur. in Meth. Communionis cap. 4. §. 7. est, quia præceptum confessionis, & communionis rigide obligat ad tollenda mala spiritualia, quæ ipsis obstant, videlicet excommunicationem; non vero ad tollenda mala temporalia, puta carcerem, infirmitatem: & ideo qui sunt timoratae conscientia de hoc non sunt solliciti.

Dices; excommunicatus non tene-

tur procurare absolutionem, ut possit audire missam die festo: ergo neque ut possit communicare in Paschate.

Respondeo, concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas ex Suar., & Con. apud eundem Tambur. est, quia Confessio, & Communio sunt majoris momenti, quam auditio missæ; & ideo rigidius obligant præcepta Confessionis, & Communionis, quam præceptum de Missa audienda.

ARTICULUS III.

De Eucharistiæ Materia.

- I. *Quinam dicatur panis usualis, & vinum usuale?*
- II. *Panis fermentatus valide, sed illicitè a latinis consecratur, exceptis nonnullis casibus.*
- III. *Aqua vino miscenda probabilis immediate in Christi sanguinem convertitur.*
- IV. *Consecratio fieri debet sub utraque specie ex præcepto divino.*
- V. *Num possit aliquando Pontifex in divinis, positivis, & in naturalibus præceptis dispensare?*
- VI. *Nec potest consecrari quantitas, que non sit sine miraculo sensibilis, nec remanet consecrata, si ab Hostia dividatur.*
- VII. *Materia consecrabilis debet esse moraliter præsens, ita ut possit per pronomen, Hic, demonstrari.*
- VIII. *Quid de materia clausa in vase, aut magna nimis, ac nimis distante?*
- IX. *Materia consecranda debet esse determinata, & quomodo?*
- X. *Quid de guttis vini intra Calicem? Aut de particulis in Pyxide, si sint extra corporale, aut extra Aram?*
- XI. *Num possit aliquando, deficiente Hostia majori, consecrari particula, ne Sacrificium desit?*

I. **D**E fide est, materiam Eucharistiae esse panem triticeum, & vinum ex vite. Pater ex Florentino. Et ratio est, quia solus panis triticeus dicitur absolute Panis, & solum vinum ex vite dicitur absolute Vinum. In pane autem, & vino absolute dictis Christus Dominus consecravit: voluitque in hac materia Sacramentum instituire, quia usualissima est in conviviis; & quia maxime expressiva effectus hujus Sacramenti, qui est animam reficere spiritualiter. Nomine autem panis triticei venit etiam felica, seu segala, quia ex D. Th. quaest. 73. art. 3. & aliis apud Bonac. contra Vivald., & alios, vere est triticum; licet aliquanto inferius ordinario; Quia tamen est materia dubia, graviter peccaret, qui in ea consecraret, etiam in casu necessitatis, ut notat Fagund. apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 95., quia hoc Sacramentum non est simpliciter necessarium necessitate medii, nec debet dari, nisi quando reverenter haberi potest.

Debet autem panis esse confectus aqua usuali, & coctus, ita ut possit absolute denominari Panis; Quare panis dulcarius confectus cum lacte, vel melle non est materia apta, nec massa cruda, quae dici solet vulgo Pasta, seu Lagana, quia saltem moraliter differt a pane, etiamsi non differret specie physica. Quod si aquae naturali admisceretur aqua rosacea, vinum, butyrum, ita ut aequet, vel superet aquam naturalem, neque erit materia apta; secus vero si modica quantitas miscetur; (etsi nullatenus admiscenda sit) quia magna pars trahit ad se minorem: Et eadem est ratio, si farinae tritici admiscetur farina alterius frumenti, videlicet hordei, millii, avenae, seu speltae, panicis, lolii, farris, &c. Neque est materia apta Calicis vinum, cui aequalis quantitas aquae admiscetur; nec vi-

Pars V.

num mixtum, quod Hispani vocant Hypocrasso, si tanta sit mixtio, ut non possit amplius absolute dici Vinum, aut talis sit coctio, ut vinum corrumpatur. Hostiae autem rubrae, quibus literae obsignantur, non possunt valide consecrari, ex Lug. apud Dian. part. 7. tract. 12. resol. 8. quia ratione cinabarii admixti non videntur, nec sunt Panis usualis. Quod si cinabrium admixtum esset in modica quantitate, putat Perez apud Dian. part. 7. tract. 12. resol. 8., quod valida esset, quamvis illicita, consecratio.

Ex dictis sequitur, mustum esse materiam aptam Calicis, quia ex cap. *Cum Ordine de Consecratione dist. 2.*, vere Vinum est, licet fecibus admixtum. Peccaret tamen, qui in eo consecraret extra necessitatem; qualis esset secundum quosdam ad devotionem populi, deficiente vino; dummodo non esset seculentum, & impurum, quia id esset contra reverentiam Sacramento debitam: Sicut graviter peccat, ut habetur in Rubricis Missalis, qui consecrat vinum acidum, quamvis nondum corruptum; exponit quippe periculo nullitatis consecrationem; cum difficile sit discernere, num factum sit acidum usque ad corruptionem: Est etiam materia apta vinum congelatum, ut docent communiter contra Nugn. quia est aptum potari, si liquefiat. Nec Sacramentum hoc consistit in usu, sive in potatione, sicut baptismus consistit in ablutione; unde aqua baptismi apta non debet esse congelata. Quia tamen vinum congelatum est materia dubia, ideo peccaret, qui in eo consecraret, ut putat Con. apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 100. Acetum autem non est materia apta, quia est vinum corruptum; sicut nec Aquavita, quae dicitur Aqua ardens, cum non sit vinum usuale; Neque uva; quia potius co-

G me.

medi, quam potari consuevit: Neque vinum ex malogranatis, aut moris; Neque cervisia, sicera, &c., cum non sint vinum de genimine vitis, quale fuit, quod Christus Dominus consecravit: Agresta, seu omphacium, quod est succus expressus ex uvis immaturis, neque est vinum; sicut malfa cruda panis non est panis. Neque Vinum coctum, hoc est sapa, seu defrutum, quod est mustum ad dimidiam, vel tertiam partem coctum, cum potius sit cibus; Nec Lora, seu aqua expressis acinis superfusa: Succus tamen ex uvis passis expressus reputatur vinum ab Amico apud Dian. part. 7. tract. 12. resol. 8., est tamen materia dubia. Aegyptios in hoc succo ex uvis passis expresso consecrare fama est, ut refert idem Amicus, si quidem viri fide digni testantur (apud eundem Dian.) quod ex his uvis optimum eliciatur vinum, quamvis uvæ passæ intra modicum aquæ apponantur. Quia tamen talis succus solet esse densus, & habet magis rationem cibi, quam potus usualis, ideo est materia dubia, ut advertit Bonac. Utrum autem licita sit talis succi consecratio in casu necessitatis, verbi gratia, ad dandum Viaticum aegroto; aut in iis regionibus, ubi vinum usuale haberi non potest? Dicendum, quod si materia isthæc sit dubia, nullatenus liceat illam consecrare; quia hoc Sacramentum non est necessarium necessitate mediæ, ut est Baptismus, & Pœnitentia, quæ in casu necessitatis conferri possunt cum materia dubia, conferendo scilicet illa sub conditione. Quod si aliquando succus ex uvis passis non multum siccis sit probabiliter vinum, videtur, quod in casu necessitatis, & in regionibus, ubi haberi non potest vinum usuale, possit licite consecrari. Etenim omnia Sacramenta licite conferri possunt cum materia probabili, si deficiat certa;

ut constat ex iis, quæ dicuntur in expositione primæ Thesæ confixæ ab Innoc. XI. Sic etiam videtur Sacramentum Confirmationis, & Extremæ unctionis conferri posse cum materia probabili, quoties materia certa haberi non potest. Verum hac in re consulenda videtur S. Congregatio, prout sepe in similibus casibus consultata fuit; & ab ea in re tanti momenti iudicium expectandum.

II. Quæritur nunc primo, An valide consecratur panis fermentatus etiam a Sacerdote Latino? Et quando nam licite id facere possit?

Respondeo, valide consecrari, tam fermentatum a Latino, quam azymum a Græco, quamvis illicite. Quod valide consecratur, patet, quia uterque est panis absolute dictus, & quia materia Sacramentorum est instituta a Christo Domino, & eadem est pro toto orbe: Quare si Latinus invalide consecraret in fermentato, etiam Græcus invalide in eo consecraret: & vice versa: Debent tamen Græci, & Latini antiquam Ecclesiæ suæ consuetudinem servare sub mortali, quia est usus rationabilis publicus, & in re gravissima. Et Pius V. revocavit licentiam Græcorum celebrandi more latino, & Latinorum celebrandi more græco. Notandum tamen primo ex Con. quæst. 74. art. 2. num. 117., & Fill. apud eundem Dian., quod Græcus in Ecclesiis, quæ habentur apud Latinos ipsis Græcis destinata, non possit uti more Latinorum; nec latinus more Græcorum in Ecclesiis, quæ habentur apud Græcos Latinis adiectæ. Quod si Latinus iter agat per Græciam, & Græcus per Occidentem, poterit uterque suum morem servare, seculo scandalo; quamvis si se conformaret Ecclesiæ, in qua versatur, non esset damnandus. Verum si mutavit omnino domicilium, animo ibi perpetuo permanendi, debet
in

in ritu Ecclesiæ, ubi sedem fixit, celebrare. Non potest tamen Latinus ex Suar. disp. 44. sect. 3. in Ecclesiis, quas Græci habent apud Latinos, consecrare, nec communicare in fermentato; quia illud est veluti privilegium Græcorum personale, non locale. Ex quibus rejicitur Ledesma, qui putat Græcum transeuntem per Latinos teneri in azymo consecrare.

Notandum secundo ex Tamb. in Meth. Commun. cap. 2. sect. 9., quod quamvis Græcus in Ecclesia latina ex antiquissima consuetudine deberet communicare in fermentato, si habeat Ecclesias Græcis destinatas; (& idem dicas de Latino in Græcia) nihilominus ex consuetudine recentiore, quæ in Sicilia extat, potest Græcus communicare in Ecclesiis Latinorum in azymo, verbi gratia, ad lucrandam indulgentiam, quamvis habeat ibi Ecclesias Græcorum, ubi potest communicare in fermentato.

Notandum tertio ex Suar. apud Tamb. loc. citat., quod in extrema necessitate, si moribundus non potuisset Sacramentum Pœnitentiæ, aut Extremæ Unctionis recipere, posset potius Græcus Sacerdos consecrare in azymo ad dandum illi viaticum, quam Latinus in fermentato: Ratio est, quia ille conformatur Ecclesiæ Latinæ, quæ est Caput, hic vero Ecclesiæ Græcæ, quæ est membrum.

III. Quæritur secundo, An vino consecrando necessario admiscenda sit aqua?

Respondeo admiscendum esse modicum aquæ elementaris, non quidem necessitate Sacramenti; immo neque necessitate præcepti divini, ut communiter docent contra Henriq. lib. 8. cap. 12. & Valent. apud Bonac., sed Ecclesiastici; Quare qui illam omitteret, valide consecraret, sed peccaret mortaliter; eo quod modica ista aquæ quantitas relate ad significatio-

nem est magna: Significat enim unionem Christi cum Ecclesia; nam in Apocalypsi populi dicuntur Aquæ; Significat etiam unionem naturæ divinæ cum humana in Incarnatione; Significat demum, quod exierit e latere Christi sanguis, & aqua. Ex Florentino miscenda est aqua modicissima: Notat tamen Laym. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 49., Sacerdotem non debere esse minus sollicitum ut unam tantum guttam effundat, ne sensu deluso, nihil omnino effundat: Quare plures guttas effundere poterit, imo octavam, vel decimam partem; & ex Lugo disp. 4. sect. 2., quintam, vel sextam. Immo Concilium Triburiense can. 9. apud Conink, (quod fuit provinciale, non tamen approbatum) concedebat tertiam partem aquæ. Verum in praxi non est sequendum, cum Florentinum dicat debere esse modicissimam.

Dubium est, Utrum aqua immediate in sanguinem Christi convertatur, an vero prius debeat converti in vinum, ita ut si non sit conversa in vinum tempore consecrationis, nec convertatur in sanguinem Christi Domini, sed ibi remaneat non consecrata; sicuti frustulum, verbi gratia, quod esset inimixtum vino? Thomistæ putant, immediate in Christi sanguinem non posse converti; quia solum vinum est materia, quæ potest converti in sanguinem Christi. Communius tamen oppositum docent. Ratio est primo, quia multi putant nunquam aquam posse converti in vinum; Siquidem facilius corrumpitur vinum expositum aeri ambienti, quam aqua; & tamen ex Aristotele primo de Generat. 37., vinum non potest in aquam converti: ergo nec contra; Sicut nec potest converti aqua in sanguinem, si sanguini emissio e venis misceatur: Deinde transmissio, quod possit converti, certe non potest propter brevitatem

temporis converti in vinum, quando immediate, postquam miscetur aqua, debet consecrari; ut accidit si Sacerdos dum sumit Calicem, deprehendit ibi esse acetum, vel aquam; Debet enim tunc iterum apponere vinum, & aquam, consecrare, & sumere, ut putat Sotus, & Navar. apud Tamb. de Sacrif. Missæ lib. 2. cap. 8. §. 5. juxta Rubricas Missalis Clem. VIII., vel ut putat D. Th. juxta Rubricas Missalis Pii V. debet iterum novam Hostiam una cum Calice consecrare, incipiendo a *Qui pridie quam patere-* *tur*, & proseguendo, perinde ac si nullam antea materiam consecrasset, vel suscepisset; Quia tamen Clemens VIII. est posterior Pio V. illius Rubricæ sunt sequendæ. Quare in his casibus non debet dici, quod aqua remaneat in calice nullatenus conversa in Sanguinem Christi; Nam Christus Dominus, ut constat ex Patribus, & Traditione, consecravit vinum dilutum aqua, cum consecravit vinum usuale, & totum contentum in calice consecravit; Etenim illa verba, *Hic est calix*, &c. supponunt pro toto contento in calice. Præterea negare, quod rotus ille liquor in sanguinem Christi convertatur, est contra communem sensum Theologorum; nec potest sine gravi fundamento oppositum asseri; quia Trident. sess. 13. can. 2. declarat, in hoc Sacramento remanere dumtaxat species panis, & vini, atque adeo non remanet aqua ex Trident.

Neque dicas, aquam non remanere, quia convertitur prius in vinum; Nam hoc est valde dubium, & aliquando, ut diximus, propter brevitatem temporis fieri non potest.

Neque replicas, hinc sequi, etiam aquam posse consecrari; ubi Concilia docent solum vinum esse materiam calicis. Nam communiter respondent, aquam absolute sumptam consecrari

nullatenus posse; aquam vero vino immixtam, ita ut conflet vinum dilutum usuale, & totum aliquod, quod absolute dicitur Vinum, consecrari posse; unde fit, quod si ex vino diluto consecrato extraherentur solæ species aquæ, ibi sanguis Christi non remaneret; non secus ac si vinum corrumperetur.

IV. Quæritur tertio, an debeat necessario Sacerdos sub utraque specie consecrare?

Respondeo affirmative; id tamen non est necessarium necessitate Sacramenti: nam ante consecrationem calicis habetur in sola Hostia Sacramentum; neque necessitate Sacrificii, ut dicemus quæst. sequ. art. 2., sed necessitate præcepti; non quidem Ecclesiastici, ut putant Navar., Tabien., & alii apud Bonac., sed divini, ut communiter docent; & colligitur ex Trident. sess. 21. can. 1. Hoc autem divinum præceptum non est negativum, quod obliget in quocumque casu, sed affirmativum, quod aliquando non obligat: Verbi gratia, si Sacerdos, consecrata Hostia, deprehendat non esse vinum in calice, nec possit vinum habere citra vitæ periculum; aut si post consecrationem Hostiæ immineat Sacerdoti periculum vitæ, si proseguatur, potest desistere a Sacrificio, & fugere: Sicut enim præceptum divinum affirmativum de Confectione materialiter integra non obligat cum gravi incommodo, ita nec obligat hoc præceptum cum periculo vitæ. Non potest tamen Sacerdos ad dandum Viaticum infirmo consecrare unam tantum speciem; sicut nec sine vestibus sacris celebrare missam, &c., quia præcepto divino de sumendo viatico, quod non est simpliciter necessarium ad salutem, prævalet reverentia debita Sacrificio jure naturali.

V. Dubium est, An possit Pontifex in hoc præcepto dispensare?

Affit-

Affirmant Eusebius, & alii cum Henriq. lib. 8. cap. 13., tum quia Volaterranus refert, Innocentium VIII. anno 1490. dispensasse cum Norvegis, ut sine vino consecrarent, eo quod difficile posset apud eos vinum conservari; quod pariter alii graves Auctores referunt apud eundem Henriq.; Tum etiam, quia Pontifex sæpe dispensare potest in multis, quæ sunt de jure divino, ut in voto, juramento, Matrimonio rato, &c., Et de facto de jure divino est, ut consecrans sumat utramque speciem, & tamen in ordinatione Sacerdotum Ecclesia vult, ut solus principalis celebrans communicet sub utraque specie, licet omnes ad consecrationem concurrant: ergo saltem in casu nostro poterit, si minus dispensare proprie, & in rigore, saltem interpretari, & declarare jus divinum, quod scilicet in tali casu non obliget, ut putat Filliuc. tom. 1. tract. 4. cap. 3. num. 66., & Trull. lib. 3. cap. 7. disp. 2.: Communiter tamen negant; Aliter posset etiam dispensare, quod solum vinum consecratur; possetq. dispensare, quod in casu necessitatis conferatur baptismus per quemlibet liquorem, & sic in omnibus Sacramentis dispensare posset in casu necessitatis. Quare dicendum, quod in materia, & forma Sacramentorum a Christo Domino instituta non possit Ecclesia dispensare, ut colligitur ex Trident. sess. 21. cap. 2. ubi habetur, in Ecclesia residere potestatem statuendi, & variandi ea, quæ spectant ad Sacramenta, *salva tamen eorum substantia.*

Ad id, quod objicitur, dico, Suarez. sect. 4. ostendere, falsum esse, quod refert Volaterran., & nunquam Pontifices in hoc dispensasse: Præterea in Matrimonio rato dispensare potest, quia noluit Christus Dominus illud esse insolubile, sed posse tum per professionem religiosam dissolvi, tum

Pars V.

etiam per dispensationem Pontificis, ut ostendit Suar. disp. 43. de Eucharistia. sect. 4., & alii apud Perez de Matrim. disp. 20. sect. 3.: Eodem modo vota, & juramenta, quæ sæpissime accidunt, debere posse a potestate visibili dispensari ad vitandos conscientie laqueos innumeros; quod non accidit in casu nostro. Demum citra ullam dispensationem in jure divino solus principalis consecrans communicat in utraque specie in ordinatione Sacerdotum; Et ratio est, ut advertit idem Suar. loc. citat., quia omnes illi Sacerdotes veluti unum Ministrum unius tantum Sacrificii integrant, & ideo satis est, quod ab hoc Ministro in una tantum persona utraque species sumatur.

VI. Quæritur quarto; An quælibet quantitas panis, & vini consecrari possit?

Respondeo, quamlibet quantitatem consecrari posse, dummodo sit sensibilis; cum Sacramentum essentialiter sit signum sensibile: Quare si quantitas panis adeo sit parva, ut amplius non possit percipi sensibus, non est consecrabilis; Et si hujusmodi pars dividatur ab Hostia consecrata, non remanet in ea amplius Christi Domini corpus, etiamsi divinitus posset sensibus percipi, ut communius docent contra Suar. lib. 8., & Bonac.; quia Sacramentum est signum sensibile datum hominibus, atque adeo humano modo debet esse sensibile, & demonstrabile per pronomen *Hic*. Præterea quælibet etiam magna quantitas potest consecrari, dummodo sit præsens moraliter, & demonstrari possit per particulam *Hic*.

VII. Quæritur quinto, quænam præsentia requiratur in materia consecranda, ut valide possit consecrari?

Respondeo, Sacerdoti debere esse præsentem moraliter, ita ut secundum communem loquendi modum possit

G 3 VC

vere & proprie designari, & per pronomen *Hic* demonstrari. Et ratio est, quia formæ Sacramentorum debent verificari secundum communem, & propriam verborum significationem; Unde sequitur primo, quod non possit consecrari panis, qui longe distat a Sacerdote, quamvis a Sacerdote videatur. Ratio est, quia si longe distet, non potest de eo proprie dici, *Hic panis*, sed *Ille panis*. Prudentis autem iudicium requiritur, ut discerni possit in quanta distantia possit demonstrari per pronomen, *Hic*, secundum communem modum loquendi, & in quanta distantia designari soleat per pronomen, *Ille*. Henr. apud Trull. putat, quod per viginti passus possit demonstrari per pronomen, *Hic*, quamvis etiam possit Insula verbi gratia aliqua distans per decem milliaria demonstrari, intendendo in illam digitum, dicendo, *Hæc Insula*; At si digitus in illam non intendatur, non solet dici, *Hæc Insula*: Materia autem consecranda debet esse præsens, ita ut possit secundum communem usum loquendi demonstrari per pronomen, *Hic*, independenter ab aliis circumstantiis.

VIII. Sequitur secundo cum Bonac., & Trull., valide consecrari vinum contentum aut in calice coperto, aut in dolio: necnon hostias clausas in Pyxide, aut latentes sub aliis. Ratio est, quia solemus dicere de vino contento in dolio, vel amphora, *Hoc vinum est optimum, Accipe metretam huius vini, &c.* Docet etiam Bonac. cum aliis, quod si particula lateant sub mappa, vel in Missali, possint etiam consecrari, si præsentibus sint Sacerdoti: Equidem tamen cum Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 2., & Con. existimo consecrari non posse, etiam si lateant in Corporali, vel in tabernaculo. Ratio est, quia quamvis non requiratur ad rigorosam præsentiam,

ut hostia consecranda videatur a Sacerdote; unde potest etiam in tenebris, vel a cæco consecrari; nec requiratur, ut videri possit, cum particula in pyxide clausa possint consecrari; requiritur tamen, ut materia consecranda sit saltem in eo vase, qui ex communi usu soleat destinari ad huiusmodi res continendas, ita ut eo viso in talibus circumstantiis facile concipi possit tale quid contineri: Hinc ostendendo bursam plenam solemus dicere, *Hoc est aurum*: At si detur Statua concava plena auro, non solemus dicere, *Hoc est aurum*, sed, *In hac statua est aurum*. Quare cum in pyxide soleant ex communi usu contineri particula, non tamen in Corporali, aut in Missali, hinc bene consecrari possunt, & demonstrari per pronomen, *Hic*, particula clausa in pyxide, non vero in Corporali, aut Missali. Mustum autem, quod in uva includitur, nisi exprimitur, ut habeat secundum se rationem vini recentis, non solum illicite, sed etiam invalide consecratur.

Sequitur tertio, non posse consecrari hostiam post parietem, vel a tergo Sacerdotis positam: Si tamen hostiam a tergo positam Sacerdos manibus teneat, poterit illam consecrare, ex Bonac., Suar., Con.; quia sic tenendo potest illam demonstrare.

Sequitur quarto, non posse consecrari omnem panem in vasto loco, verbi gratia, in foro, positum in diversis locis, quia panis, qui longe distat, vel est a tergo, non potest demonstrari absolute per pronomen, *Hic*; Et quamvis possit demonstrari digito intento in illum panem, tamen significatum verborum tunc compleretur a gestu illo, sine quo verba non haberent perfectum sensum; formæ autem Sacramentorum debent habere ex se sensum perfectum inde-

independenter a gestu, aut alia circumstantia, ut diximus.

Sequitur quinto, nec posse consecrari ab uno Sacerdote ingentem panis cumulum, aut vini lacum. Ratio ex Con. est, quia panis, & vinum longe distans non potest demonstrari absolute per pronomen, Hic. Quod ex eo probatur, quia si pars cumuli vicina Sacerdoti esset panis, & pars distans essent lapides, adhuc vere diceretur, Hic est panis, quamvis non diceretur vere, Hic cumulus est panis: ergo cumulus panis, cuius pars longe distat a Sacerdote, consecrari non potest: Sicut nec consecrari potest materia indeterminata, ut mox dicemus. Quod si Sacerdos in casu nostro consecrare intenderet omnem materiam sibi moraliter presentem, putat Henricus, quod non consecraret totum cumulum, sed solum illam partem presentem, verbi gratia, ad viginti passus ab ipso distantem: Hanc tamen sententiam nimis laxam putat Bonac., quia non solemus consecrare nisi materiam coram nobis in altari positam; unde exponeret saltem se periculo non valide consecrandi, qui materiam per viginti passus distantem vellet consecrare.

IX. Quæritur sexto, an materia consecranda debeat esse determinata in individuo, & definita in mente Sacerdotis?

Respondeo affirmative: Ratio est, tum quia id requiritur a pronomine, Hic, tum etiam quia actiones sunt circa singularia, quæ debent esse certa & determinata.

Hinc sequitur primo, invalide consecrare, aut baptizare, qui vult consecrare aliquam hostiam ex presentibus, vel aliquem hominem, nullum designando; aut qui vellet consecrare mediam partem hostiæ, non designando hanc potius medietatem, quam

illam; vel qui vellet consecrare illas partes hostiæ, quas Deus elegerit, aut illas, quæ, fracta hostia, sunt mansuræ in continuo, non vero quæ excident: etenim materia ista non esset definita, & certa in mente Sacerdotis. Ubi notat Suar. apud Con., quod si Sacerdos ex decem hostiis presentibus velit quinque consecrare, quas Titius elegerit, & Titius eligat quinque, non tamen illas manifestet Sacerdoti, ad hoc ut illas intendat consecrare, nullam consecrabit, quia in mente Sacerdotis materia consecranda non esset determinata.

Oppones; valide applicatur Sacrificium pro anima purgatorii, quam Deus elegerit; ergo etiam valide consecratur una ex multis hostiis presentibus, quam Deus elegerit.

Respondeo, antecedens admitti a Bonac. hic punct. 5., & dat disparitatem, quia scilicet ad Deum spectat immediate remittere penas purgatorii: Contra vero immediate consecratur Sacerdos. Sed verius antecedens negandum cum Tamb. de Sacrific. Missæ lib. 2., quia Sacerdos, non Deus, debet immediate applicare fructus Sacrificii; potest tamen applicare illi, quem Deus novit magis indigere, vel illi, quem Titius decrevit, quia ad donationem fructus Sacrificii non est necesse, quod cognoscatur a Sacerdote, is cui donatur: At materia consecranda debet esse certa, & Sacerdoti cognita, quia debet demonstrari per pronomen, Hic.

Sequitur secundo ex Con., non consecrari hostiam in Corporali positam incerto Sacerdote, sejunctam a cumulo, quem intendit consecrare, ut communiter docent contra Dianam part. 2. tract. 1. resol. 19.; qui putat ferri intentionem Sacerdotis in omnem materiam presentem. Ratio communis doctrinæ est, quia in mente Sacerdotis non est determinata talis ho-

stia, & voluntas non fertur in incognitum: Contra vero, si Sacerdos habeat præ manibus duas hostias credens esse unam, utramque consecrat; quia intentio illius est consecrandi totam materiam præsentem; sicuti si plures hostias Sacerdos attulerit ad altare, vel viderit allatas, omnes consecrat, etiamsi dum actu consecrat, non recordetur nisi illius tantum, quam præ manibus habet; quia illa intentio præcedens consecrandi omnes virtualiter perseverat: Et eodem modo, si Sacerdos posuerit unam hostiam, & Sacrista vice illius ponat aliam, inscio Sacerdote, aut etiam duas, illas consecrat, quia materiam illam tunc præsentem vult consecrare.

X. Sequitur tertio, guttas vini, quæ sunt extra calicem, non consecrari. De guttis tamen, quæ sunt intra calicem, separatis, quas Sacerdos nec vult expresse consecrare, nec expresse non consecrare, nonnulli Doctores cum Bonac., Con. Toletio putant, quod consecrentur, quia intentio consecrantis ferri videtur circa totam materiam in calice contentam: Alii vero cum Laym., Suar., Reginald. probabilius negant, quia intentio Ecclesiæ, atque adeo Sacerdotis ferri videtur in id, quod per modum unius in calice continetur demonstrabile per pronomen, Hic; Propterea dubium est, an remaneant consecrata, quoties Sacerdos neque positive vult illas consecrare, nec positive vult illas excludere, sed solum vult materiam illam in calice contentam juxta Ecclesiæ intentionem consecrare. Legitima tamen, & consueta consecrandi intentio, ut notat Con. quæst. 74. de Euch. art. 2. dub. 3. ferri solet in omnem, & solum humorem consecrabilem, qui in calice per modum unius continui continetur; ut proinde consecratur vinum, quod calici adha-

ret, si uniatum cum vino, quod est in fundo; guttæ tamen vini omnino separatae, & a purificatorio non absterfa non consecrentur.

Sequitur quarto, quod si Sacerdos in Sacrario habuerit intentionem consecrandi particulas pro populo, & Sacrista ponat pyxidem super altare intra corporale, quando Sacerdos consecrat hostiam majorem sine memoria harum particularum, tunc istæ remanent consecratae, etiamsi sint in pyxide inclusa: Si vero extra corporale sint posita a Ministro, putat probabiliter Dian. part. 3. tract. 6. resol. 103. & part. 5. tract. 14. resol. 19., quod etiam remaneant consecratae, quia etiam ibi sunt præsentia: Suarius tamen disp. 43. sect. 6. cum Tamb. probabilius negat; quia cum non possit sine culpa consecrari hostia extra aram, & corporale posita, & præsumatur, quod Sacerdos velit consecrare Eucharistiam modo debito, sequitur, quod non dicatur habere intentionem consecrandi illas hostias, quæ sunt in altari extra aram, & corporale.

Neque dicas cum Diana, quod Sacerdos non advertens se esse in mortali valide consecrat, etiamsi nollet consecrare, si id adverteret: Et similiter non advertens hostiam esse fermentatam valide consecrat, etiamsi eodem modo nollet, si adverteret: ergo etiam valide consecrat hostias præsentia extra aram posita, quamvis si adverteret, nollet illas ibi consecrare. Nam responsio est facilis, quia in primis casibus prævalet voluntas conficiendi integrum Sacrificium peccato illi materiali consecrandi inadvertenter in mortali, aut in fermentato: In casu autem nostro habetur integrum Sacrificium, etiamsi Sacerdos particulas illas non consecret: ergo non est præsumendum, quod velit illas consecrare. Quare cum

cum communis sententia doceat esse peccatum consecrare hostiam extra aram, etiamsi sit super corporale, sequitur, quod non remaneant consecrata particulae, si pyxis ista sit super Corporale, & extra aram: Quia tamen res est dubia, ista particulae vel sunt consecrandae in alia missa sub conditione, vel sumi debent a Sacerdote post summptionem Calicis.

XI. Quæritur septimo, quid requiratur ad licitam materiae consecrationem?

Respondeo, requiri, ut non sit major quantitas, quæ possit tempore opportuno consumi, & ut juxta Missalis Rubricas consecratur. Quare debet Sacerdos pyxidem aperire, dum consecrat: Pyxis debet esse in ara, dum consecratur: & si parvæ hostiæ pro communione populi afferantur post factam oblationem, (additque Aversa ante inceptam præfationem) potest illas licite consecrare, suppleta mentaliter oblatione, ex Dian. part. 2. tract. 14. resol. 11. Præterea consecrare debet juxta consuetudinem hostiam grandiolem; hac tamen deficiente, potest in missa privata consecrare particulam, ut notat Tamb. ex Dian. part. 5. tract. 15. resol. 96., dummodo scandalum, & offensio populi declinetur; quod fiet monendo illum de carentia hostiæ grandioris; etenim consuetudo sumendi hostiam grandiolem non obligat ad abstinendum a Sacrificio, quando solum particulae haberi possunt.

ARTICULUS IV.

De Forma Sacramenti Eucharistici.

- I. *Quanam sint verba essentialia pro consecratione panis.*
- II. *Recitative simul, & enunciative ea verba proferuntur.*
- III. *Dubitant Doctores; an satis sint*

ad validam consecrationem Calicis illa dumtaxat verba, Hic est Calix Sanguinis mei?

- IV. *Quandonam forma consecrationis variatur substantialiter?*
- V. *Ex veritate verborum fit, quod per consecrationem habeatur Transubstantiatio.*
- VI. *Quomodo se habeat Christus Dominus relate ad accidentia Eucharistica?*
- VII. *Christus vi verborum non adducitur, sed producitur sub speciebus.*
- VIII. *Quamdiu Christus in stomacho soleat perseverare.*
- IX. *Quid veniat sub speciebus vi verborum; quid per concomitantiam?*
- X. *Num Personalitas Patris, & Spiritus Sancti veniant per concomitantiam saltem mediate?*

I. **Q**uæritur primo, quanam sit forma consecratoria panis? Respondeo, esse verba illa, *Hoc est Corpus meum*: quibus verbis ex Florent. Christus Dominus consecravit; & apte significatur transubstantiatio, quæ efficitur: Sensus quippe illorum est, quod ea res, seu ea substantia, quæ in fine propositionis continetur sub his accidentibus sit corpus meum, hoc est Christi, in cujus nomine ea verba proferuntur ab ejus Ministro. Illa verba, *quod pro vobis tradetur*, quæ adduntur in Euangelio, non sunt de essentia Sacramenti, ut falso Græci putant; aliter Ecclesia Latina invalide consecraret; & Mattheus, ac Marcus illa non referunt: Neque est de essentia particula illa *Enim*. Imo ex Suar., Con., Fill., Henr. apud Dian. part. 2. tract. 77. resol. 14. contra Fernand., & Nugn., omittens illam sine contemptu non peccat graviter.

II. Quæritur secundo, Utrum forma hæc proferenda sit recitative, & materialiter, hoc est narrando ut floriam,

storiã, an vëro significative, seu enunciative, & formaliter, hoc est volendo affirmare, quod per verba significatur?

Respondeo, Salmeronem contendere, quod verba proferri debeant recitative, in quo sensu habetur in Psalmo: *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus*: Vasq., quod enunciative; Suar. vëro cum Lug., & Trull., quos sequor, quod utroque modo: proferuntur enim recitative, quia Sacerdos refert, & recitat, quæ Christus fecit, dum dixit, *Accipite, & comedite*, &c. Proferuntur etiam significative, & formaliter, quia intendit Sacerdos efficere, quod per verba significatur, enunciando illud esse corpus Christi; nam ex Florent. Sacerdos in persona Christi loquens hoc conficit Sacramentum.

Oppones, falsum esse nunc, quod sanguis Christi sit effundendus: ergo solum recitative proferuntur hæc verba.

Respondeo, graves Theologos putare, quod Christus Dominus loquutus tunc fuerit non de effusione cruenta in ara Crucis, sed de incruenta, quæ tunc fiebat, & fit quotidie in Sacrificio incruento, & ideo in textu græco dicitur, *Qui effunditur*: Secundo respondeo, formam essentialem proferri enunciative: illa vero verba, quæ sequuntur, tantum recitative.

III. Quæritur tertio, Quænam sit forma consecratoria vini?

Respondeo, esse illa verba, *Hic est calix* &c., usque ad illa, *Hæc quotiescumque*, &c. Dubium tamen est apud Doctores, an sicut non est de essentia ly *Enim*, ita etiam non sint de essentia illa, *Novi, & Æterni Testamenti*, & quæ sequuntur. D. Th. quæst. 78. art. 3., & Thomistæ cum Tolet., Sylv. apud Bonac. putant, omnia isthac esse essentialia; quia omnia conficiunt unicam integram propositionem significantem Christi pas-

sionem, quæ in hoc Sacramento debet exprimi; nomine enim Calicis significatur in Scripturis passio Christi Domini, qui Jo: 18. dixit: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Et per ly *Novi, & Æterni Testamenti* significatur, quod sanguis Christi sit confirmatio Testamenti, seu promissionis de danda nobis vita æterna per merita suæ Passionis; aut quod hoc Sacramentum sit quoddam novum Testamentum, quod continetur ultima voluntas Christi desinantis nos ad æternam hæreditatem. Idcirco autem hoc Testamentum dicitur Novum, quia in aliis Testamentis hæreditas non confertur, nisi post mortem testatoris, dicente Apostolo ad Heb. 9. *Ubi testamentum est, mors necesse est intercedat Testatoris*: In hoc autem Christi testamento Christus vivit in æternum. Est pariter Novum, quia in aliis testamentis pro hæreditate conferuntur bona dumtaxat Testatoris; in hoc autem & bona Testatoris nobis conferuntur, & ipsemet Christus Testator; unde dicitur in Psalmis: *Dominus pars hæreditatis meæ; Et pars meæ Deus in æternum*. Communiter tamen cum Suar. disp. 60. sect. 1., docent, solum esse essentialia, seu de necessitate Sacramenti illa verba, *Hic est calix Sanguinis mei*, reliqua esse de necessitate præcepti; unde fit, ut prolatis illis primis verbis, juxta hanc sententiam, Sacramentum sit adæquate confectum. Ratio doctrinæ est, quia in Sacramentis verba significant, quod efficiunt; sed sola illa verba significant conversionem; ergo sola illa conversionem vini in Sanguinem efficiunt. Præterea singuli Evangelistæ omittunt aliqua ex verbis sequentibus; & illa verba, *Mysterium fidei*, in nullo Evangelista reperiuntur. Præterea Græci etiam omittunt illa verba, *Æterni, & Mysterium fidei*: ergo non sunt de essentia formæ.

Di-

Divum autem Thomam interpretatur Trull., quod velit posteriora verba esse de necessitate præcepti, & essentialia solum ad hoc, ut integre historia, & verba Christi referantur. Quia tamen de hoc dubitatur apud Doctores, ideo bene monent Soto, Filliuc., Bonac., Sacerdotem non debere habere intentionem consecrandi primis illis verbis dumtaxat, quæ nos putamus esse essentialia, neque omnibus, quæ dicuntur essentialia a Thomistis, sed illis, quæ Christus instituit, & juxta intentionem Ecclesiæ. Graviter tamen peccaret, qui illa postrema verba omitteret, quia exponeret Sacramentum periculo frustrationis.

Oppones: In baptismo sunt essentialia verba illa, *In nomine Patris*, &c. licet sola illa, *Ego te baptizo*, significant, quod efficiunt: ergo in Eucharistia erunt essentialia etiam illa, *Novi, & Æterni Testamenti*, licet sola illa, *Hic est calix Sanguinis mei*, significant, quod efficiunt.

Respondeo, etiam illa verba, *In nomine Patris*, &c. in baptismo significare, quod efficiunt, videlicet in virtute trium Personarum id effici. Adde ex Evangelio inferri, quod in Baptismo ea verba essentialiter requirantur; non tamen quod requirantur hæc alia verba in Eucharistia essentialiter; cum non ab omnibus Evangelistis ea referantur: ergo probabilius ea non sunt essentialia.

IV. Quaritur quarto, quænam variatio formæ consecratoris obstat validitati consecrationis?

Respondeo, solam variationem substantialem, qua destruitur significatio verborum, non vero accidentalem: Unde sequitur primo ex Trull., validam esse consecrationem, si dicatur, *Hic cibus est corpus meum*: vel *Hæc res est corpus meum*: vel *Istud est corpus meum*: vel *Hic est corpus meum*, sumpto *ly hic* ut pronomine, non adverbialiter.

Sequitur secundo, validam esse consecrationem, etiam si dicatur, *Hoc est caro mea*, ut docent Con., Henric., Granad., & alii contra Mercor. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 76.; etenim etiam in Scriptura Caro sumitur pro toto homine, cum dicitur, *Verbum caro factum est*: Valida etiam est consecratio Sanguinis, si dicatur, *Hic est Calis*, &c., cum non mutet substantialem sensum verborum; nam secundum intentionem proferentis, & communem modum percipiendi idem significat Calis, & Calix; sicut ex D. Th. quæst. 60. art. 3. ad 3. validus est baptisus, si dicatur, *In nomine Patria, Filia*, &c. ut habetur in cap. *Retulerunt de Consecratione*. Imo apud Dian. part. 2. tract. 17. resol. 14. peccaret solum venialiter ob parvitatem materiæ, qui secluso scandalo, & contemptu diceret, Calis.

Sequitur tertio, invalide consecrari hac forma, *Hoc corpus est meum*, vel *Meum est hoc corpus*, ut docet Fagund. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 78. quia pronomen *Meum* sumeretur possessive, & sensus esset, *Hoc corpus ad me pertinet*, unde non exprimeret conversionem. Hinc etiam invalide consecrat, qui dicit, *Ecce corpus meum*, vel *Hoc corpus meum*, omisso *ly est*, vel *Illud est corpus meum*, vel *Hoc corpus Christi est corpus Christi*; cum non significet conversionem in actu exercito: Vel si dicatur, *Hoc sit corpus meum*, vel *Hoc sit corpus Christi*, vel *Conscio corpus Christi*; Vel si dicatur, *Hic panis est corpus meum*, quia *ly hoc* debet significare, quod est contentum sub speciebus in fine propositionis; aliter falso dicitur, quod panis sit corpus Christi; Veritatem enim suam propositio illa non habet in principio prolationis, sed in fine: Et ratio est, quia veritas, & falsitas non possunt competere nisi integræ propositioni.

Se-

Sequitur quarto, invalide consecrari, si dicatur, *Hoc est corpus Christi*, quia verba non proferrentur in persona Christi, sicut proferenda sunt ex D. Th., Suar., Conink.

Sequitur quinto, probabiliter valide vinum consecrari, dicendo, *Hic est sanguis meus*, cum clarius videatur explicari id, quod dicitur per illa verba, *Hic est calix Sanguinis mei*: Valide etiam fit consecratio, si dicantur verba Lucae 22. *Hic est calix, novum testamentum in meo sanguine*, quam formam adhibitam fuisse in Hispaniis testantur Henricus; & Suar. disp. 60. sect. 2.

V. Quæritur quinto, quid efficiant verba consecratoria?

Respondeo, de fide esse, vi talium verborum fieri transubstantiationem, seu conversionem totius substantiæ panis in corpus, & vini in Sanguinem Christi Domini. Ita Trident. sess. 13. cap. 14. Et ratio est, quia id postulat veritas illorum verborum: Si enim substantia panis non desineret, nec fieret conversio; (sicut non fit conversio ligni in ignem, si non desinat forma ligni) Nec vere diceretur, quod hoc sit corpus Christi, sed solum, quod in eo loco, in quo est panis, esset corpus Christi, ut notat Suar. disp. 49. sect. 2.: Sicut si in crumena sit aurum, & argentum, non potest dici absolute, Hoc est aurum, sed hic, seu in hac crumena est aurum: Et quando in corpore obsessi est demon, potest solum dici, In hoc loco est demon: Tunc autem potest dici, Hic est demon, quando demon in eo corpore haberet aliquas operationes proprias, per quas posset demonstrari: & ideo quamvis ubi est sol, sit Deus, non potest dici, hic est Deus, demonstratio sole, sed solum dici potest, In eo loco est Deus.

VI. Ex quibus sequitur primo, quod accidentia panis, & vini remaneant

alligata corpori Christi, non secus ac prius erant alligata substantiæ panis: Aliter nec haberetur transubstantiatio; (sicut non haberetur conversio ligni in ignem, nisi eadem materia, quæ prius erat unita formæ ligni, esset deinde unita formæ ignis) Nec posset per ea demonstrari Corpus Christi, dicendo, Hoc est corpus. In eo tamen habetur diversitas, quod accidentia Eucharistica substantiam panis ante consecrationem informabant, & ab ea dependebant materialiter; Corpus autem Christi ab iis non informatur: Non enim dicitur Corpus Christi album ab albedine illius hostiæ; Nec dependent ea accidentia a Christi corpore materialiter, sed efficienter: Cæterum eodem modo agunt, & patiuntur, dum sunt unita Christi corpori, & ab eo efficienter conservantur, ac si materialiter sustentarentur a substantia panis: Et si corrumpantur, producitur a Deo nova materia, & forma substantialis proportionata, (verbi gratia, vermibus) non secus ac si panis in vermem converteretur: Et ideo dicuntur accidentia Sacramentalia nutrire: Ac proinde communiter apud Dian. part. 11. tract. 4. resol. 15. Doctores docent, quod frangerent jejunium, si in magna quantitate comederentur.

Sequitur secundo, simul cum quantitate, & qualitatibus panis dari in Sacramento quantitatem, & qualitates Corporis Christi; illas tamen dumtaxat a nobis sentiri; istas vero esse insensibiles, & per modum spiritus; sicut ibi est Corpus Christi; videlicet totum in tota, & totum in qualibet parte hostiæ.

Sequitur tertio, tamdiu Christum Dominum esse in Sacramento, quamdiu illa accidentia panis, & vini perseverant; & tamdiu hæc perseverare, quamdiu perseverare deberent, si essent cum substantia panis, & vini.

Un-

Unde etiam fit, Christum Dominum ad illarum motum moveri localiter, atque adeo per accidens; cum non sit in eo loco per se, sed ratione specierum.

Sequitur quarto, cum omni proprietate dici, quod Christus in Eucharistia attollatur, deponatur, manducetur, quia proprie movetur localiter ad motum accidentium: Contra vero, figurate tantum dicitur, quod videatur, tangatur, frangatur, quatenus, scilicet, accidentia illa videntur, tanguntur, franguntur; juxta illud, *Signi tantum fit fractura*.

Sequitur quinto, quod cum Christus Dominus sit in Sacramento per modum spiritus non alteretur ab agentibus naturalibus, verbi gratia, non calefiat ad presentiam ignis; neque exercent actiones sensuum exteriorum, aut interiorum: verbi gratia, non videt, non audit, &c., ut docent communius: Esto nonnulli putent, quod saltem miraculose possit videre, & audire. Et forte etiam naturaliter Christus D. in Eucharistia potest videre corpora approximata, ut fuit in Cursu Theologico quaest. 7. de Eucharistia propugnavi, inherendo doctrinae Arriagae, ac Nominalium.

VII. Disputant Theologi; Num Christus Dominus sit in Sacramento per adductionem, an per productionem? Alii volunt, quod per adductionem, sicut cum cibus convertitur in substantiam hominis, anima jam producta non reproducitur, sed adducitur ad materiam illam cibi. Verius existimo, quod per productionem, quia ad conversionem, sicut requiritur definitio termini a quo, videlicet, substantiae panis, ita requiritur productio termini ad quem, videlicet, Corporis Christi. Quando autem Anima hominis per aggenerationem adducitur in materiam cibi, tunc non habetur vera conversio, sed transfor-

matio, quatenus materia cibi de una forma transit in aliam.

Confirmatur, quia D. Ambrosius haec habet: *Ubi advenerit consecratio de pane fit Corpus Christi*: D. August. dicit, Carnem, & Sanguinem Christi creari. Paschal. dicit, In Eucharistia Christum efficere, & creare carnem suam: & Ecclesia canit in Hymno *Verbo carnem efficit*: ergo corpus Christi per consecrationem non adducitur, sed producitur.

VIII. Dubitatur tamen, quamdiu in stomacho perseverent species sacramentales, & consequenter ipse Christus?

Respondeo, Medicos praestantissimos docere, quod particula, ut plurimum stomacho alteretur, & corrumpatur in minuto, hoc est, in sexagesima parte horae; etenim calor naturalis singulis horis duas uncias cibi solidi solet consumere, ut Marsilius de sanitate tuenda docet ex usu veterum, qui uno die quadraginta octo uncias cibi solidi solebant sumere. Illa autem particula non pertingit ad sexagesimam partem duarum unciarum: Consequenter Sacerdos ante semiquadrantem solet species consumere; quamvis aliquando per accidens etiam post semihoram aliquis species evomuerit. Ita Lugo de Eucharistia disp. 10. num. 59.

IX. Quares sexto; Quanam ex vi verborum, & quanam per concomitantiam in hoc Sacramento contineantur?

Respondeo, ex Trident. ex vi verborum venire in hostiam solum Corpus, in calicem solum Sanguinem Christi Domini; reliqua vero per concomitantiam. De fide pariter est, quod totus Christus sit in hostia, & in calice; cum Christus Dominus dixerit *Ego sum panis vivus; Qui manducat me, vivet propter me*: ratione enim naturalis connexionis, qua de

facto Corpus Christi unitur cum sanguine, anima, & Divinitate; & Sanguis similiter unitur cum corpore, anima, & divinitate, fit, ut quamvis ex vi verborum veniat in hostia solum corpus, & in calice solus sanguis, tamen idem omnino Christus sit sub speciebus panis, & sub speciebus vini: Nam, ut notat Lugo disp. 8., eo ipso quod partes sunt unitæ, postulant ex naturali ratione unionis, ut quocumque fertur una, feratur & alia: Hæc enim est natura unionis, ponere aliquam inseparabilitatem inter unita: Præterquamquod ista concomitantia oritur etiam ex necessitate quadam morali; Etenim non videtur decorum, poni alicubi Christum Dominum, qui jam resurrexit, truncum, & mutilum, & corpus ejus sine sanguine, anima, & divinitate; debet quippe, ubicumque est, habere quicquid pertinet ad perfectionem suam, & ornatum; cum ubicumque sit idem, Magnus, & Excelsus. Quod expressit Trident. sess. 13. cap. 3. his verbis: *Statim post consecrationem verum Domini nostri corpus, verusque sanguis sub panis, & vini specie una cum ipso anima, & divinitate existunt; sed corpus quidem sub specie panis, & sanguis sub vini specie ex vi verborum: Ipsum autem corpus sub vini specie, & sanguis sub specie panis, animam sub utraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantia, qua partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur; Divinitas vero propter illam ejus cum corpore, & anima hypostaticam unionem.* Hactenus Trident., Ubi nota illud, Poni corpus vi verborum, significare, quod vi verborum ponatur corpus, etiam si esset separatum a quocumque alio; atque adeo quia in triduo mortis Corpus Christi Domini erat separatum ab ejus sanguine jam effuso, & anima, si quis Apo-

stolorum eo tempore consecrasset hostiam, in ea tantum poneretur corpus, videlicet, materia organizata (hoc est, cum suis accidentibus) una cum divinitate, a qua nunquam fuit separatum; non tamen Sanguis separatus, & anima; Et in calice solus sanguis cum divinitate veniret, non corpus, aut anima.

X. Dubitant tamen Scholastici, An sicut suo modo concomitanter veniunt in hoc Sacramento personalitas Patris, & Spiritus Sancti, utpote identificata cum divinitate, ut docent communius apud Dicastil. disput. 5. num. 62. contra Nugn., & Hugon. Cardinalem; ita etiam ipsa divinitas, & personalitas Filii veniant concomitanter, an vero vi verborum? Et ratio dubitandi est, quia corpus est aliquid subsistens; ergo debet importare in suo conceptu subsistentiam; cum autem corpus Christi aliam subsistentiam non habeat, quam personalitatem Verbi, sequitur, quod cum vi verborum veniat corpus, veniat etiam personalitas Verbi. Præterea ly *Corpus meum* significat corpus, prout in Verbo, & in persona Christi subsistens; Sed communiter docent, Divinitatem, & personalitatem Verbi venire concomitanter; quod videtur etiam significare Trident. loc. laud. Et ratio est, quia verba significant solum corpus, non personam Verbi: ergo solum corpus venit vi verborum. Quod autem corpus debeat habere suam subsistentiam partialem, non fit, quod in suo conceptu importet illam; Sicut nec anima importat in suo conceptu subsistentiam, quamvis non possit esse sine subsistentia; Quod ex eo patet, quia corpus Christi Domini dicitur natum ex Virgine, & anima Christi dicitur creata, quin tamen subsistentia illius corporis nata sit ex Virgine; aut subsistentia animæ Christi fuerit creata: ergo pariter vi verborum venit cor-

pus.

pus; non vero subsistentia, etiamsi carere non possit subsistentia; sic nec venit ubicatio, etiamsi carere non possit aliqua ubicatio. Ad id, quod additur, respondeo cum Suar., quod quamvis per subsistentiam Verbi, illud sit *Corpus meum*, hoc est, Christi, tamen subsistentia non venit in recto, sed de connotato; sicuti, si brachium meum deberet replicari, & brachium dicatur meum per hoc, quod sit unitum mihi, non per hoc debeo Ego totus replicari; nam *ly meum* idem significat, ac pertinens ad me; unde vi verborum satis est, quod in hostia ponatur corpus pertinens ad personalitatem Verbi; quin ponatur ipsa personalitas Verbi, nisi concomitantur.

Quod attinet ad personalitatem Patris, & Spiritus Sancti, quamvis non pertineant ad Christum constituendum, sicut pertinet Personalitas Verbi, & divinitas, quæ immediate ununtur Corpori, & Sanguini Christi; nihilominus, quia sunt in divinitate per Circumfessionem, ut loquuntur Theologi, & cum divinitate realiter identificantur; idcirco sicut Personalitas Verbi, & divinitas dicunt esse in Eucharistia, non vi verborum, sed per concomitantiam, quatenus immediate ununtur corpori, & sanguini Christi, ita Personalitas Patris, & Spiritus Sancti, quia identificantur cum divinitate, & ideo veluti mediate ununtur cum Christi corpore, & sanguine, idcirco verius docent Suar., & Vasq. apud eundem Dicastil., quod veniant in Eucharistia per concomitantiam magis mediate, quam veniat Verbi Personalitas.

ARTICULUS V.

De Effectibus Sacramenti Eucharistici.

- I. *Quadrifariam potest Christus Dominus in Eucharistia manducari.*
- II. *Primarius Eucharistia effectus est Gratia augmentum.*
- III. *Confertur etiam per Eucharistiam fervor charitatis, & quadam spiritualis dulcedo.*
- IV. *Necnon gratia propria Sacramentalis, seu auxilia ad culpas declinandas, & ad fomitem compescendum.*
- V. *Sicut etiam confert venialium remissionem, aliosque effectus.*
- VI. *Remissio poena peccatis debita ex opere operato competit Sacrificio Eucharistico, non Sacramento.*
- VII. *Triplici modo ardorem concupiscentia minuit Eucharistia.*
- VIII. *Potest hoc Sacramentum neutraliter suscipi; Et per talem susceptionem satisficit præcepto de Paschali Communionem.*
- IX. *Quoniam instanti suos effectus producat Eucharistia?*
- X. *Num conferat aliquando novam gratiam Eucharistia, dum in stomacho perseverat?*
- XI. *Num gratiam majorem, ac heterogeneam recipiat, qui communicat sub utraque specie panis, & vini, quam qui sub una tantum?*

I. **A**Dverte ex D. Th.; Quadrifariam posse Christum in Eucharistia manducari. Primo Realiter tantum, seu materialiter; ut si non baptizatus communicaret; hic enim cum sit incapax Sacramenti, recipit illud tantum materialiter, quin tamen ullum ejus fructum percipiat. Secundo, tantum Sacramentaliter, ut quando baptizatus scienter communicat in mor-

mortali; tunc enim recipit quidem Sacramentum, sed nullum ejus fructum percipit, cum ponat illi obicem; imo grave sacrilegium committit. Tertio solum Spiritualiter, videlicet, credendo simul, ac desiderando Christum recipere; in quo casu recipit quidem gratiam, sed non Sacramentalem, cum non recipiat Sacramentum: In hoc sensu August. in cap. 6. Jo. dixit: *Crede, & manducasti*, id est spiritualiter. Quarto Sacramentaliter, & Spiritualiter simul, ut quando in gratia existens viva fide, spe, & charitate communicat; in quo casu percipit omnes effectus Sacramenti.

II. Quæritur nunc primo; Quinam sunt isti effectus.

Respondeo, & dico primo, Eucharistiam causare proprie, & per se augmentum gratiæ. Ita Trident. sess. 13. cap. 2.; Dicitur enim Jo. 6., *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*: Est quippe institutum ad nutriendam animam spiritualiter; quod fit per gratiæ augmentum: Quamvis probabiliter possit per accidens, ut supra diximus quaest. 1. art. 5., causare primam gratiam, quando, scilicet, quis invincibiliter ignorans se esse in statu peccati mortalis accedit ad hoc Sacramentum cum sola attritione; tunc enim non ponit obicem gratiæ; sicut non ponit obicem gratiæ, qui accedit ad baptismum, vel penitentiam cum sola attritione: de fide autem est, quod Sacramentum causet gratiam non ponentibus obicem: Quia tamen tenemur ad hoc Sacramentum, quod est vivorum, accedere cum gratia, imo præmissa confessione mortali; ideo dixi, quod per accidens causet primam gratiam solum, quando sumitur ab eo, qui invincibiliter ignorat se esse in statu peccati mortalis. Ubi nota, augmentum gratiæ causari etiam in eo, qui habet complacentiam in peccato veniali, ut no-

tat D. Th. quaest. 78. art. 6. contra Bonac., Cajet., & alios apud Bonac., cum venialia non sint impossibilia cum gratia; non sentit tamen illam suavitatem, & dulcedinem, de qua mox, qui cum affectu ad venialia accedit ad hoc Sacramentum.

III. Dico secundo; Eucharistia, præter gratiam, confert etiam devotionem, & fervorem charitatis cum speciali delectatione, dulcedine, & lætitia Spiritus. Ita communiter cum D. Th., & Suar. disp. 63. sect. 1. Ratio est, quia sicut cibus corporalis non solum nutrit, sed etiam delectat; ita cibus hic Spiritualis: Qui proinde fuit figuratus in Manna omne delectamentum in se habente. Dat itaque animæ eam affluentiam suavitatis, quæ etiam in corpus redundet, ut cor, & caro nostra exultent in Deum vivum, & nihil carnale concupiscant; Impeditur tamen aliquando hæc dulcedo per veniale, vel ob nimias curas, vel ex divino consilio, ut maxime Spirituales humiliantur, ut notat Ledesma.

IV. Dico tertio, confert etiam gratiam Sacramentalem propriam Eucharistiæ, hoc est, auxilia specialia ad vitanda peccata. Ita D. Th. quaest. 79. art. 3. ex Trident. sess. 13. cap. 2., ubi docet, hoc Sacramentum esse institutum, ut antidotum, quo a peccatis præservemur, juxta illud Jo: 6. *Ut si quis ex eo manducet, non moriatur*; Sicut autem cibus corporalis præservat a morte ad tempus, unde necesse est sæpe sumere cibum, ut diutius vivamus; ita cibus spiritualis; Non est tamen, ut supra diximus, absolute necessarius ad vitam conservandam, sicut cibus corporalis; quia aliis viis, puta attritione, elemosyna, jejuniis possumus a Deo obtinere hujusmodi auxilia, quibus a peccatis præservemur.

Præterea ex D. Th. loc. citat. art.

I. Suar., Con., Filliuc., Trull. confert etiam auxilia ad recte operandum, & temperandum fomitem peccati, ad repellendas tentationes, & ad bonos mores in appetitu excitandos; tum quia dæmones effugiunt Christum præsentem; tum quia, sicut cibus corporalis confert robur, & vires ad operandum; ita etiam cibus hic spiritualis.

V. Dico quarto, confert etiam Eucharistia ex opere operato remissionem venialium. Ita D. Th. quæst. 70. artic. 4., Suar. disp. 63. Sect. 10. ex Concilio Coloniensi, & Catechismo Romano; quibus consonat Trident. sess. 13. cap. 2. ubi dicit, quod per hoc Sacramentum liberemur a culpis quotidianis. Ratio est, quia sicut per cibum corporalem reparantur partes deperditæ viventis, ita Eucharistia restaurat deperdita venialia: Quod præstat, vel conferendo immediate remissionem venialium, de quibus non est complacencia sine ulla pravia dispositione, ut probabiliter communis docent; vel mediate excitando fervorem charitatis, ut notat D. Th. loc. citat., & Filliuc.

Demum per Eucharistiam habetur unio spiritualis cum Christo, & fidelibus; Nam ex Lateranensi apud Trull. institutum est hoc Sacramentum ad perficiendum unitatis mysterium; unde Apollolus 1. ad Cor. 11. dicit; *Unum corpus sumus, qui de uno pane, & de uno calice participamus.* Consecutio etiam gloriæ speciali modo est effectus hujus Sacramenti; nam ex Jo: 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Et a Trid. loc. cit. dicitur esse *Pignus felicitatis.* Et ab Ecclesia *Pignus gloriæ.* Resurrectio pariter corporis est effectus Eucharistiæ ex illo Jo: 6. *Qui manducat meam carnem, &c. & ego resuscitabo eum in novissimo die;* Unde a Concilio

Pars V.

Nicano dicitur *Symbolum resurrectionis,* & a Cyril. apud Suar., & Filliuc. *Cibus nutriens ad immortalitatem.*

VI. Rogabis primo, an etiam remissio pœnæ temporalis debitæ, vel in hac vita, vel in purgatorio sit effectus hujus Sacramenti?

Respondeo, quod si Eucharistia sumatur ut Sacrificium, habet remittere pœnas temporales ex opere operato, ut dicemus quæst. sequi.; si vero sumatur ut Sacramentum, hunc effectum non habet immediate; cum neque ex Scripturis, neque ex Conciliis, neque ex Patribus id colligatur, ut notant Fill., & Bonac.: Remittit autem pœnam ex opere operantis juxta valorem actus, & dispositionem sumentis, & quatenus excitat actum Charitatis, qui prodest ad satisfaciendum pro pœna; atque adeo mediate per Eucharistiam remittitur aliqua pœna temporalis juxta quantitatem fervoris ex D. Th. quæst. 70. cap. 4., & 5. Unde fit, quod solum Sacrificium prodest animabus Purgatorii ex opere operato; Communio vero oblata pro illis prodest tantum ex opere operantis, quatenus est actus religionis satisfactorius, & meritorius de congruo; necnon per modum impetrationis, ad quod habet specialem efficaciam excitando fervorem charitatis; Non prodest autem aliis ex opere operato, quia hoc Sacramentum institutum est solum ad sanctificandum ipsum sumentem ex illo Jo: 6. *Qui manducat me & ipse vivet propter me;* Sicut baptismus solum prodest ex opere operato ipsi baptizato.

Rogabis secundo, Quomodo minuat ardorem concupiscentiæ Eucharistia? Et quomodo influat in gloriosam Corporis resurrectionem?

VII. Respondeo minuire primo directe, temperando fervorem sanguinis, & humores, applicando sci-

H li.

licet divinam virtutem, ut vel per se immediate id efficiat, vel per causas secundas, sua providentia illas dirigendo, ut hic effectus sequatur. Secundo per gratias prævenientes, vel avocando alio imaginationem, ne spiritus vitales concitet, vel dando robur animæ, ut possit effervescentiam corporis reprimere. Tertio dando animæ dulcedinem, quæ etiam in corpus redundet; unde a carnalibus abhorreat. Præterea Eucharistia in corporum resurrectionem influit, in quantum Deus movetur ad corpora vivificanda propter conjunctionem, quam habuerunt cum carne Christi vivificatrice. Propterea nonnulli apud Gonetum docent, quod frequenter, ac devote Communicantes post resurrectionem splendorem in corporibus suis specialem sint adepturi.

VIII. Rogabis tertio, An possit aliquando hoc Sacramentum sumi neutraliter, hoc est sine peccato, & sine ullo fructu? Et an per talem susceptionem satisfiat præcepto Communionis Paschalis?

Respondeo ad utrumque affirmative cum Suar. contra Ricchard. apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 98. Potest quidem suscipi neutraliter, & informaliter, hoc est sine gratia, aut ullo effectu hujus Sacramenti ac sine culpa, ut notant Cajet., & Ledesm. apud Trull. Nam si quis peccavit mortaliter, & hujus peccati oblitus accedit ad Eucharistiam sine ullo dolore, putans invincibiliter se esse dispositum, hic profecto nec peccat, quia invincibiliter omittit confessionem; nec gratiam suscipit, quia nullum peccatum remittitur in præfenti ordine sine prævia penitentia, & dolore ipsius. Deinde nulla est ratio, cur talis Communio non sit satis ad satisfaciendum præcepto (quod etiam dicemus de Sacramento penitentiae valido, & informi) damnata enim

solum est opinio docens, confessio- nem, & communionem sacrilegam esse sufficientem; nec est eadem ratio de informi, ac de sacrilega, ut patet; & in expositione harum The- sium confixarum latius profecuti sumus in Trutina.

IX. Quæritur secundo; quandonam Eucharistia producat suos effectus?

Respondeo, juxta dicta quæst. 1. art. 5. illos producere in eo instanti, in quo verum est dicere, aliquid Sacramenti manducatum est, seu deglutitum est, & in stomachum trajectum; aut ad summum, quando ad guttur pervenit; siquidem tunc cibus potest dici manducatus, cum incipiat a stomacho attrahi, & alterari. Ratio est, quia Scriptura tribuit effectum hujus Sacramenti manducationi: *Qui manducat hunc panem vivet in æternum.* Quare si manducata una tantum parte Sacramenti homo moriatur, antequam reliquas partes manducet, effectus hujus Sacramenti jam recepit; quia in illa prima parte est totus Christus, & est verum Sacramentum: Quare quando reliquas partes Sacramenti sumit, non recipit novam gratiam ex opere operato; nisi forte melius se disponat, juxta opinionem Conink, & aliorum de qua diximus qu. 1. art. 5. num. 7., & dicemus quæ- sito sequenti.

Et idem dicas, quando Sacerdos post sumptionem hostiæ, & calicis sumit alias particulas, quæ superfuerunt. Quod si communicans sit in mortali, dum manducat primam partem hostiæ, & antequam alias manducet, eliciat actum contritionis, puto cum Suar. disp. 63. sect. 8. Con., Trull. contra Bonac., & Henr., quod gratiam per reliquas partes recipiat; vel quia, recedente fictione, Sacramentum reviviscit, ut nonnulli apud Henr. putant ex dictis in eadem qu. 1. art. 5., vel quia sumendo reliquas par-

partes, sumit verum Sacramentum sine obice.

Oppones primo, omnia Sacramenta causant effectum suum, quando perficiuntur; ergo Sacramentum Eucharistiæ non causat effectus suos, quando manducatur prima pars hostiæ, sed quando sunt manducatæ omnes.

Respondeo, nego consequentiam. Disparitas est, quia reliqua Sacramenta consistunt in usu, & in actione Ministri, & ideo non possunt causare effectus suos, nisi quando actio Ministri est moraliter completa: Contra vero Eucharistia non causat gratiam, dum fit, sed dum manducatur; ergo si una tantum pars manducetur, habebitur effectus Eucharistiæ. Adde, quod sicut in baptismo, si prolata forma sit sufficienter ablutus infans, causatur gratia, etiamsi Minister ulterius prosequatur abluitionem; ita in casu nostro.

Oppones secundo: Si prima pars hostiæ causat totum effectum, reliquæ partes nihil causarent: sed videtur absurdum dicere, quod reliquæ partes nihil causent; cum contineant totum Christum, & sint verum Sacramentum, quod sufficienter applicatur per comestionem: ergo, ut prius.

Respondeo, quod sicut in collatione baptismi, verbi gratia, causatur gratia physice ab illa parte, quæ tunc existit, quando ultimo posita est materia, & forma, & a reliquis partibus precedentibus causatur gratia moraliter, ut diximus loco laudato; ita quando plures partes Eucharistiæ successive sumuntur, gratia causatur physice a parte, quæ manducatur, & a reliquis quodammodo moraliter; quatenus omnes integrant unam refectionem, & unum individuum Sacramentum, quod completur ex parte deglutita, & ex partibus deglutendis.

X. Quæres tertio; An Eucharistia

gratiam, aliosque effectus causet, dum est in stomacho?

Respondeo, certum esse apud Theologos, quod post primum instans, quo gratia causata est per manducationem, Eucharistia nullum alium effectum causat, dum in stomacho perseverat, si non varietur dispositio suscipientis: Quod si magis, magisque hic se disponat per novos actus, valde probabile est, quod novam gratiam recipiat ex opere operato, quousque Eucharistia in stomacho perseverat, ut ostendimus quæst. 1. art. 5. ex Suar. disp. 63. sect. 4. Con. quæ. 79. num. 28., Lugo disp. 11. num. 46. Cajet., & aliis apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 96. Ratio est, quia Eucharistia confert gratiam per modum nutrimenti, & manducatio est solum conditio requisita; ergo probabiliter animam nutrit, quousque est in stomacho, dummodo suscipiens de novo se disponat; aliter jam suum causavit effectum in primo instanti manducationis.

Confirmatur, quia quandiu habemus in nobis hoc Sacramentum, habemus in nobis fontem gratiarum, quem non convenit arescere, quamdiu volumus ex eo haurire.

Dices primo, promissa est gratia solum manducanti Eucharistiam: ergo non confertur gratia ex opere operato, quousque Eucharistia in stomacho perseverat, etiamsi homo magis, magisque se disponat.

Respondeo cum Conink, promissam esse gratiam manducationi, tam dum est in fieri, quam dum consideratur in facto esse, ut probabiliter asseritur, ex eo quod per modum cibi spiritualis nutriat: ergo quamdiu in stomacho durat nata est gratiam augere, si subjecti capacitas, & dispositio augeatur.

Dices secundo, Hinc aperitur via superstitionibus, videlicet, procuran-

dis hostiis pluribus, quod ab Inquistoribus reprobatur, & puniti saepe sunt, qui id ausi sunt facere.

Respondeo, id jure merito reprobari, tum ne detur ansa credendi, quod major gratia, per se loquendo, conferatur sumenti grandiore hostiam; tum quia standum consuetudini Ecclesiae, & reverentiae debita Sacramento: Sicut enim ex reverentia Sacramento debita non debet cuilibet permitti quotidiana communio, & nemo potest pluries eodem die communicare; quamvis ex iterata communione novam gratiam recipere; ita nemo debet plures, aut grandiores solito hostias procurare, esto major gratia conferatur ex opere operato illi, qui magis se ad illam disponit, quousque Christus in stomacho deinetur.

XI. Quæritur quarto, An majorem gratiam recipiat, qui communicat sub utraque specie, quam qui sub una tantum?

Respondeo, Conink quaest. 80., Sylv., & alios apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 97. negare. Sed puto cum Becan. cap. 22. quaest. 7., & Fagund., quod esto probabilius sit non conferre per se majorem gratiam (sicut non habet majorem gratiam, qui duas particulas sumit, quam qui unam, ut docet D. Th. quaest. 80. art. 12. ad 3.) quia totus Christus, qui est fons gratiarum, non minus continetur sub una specie, quam sub utraque; nihilominus non est improbableem, quod majore conferat gratiam. Ratio est, quia Clemens VII. concedens Regi Galliae communionem sub utraque specie dicit; id concedere ad majus gratiae augmentum. Et Franciscus Blanco Archiepiscopus Compostellanus, qui Tridentino interfuit, testatus est hanc fuisse unanimum illorum Patrum sententiam; non fuisse tamen definitum, ne Hære-

tici majores turbas moverent ob privationem communionis sub utraque specie illis factam: Videtur tamen Trident. sess. 21. cap. 3. illud oblique docuisse, cum dixit eos, qui sub una specie communicant, *nulla privari gratia necessaria ad salutem*; non dixit autem nulla gratia simpliciter, sed nulla gratia ad salutem necessaria privari.

Probatur autem id ratione, quia tam panis, quam vinum habet significare refectionem, & quidem diversimode: ergo utrumque causabit suam gratiam; aliter in Sacramento daretur aliqua significatio inanis, & aliqua vis significativa, quæ non esset activa.

Confirmatur, quia Christus Dominus promisit gratiam, tam manducanti, quam bibenti. Confirmatur secundo, quia quamvis totus Christus sit sub utraque specie, & sub una tantum; tamen vi verborum in specie panis est solum Corpus Christi; sub utraque vero est corpus, & sanguis: ergo si vi verborum plus est sub utraque specie, quam sub una, majorem gratiam causabit utraque species, quam una. Confirmatur tertio, quia licet totum Sacramentum sit sub una tantum specie; tamen non est integrum, nisi in utraque ratione diversæ significationis, cum panis significet refectionem per modum cibi, vinum per modum potus; ergo licet sit integer Christus in una tantum specie, quia tamen non est integrum Sacramentum, nisi in utraque, non habetur eadem gratia, sed major per utramque speciem. Illam vero censeo esse homogeam; tum, ne dicamus laicos privari aliqua gratia Sacramentali, dum prohibetur illis communio sub utraque specie; tum etiam quia ex Trident. totum Sacramentum sumit, qui unam tantum speciem suscipit.

Dices: Ex hac ratione videtur sequi, quod sicut per utramque speciem non confertur gratia heterogenea, ita neque conferatur gratia major, ne dicamus Tridentinum privasse laicos hac gratia majori.

Respondeo, non esse absurdum, quod propter reverentiam debitam Sacramento priventur homines aliqua gratia Sacramentali majori, quam aliqui suscipere. Sic dum prohibetur dare Eucharistiam infantibus, dum prohibetur, ne quis pluries in die communicet, aut celebret, privantur homines gratia, quam reciperent, si sæpius in die celebrarent; nihilominus ob reverentiam Sacramento debitam apte id prohibetur; sic in casu nostro: Unde non est absolum dicere, quod Ecclesia prohibendo Laicis, ne communicent sub utraque specie ob reverentiam Sacramenti privet illos aliqua majore gratia; absolum vero esset, si privaret illos gratia diversæ rationis; & ideo dicimus gratiam, quæ per utramque speciem confertur, probabiliter esse majorem, non vero heterogeneam. Non negandum tamen, quod si gratia Sacramentalis propria hujus Sacramenti, explicata per exigentiam auxiliorum specialium, causata ab utraque specie, esset heterogenea, ut multi probabiliter opinantur, prout innuimus art. 1. num. 6; adhuc rationabiliter posset ob reverentiam Sacramento debitam, Ecclesia prohibere Laicis Communionem sub utraque specie, quia isthæc auxilia diversimodè potuissent a Laicis a Deo obtineri aliis viis, puta, orationibus, jejniis, elemosynis, ac frequentiori susceptione aliorum Sacramentorum; esto non adeo connaturalius istis viis conferantur.

Part V.

ARTICULUS VI.

De Suscipiente Eucharistiam. Quinam sit illius capax?

- I. Incapax est hujus Sacramenti, qui non est baptizatus; Sicut etiam Angeli, ac Beati; necnon adulti inviti illam suscipientes.
- II. Capax vero omnis baptizatus: Infantibus tamen ne in articulo quidem mortis dari debet.
- III. Si puer ob gulam consecratas particulas sumeret, num perciperet fructum Sacramenti?
- IV. Quid de perpetuo amenibus, de phreneticis, semisatis, & stolidis?
- V. Cur Eucharistia non soleat dari parvulis in Paschate ante circiter decennium, dari vero debeat stolidis, ac semisatis, qui debiliore usu rationis fruuntur, quam illi parvuli.

I. **D**iximus art. 2., quinam præcepto divino, & quinam præcepto Ecclesiastico teneantur hoc Sacramentum suscipere: Nunc inquirendum, quinam sint hujus Sacramenti capaces? ac deinde quæremus, quanam dispositio requiratur in suscipiente ex parte animæ, & quanam ex parte corporis.

Certum est primo, neminem non baptizatum, ne Cathecumenum quidem esse hujus Sacramenti capaxem, ita ut possit sacramentaliter illud suscipere percipiendo ejus fructus, ut omnes docent contra Marsil. in 4. quæst. 6. art. 2. Ratio est, quia ex communi sensu Theologorum Baptismus est janua Sacramentorum, & Ecclesiæ; unde nemo potest ad alia Sacramenta pervenire, nisi per baptismum transierit; & in casu nostro non potest homo spiritualiter nutriri per Eucharistiam, nisi sit regeneratus per baptismum.

H 3

Cer.

Certum est secundo, Angelos, ac Beatos esse ejusdem incapaces juxta dicta quaest. 1. art. 7. ; ubi etiam diximus, quod si adultus invitus Eucharistiam sumeret, illam non sacramentaliter, sed materialiter, & ad modum bruti susciperet; immo cum sacrilegio.

Certum est tertio, omnem baptismum esse hujus Sacramenti capacem, ita ut si daretur Eucharistia infanti, vel fatuo a nativitate, Sacramentum non materialiter tantum susciperetur, sicut susciperetur ab infideli, vel a bruto; sed sacramentaliter, & cum fructu: Quod probatur, tum quia infantes sunt capaces baptismi, Confirmationis, & Ordinis: ergo etiam Eucharistiae; cum ad haec Sacramenta suscipienda nulla requiratur intentio in infantibus, ut diximus quaest. 1. art. 7. ; Tum etiam, quia olim fuit antiquus usus Ecclesiae, quod infantibus post baptismum daretur Confirmatio, & Eucharistia, ut advertunt August. Dionys. Ambros., & ex Trident. sess. 21. cap. 4. : quamvis ob reverentiam tanto Sacramento debitam, talis consuetudo, quae tunc erat laudabilis ob multas Ecclesiae persecutiones, unde etiam pueri debuerant Sacramentis confirmari, nunc merito sublata sit, ita ut non liceat infantibus carentibus usu rationis Sacramentum Eucharistiae dare, ne in articulo quidem mortis ex tacito Ecclesiae praecipio (ut docent communiter Doctores cum Tamb.) fundato in consuetudine Ecclesiae, quae videtur approbata in Rituali Romano. Nihilominus ex Lugo disp. 13. num. 44. non obligat talis consuetudo cum tanto rigore, ut non possit dari Eucharistia infantibus, de quibus dubitatur, an usum rationis habeant: Etenim cum iis possit dari extrema Unctio (ut declaratur in Rubricis Ritualis Romani) quamvis non sint capaces illius Sacramenti, qui usum rationis nun-

quam habuerunt (cum enim non poterint peccare, non potest illis dari Sacramentum institutum ad delendas reliquias peccatorum) a fortiori poterit illis dari Sacramentum Eucharistiae, cujus infantes sunt capaces: Immo deberet iis conferri in articulo mortis post septimum annum ante decimum, quando solent esse obligati ad Communionem paschalem; Sicut debet iis dari extrema Unctio: ut communius docent contra Vasqu. de Eucharistia disp. 144. num. 41. , & Hurt. disp. 10. diff. 4. apud Tamb. c. 5. §. 8.

III. Dubitatur, Num reciperet gratiam Sacramentalem infans, qui casu hostiam, vel vinum consecratum inveniret, & ob gulam sumeret?

Videtur gravissimis Doctoribus id concedendum, eo quod ad suscipiendum fructum hujus Sacramenti nulla requiratur in infantibus intentio actualis, aut virtualis, aut habitualis.

Neque dicas, quod ad conferenda Sacramenta infantibus requiratur in Ministro intentio illud conferendi, quae non haberetur in casu. Nam id gratis asseritur; si enim adultus potest sacramentaliter Eucharistiam suscipere, etiam Aquila illam ministrante, in qua nulla potest esse intentio conferendi Sacramentum; quare infantes si ab Aquila etiam reciperent particulam, non reciperent illam sacramentaliter? Quod si particula collata infanti a bruto causat effectus suos, etiam causabit, si casu, vel ob gulam ab infante sumatur.

IV. Certum est quarto, Amentes, qui nunquam habuerunt usum rationis habendos esse tanquam infantes, ita ut capaces quidem sint hujus Sacramenti, illis tamen ministrari non debeat, ne in articulo quidem mortis, ut diximus art. 2. num. 9. Amentibus vero, & Phreneticis, qui aliquan-

quando habuerunt usum rationis, danda est in articulo mortis Eucharistia, sicut & Extrema Unctio, si non constet fuisse ante amentiam, ac perseverasse in aliquo peccato notorio, & non sit periculum irreverentiæ; quia censentur interpretative hæc Sacramenta petere.

Nec est eadem ratio de Sacramento pœnitentiæ, ac de istis Sacramentis. Nam ad Sacramentum pœnitentiæ requiritur dolor, tamquam pars constitutiva illius; unde si non doleant, nec dent signa saltem dubia doloris, non potest illis conferri absolutio; quia tamen dolor in confessione requisitus non necessario debet procedere ex intentione confessionis, ut putat Lugo de Pœnit. disp. 14. sect. 2. apud Tamb., ideo concedunt multi, quod moribundo, qui christiane vixit, possit dari absolutio sub conditione, etiamsi Sacramentum pœnitentiæ non petierit, dummodo det aliqua signa saltem dubia doloris, quia unusquisque Christianus præsumitur velle in articulo mortis Sacramentis Ecclesiæ muniri, & hæc intentio satis est ad valide Sacramenta suscipienda. Adde, quod quamvis communiter velint dolorem debere facere unum moraliter cum confessione (ut si quis hodie doleat proponens cras confiteri, & dolorem non revocet). Ex Leand. tamen de Sacram. tract. 5. disp. 7. art. 6., ubi citat Hurt. & Candid., ad Sacramentum pœnitentiæ suscipiendum satis est dolor, qui per quodcumque spatium longi temporis præcessit, dummodo non sit retractatus, ne implicite quidem: Quidquid sit de hac sententia quam in tractatu de Pœnitentia discutimus, certe ex ea sequitur, quod moribundus possit Sacramentum Pœnitentiæ suscipere, si minus vi doloris, quem actu habeat, & cujus det aliqua signa, tamen vi doloris antecedentis. Propterea Na-

var. probabiliter docet apud Tamb. hic cap. 5. §. 9., quod infirmo alienato a ratione possit dari absolutio sub conditione, & Eucharistia; etiamsi obstinatus in mortali multo tempore vixisset, & per multos annos non confessus fuisset, dummodo det aliqua signa doloris, verbi gratia, tollendo manus, percutiendo pectus, &c., immo ipsa anxia respiratio aliquibus videtur esse sufficiens signum, licet dubium, doloris, si aliter non possit illum manifestare; quia sæpe contingit, ut in articulo mortis homo doleat, nec possit aliter signa doloris exprimere. Unde fit etiam, huiusmodi signum non esse dumtaxat dubium, sed probabile, & prudens; quia universim etiam peccatores, quando advertunt instare mortem, solent saltem atteri de peccatis; & ideo ex communiter contingentibus bene præsumi potest, quod talis moribundus doleat, & sic sine scrupulo dari illis potest absolutio sub conditione, & Sacrum Viaticum.

Rogabis; utrum etiam huiusmodi amentes gratiam, & fructum Eucharistiæ reciperent, si casu hostiam consecratam invenirent, & illam sumerent?

Respondeo, quod perpetuo amentes, quia reputantur ut pueri, fructum Sacramenti reciperent, prout diximus de pueris; At qui habuerunt aliquando usum rationis, in articulo quidem mortis fructum Eucharistiæ perciperent, non vero quando casu hostiam consecratam sumerent. Ratio est, quia cum requiratur in adulto intentio aliqua, saltem habitualis, suscipiendi Sacramentum ex dictis qu. 1. art. 7., amens ante amentiam, si christiane vixit, habuit quidem intentionem suscipiendi Eucharistiæ Sacramentum in articulo mortis; non tamen si casu hostiam consecratam sumeret, & ideo solum in articulo mor-

tis Eucharistia sumeretur sacramentaliter, & cum fructu; Quando vero casu illam sumeret, non reciperet cum fructu: Ad eum modum, quo si homo mentis compos hostiam sumit, quam nescit esse consecratam, non sumit illam sacramentaliter, & cum fructu; sed solum materialiter. Quod si contingat, amentem ante amentiam habuisse voluntatem expressam suscipiendi Sacramentum Eucharistiae, etiam si casu hostiam consecratam sumeret, puto, quod in hoc casu fructum Sacramenti reciperet: Et eadem est ratio, si homo mentis compos habeat voluntatem suscipiendi hoc Sacramentum, quoties Eucharistiam sumeret cum ignorantia invincibili, quod esset consecrata.

Demum, amentibus, qui habuerunt aliquando usum rationis, non solum in articulo mortis danda est Eucharistia, sed Villal. cum Tamb. cap. 4. sect. 1. probabiliter putant, quod possit illis aliquoties extra mortis articulum concedi; praesertim si retineant reverentiam huic Sacramento, ut solent Religiosi, qui incidunt in amentiam; idque multo magis si luce aliqua rationis aliquando fruuntur. Immo Henr. lib. 8. cap. 42. art. 3., & 4. putat semifatuis debere in Paschate dari Eucharistiam, & Jo. Sancier apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 79. posse illis ministrari, quoties petierint; quia si non committitur irreverentia communicando illos in Paschate, nec si communicent extra tempus paschale. At Januarius part. 1. resol. 17. apud Tamb. docet non esse illis saepe dandam, ne ex frequentia concipiant irreverentiam; Et idem dicas de Mutis, & Surdis a nativitate, & de Stolidis, ac iis, qui debili rationis usu pollent.

V. Dices; non est universim danda Eucharistia in Paschate parvulis ante circiter decennium, quia non ha-

bent perfectum rationis usum; ergo a fortiori non est danda stolidis, ac semifatuis, qui usum rationis debiliorem habent, quam isti parvuli.

Respondeo, nego consequentiam; Disparitas est ex Tamb. loc. citat., & Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 8. num. 12., quia in parvulis est spes perfectioris iudicii, quando poterunt reverenter Eucharistiam recipere, ut praecipitur in cap. *Omnis utriusque sexus*; At cum semifatui non sperentur meliorandi, semper deneganda iis esset Eucharistia, quod pia mater Ecclesia non patitur.

ARTICULUS VII.

De dispositione ex parte animi ad Eucharistiam requisita.

- I. *Quanta sit peccati gravitas communicare in statu peccati mortalis?*
- II. *Num sit culpa venialis ad Eucharistiam accedere cum culpis venialibus non retractatis?*
- III. *Obligatur Sacerdos quamprimum post missam confiteri, si deficiente copia Confessarii celebravit cum sola contritione de mortali, quod erat in conscientia, necessitate urgente.*
- IV. *Num dicatur esse necessitas sufficiens ad sic celebrandum, ut satisfiat precepto de Missa audienda in die festo?*
- V. *Quanam universim censenda sit urgente necessitas celebrandi non praemissa confessione?*
- VI. *Ad quid tenetur, qui habens peccata reservata simul, & non reservata, nequit adire Superiorem, sed habet copiam Confessarii inferioris?*
- VII. *Num liceat simplici Sacerdoti absolvere a mortalibus indirecte?*
- VIII. *Qui post Confessionem recordatur alicujus mortalis, teneturne de novo*

vo ante Communionem confiteri?

- IX. Quid si quis recordetur peccati dubii, sive dubietas sit positiva, sive negativa?
- X. Quandoam liceat peccatori communicare, neque Confessione praemis-
sa, neque contritione?
- XI. Num liceat Laicis communicare quotidie?

I. AD Eucharistiam sumendam multa requiruntur, tam ex parte animi, quam ex parte corporis, ut digne, ac cum debita reverentia sumatur. Integra isthac dispositio continetur in iis duobus versibus:

*Lotus, discretus, sanus, jejunus,
& aptus,
Contritus, fassus, mundus, recte-
que paratus.*

Nam suscipiens hoc Sacramentum, Primo debet esse *Lotus*, idest baptizatus; Secundo *Discretus*, idest habere annos discretionis; Tertio debet esse *Sanus*, unde arcentur infirmi, in quibus ob frequentes vomitus, aut tussim timeretur irreverentia erga Eucharistiam; Quarto debet esse *Jejunus*: Quinto *Aptus*, nam per excommunicationem, vel Interdictum personale homo redditur ineptus ad Eucharistiam; Sexto, *Contritus*, hoc est sine conscientia peccati mortalis; Septimo, *Fassus*, peccator enim non satis est, si conteratur, sed debet etiam praemittere communioni confessionem. Octavo, *Mundus*, idest non pollutus. Demum *Recte paratus*, idest devotus, & attentus. Agemus hic de dispositionibus istis, quae pertinent ad animam, deinde de iis, quae ad corpus pertinent. Est autem dispositio ex parte animae, quod suscipiens sit baptizatus, quod habeat intentionem suscipiendi Sacramentum, quod non sit excommunicatus, aut perlonaliter interdictus, &c., quod sit contritus, & confessus.

Quaeritur nunc primo, Quanta sit culpa gravitas accedere ad communionem cum mortali?

Respondeo, esse sacrilegium contra virtutem Religionis; relate ad quam in tertio gradu, seu ordine constituitur a D. Th. In primo enim gradu sunt peccata contra Divinitatem, verbi gratia, odium Dei, blasphemia, perjurium, apostasia, haeresis, desperatio: In secundo gradu peccata commissa contra Christi humanitatem in propria specie, ut peccatum crucifigentium Dominum. In tertio peccata commissa contra Christum in aliena specie, seu contra hoc Sacramentum, videlicet, indigna ejus susceptio; In quo etiam genere, unum peccatum est gravius alio; nam, verbi gratia, gravius est conculcare, aut projicere canibus hoc Sacramentum, quam indigne suscipere; At gravius est secundum se indigne suscipere Eucharistiam, quam homicidium, quia hoc est contra virtutem justitiae, illud contra virtutem religionis, quae est praestantior; quamvis homicidium per accidens ratione damni irreparabilis reputetur gravius. Univerfim tamen caeteris paribus est gravius peccatum, quod est contra virtutem praestantior: at si non sint caetera paria, potest esse gravius peccatum, quod est contra virtutem minus praestantem: Sic gravior est fornicatio, quam parvum furtum, licet furtum sit contra virtutem praestantior.

Notat hic Ledesm. apud Trull., quod Sacerdos celebrans in mortali, multis titulis sacrilege peccet, videlicet, quia consecrat, offert Sacrificium, ministrat sibi, & accipit Sacramentum, recitat Epistolam, & Euangelium indigne; quia tamen omnes istae actiones faciunt unum moraliter, & procedunt ab eadem specie irreverentiae, quod indigne tractetur hoc Sacramentum; ideo unum moraliter sacrile-

crilegium censetur: Quamvis alii apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 24. putent esse plura peccata, eo quod aliud sit suscipere indigne, aliud indigne ministrare Sacramentum, aliud offerre Sacrificium indigne: Eodem modo Suar. disp. 66. sect. 1. apud Tamb. in Method. Commun. lib. 1. cap. 1. §. 3. docet esse duo peccata, si quis, verbi gratia, communicet cum excommunicatione, aut non jejunos, alterum contra præceptum naturale, ne Sancta indigne tractentur, alterum contra Ecclesiasticum, ne excommunicatus, aut non jejunos cum mortali ad Eucharistiam accedat. Hurt. tamen disp. 9. de Euch. diff. 1. docet esse unum peccatum, quia duo illa præcepta procedunt ex eodem motivo religionis, seu reverentiæ debitæ Christo.

II. Quæritur secundo, an sit veniale accedere ad Eucharistiam cum veniali?

Respondeo, certum esse, quod si quis accedat ad Eucharistiam ob finem venialiter malum, verbi gratia, ob vanam gloriam, peccet venialiter. Dubium tamen est, an peccet de novo venialiter, qui accedit ad Eucharistiam, vel cum venialibus non prius retractatis, vel cum actuali affectu ad aliquod veniale? Suar. loc. citat. sect. 4., & Lugo disp. 14. sect. 2. affirmant, quia irreverentia venialis est cum hujusmodi maculis, quasi cum veste nuptiali aequaliter fordida, tanto convivio interesset. At negat Vasq. disp. 207. num. 18. cum Joan. Sanc., & Sà; quia ex una parte per veniale non impeditur præcipuus effectus hujus Sacramenti; ex altera parte non tenetur homo ex reverentiâ debita huic Sacramento disponere se ad illud cum omnibus actibus, quos potest elicere: Quare sicut non peccat venialiter, quia non procurat omnem effectum, quem causare potest Eucharistia cum

omnibus actibus intensissimis, quos potest elicere, ita nec videtur peccare venialiter, qui ad illud non se disponit removendo ab anima omne veniale. Utraque sententia videtur probabilis Tamb.; Sed prima mihi videtur probabilior: Communiter enim Doctores docent esse veniale ad Eucharistiam accedere, etiam cum sola voluntaria distractione; verbi gratia, si quis, dum communicat, mente agitat profana negotia; quia censetur non levis irreverentia tantum hospitem sic suscipere; a fortiori itaque erit veniale cum venialibus non retractatis, illud quasi in domum conspurcatam suscipere, & multo magis si cum affectu habituali ad veniale; nam si esset cum actuali affectu ad veniale, nemo dixerit, quod novum veniale Sacrilgium non committeret propter irreverentiam: Præsertim, quia ponit obicem aliquibus effectibus, quamvis non præcipuis hujus Sacramenti, videlicet eorum remissioni, fervori charitatis, & Spirituali dulcedini, ut notat Laym. apud Dian. part. 3. tract. 7. resol. 31.

III. Quæritur tertio, An conscius sibi peccati mortalis, teneatur Eucharistiæ præmittere etiam confessionem Sacramentalem?

Respondeo affirmative. Ita Trident. sess. 13. cap. 5. Et Suar. ex Sanctis Patribus docet, id haberi ex præcepto Christi Domini per Apostolos Ecclesiæ tradito, & expresso ab Apostolo per illa verba: *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, &c.*; Quare ad reliqua Sacramenta sufficit, ut peccati mortalis sibi conscius contritionem præmittat; ad hoc autem Sacramentum suscipiendum debet etiam præmitti confessio Sacramentalis, idque ratione excellentiæ hujus Sacramenti præ reliquis. In eo tantum casu potest ad Eucharistiam aliquis cum sola contritione accedere, quan-

quando, scilicet, urgeret necessitas communicandi, verbi gratia, ad vitandum scandalum, vel periculum mortis, &c., & non adesset copia confessarii: in quo casu docet Trident., quod Sacerdos sic celebrans teneatur post Missam confiteri quamprimum, videlicet, intra triduum, ut communiter Doctores explicant ex leg. fin. eod. de Judiciis; ubi illico dicitur fieri, quod fit intra triduum: Et damnata est ab Alex. VII. opinio illa, quam olim nonnulli docuerant apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 60.; quod particula illa *Quamprimum* intelligatur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur: Sicut etiam damnata est in propositione 39. opinio dicentium, quod hoc sit consilium non præceptum; quamvis hoc præceptum solum urgeat Sacerdotes sic celebrantes, non vero solum communicantes, ut communiter etiam Doctores cum Con. docent contra Navar., & Fagund. apud Dian. loc. citat. Et ratio disparitatis est, quia cum sæpius possit accidere Sacerdoti, quod hoc pacto celebret, quam quod alter sic communicet; ideo illi tantum hoc præceptum injungendum fuit: Et quidem, ut putant Valq., & Suar., si sic celebret, quia deest copia confessarii, non ex alio capite, puta, quia ex malitia velit confessionem omittere, vel quia habens copiam confessarii non confiteatur, ne notam infamiae incurrat, ut docet Sayr. contra Regin. apud Dian. loc. citat. resol. 61.

IV. Nonnulli cum Vega, Rodrig., Henr., Tolet. contra Suar., Con. & alios apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 63. opinantur, quod possit Sacerdos, si deest copia confessarii, præmissa solum contritione de mortali, quod est in conscientia, celebrare ad satisfaciendum præcepto in die festo de Missa audienda: verbi gratia, si iter

agens, non possit ab alio Sacerdote audire missam, ut mox dicemus quæsit. 5.

Neque dicas, quod præceptum non communicandi non præmissa confessione sit divinum; præceptum vero audiendi missam die festo sit Ecclesiasticum, atque adeo debeat hoc illi cedere. Nam primo probabile est ex Lessl., Præpos., & aliis hoc præceptum de confitendo ante communionem esse solum juris humani, ex consuetudine, scilicet, in Ecclesia introducta: Secundo præceptum hoc expressum in Trident. est de confitendo ante communionem, nisi urgeat necessitas, & desit copia confessarii; probabile autem est obligationem audiendi missam die festo vocari sufficientem necessitatem ad communicandum cum sola contritione. Immo a Dian. loc. citat. resol. 64. putatur etiam sufficiens necessitas ad sic celebrandum, si non possint alii aliter satisfacere præcepto de audienda missa die festo; vel si non possit aliter ipse, vel alii satisfacere præcepto communionis paschalis; Quia tamen est probabilis, imo etiam me iudice probabilior, sententia opposita, ideo Sacerdos ad id non tenetur, cum possit, velle oppositam opinionem sequi.

V. Quæritur quarto; quænam universim dicatur urgens necessitas, qua possit aliquis communicare cum sola contritione, non præmissa confessione mortalium?

Respondeo, dici necessitatem urgentem, Primo, si alicui mors imminet; Secundo, si non sit copia confessarii, & debeat alteri dari viaticum; Quamvis enim non debeat aliquis celebrare sine sacris vestibus, aut non jejunus, aut sub una tantum specie consecrare ad dandum alteri viaticum; quia prævalet præceptum de integre, & reverenter sacrificando; potest tamen cum sola contritione Sa-

cer-

cerdos celebrare ad dandum viaticum, si aliunde haberi non potest, quia hoc præceptum præmittendi communionem confessioni, etiamsi divinum, non videtur cum tanto rigore obligare. Tertio, si id opus sit ad vitandam infamiam, aut grave detrimentum. Unde, si quis post confessionem accessit ad altare ante linteum, ut communicet, & interim recordetur alicujus mortalis, non tenetur adire confessarium, si timeat sibi notam infamiae; quam ex Villalob. in Manual. cap. 2. moraliter semper time re potest, si coram aliis communicet. Hinc docet Zambran., quod si Sacerdos vocetur ad communicandum infirmum, qui velit prius reconciliari, & Sacerdos ob multas, verbi gratia, confessiones invalidas non possit illum brevi expedire, ad vitandum scandalum potest illum prævia tamen contritione communicare, cum proposito, quod advocet postmodum confessarium, cum quo integre confiteatur. Equidem tamen existimo cum Granad., quod posset illum directe absolvere a peccatis auditis, & indirecte de aliis, quæ non potest tunc exponere moraliter, præmissa solum attritione. Quarto, ut supra diximus, si Sacerdos, ut ipse, vel alii satisfaciant præcepto de audiendo Sacro, vel communionis paschalis, debeat celebrare, nec habeat copiam confessarii. Addunt alii apud Bonac. disp. 4. quæst. 6. num. 23., quod possit idem facere Sacerdos, si non possit aliter satisfacere oneribus Cappellanæ, aut si indigeat eleemosyna. Verum id non admittitur communiter, nisi quando indigentia eleemosynæ pro Missa esset admodum gravis; nam onera Cappellanæ intelliguntur data sub debita decentia. Certe non potest id facere Sacerdos, si debeat celebrare propter votum, quia vota non intelliguntur, nisi de iis, quæ debito

modo fieri possunt. Et idem communius docent de præcepto humano. Unde cenfeo, probabilius esse, quod non possit Sacerdos sic celebrare, ut satisfaciat præcepto de audienda Missa, quod præceptum citra controversiam humanum est, non divinum.

Notandum hic ex Suar. disp. 67. sect. 7., quod quando dicitur posse aliquis ad vitandum scandalum communicare cum sola contritione, si non habeat copiam confessarii, intelligendum sit de scandalo proprie dicto, quod ferat occasionem detrahendi, vel temere judicandi, vel proximum infamandi, &c., non vero quando solum datur causa admirationis sine scandalo, aut periculo infamiae.

Notandum secundo cum Conink quæst. 80. num. 23., non posse assignari certam regulam, & certam distinctionem, ut confessarius dicatur alicui abesse, sed ex circumstantiis arbitrio prudentis viri id decernendum. Solum id generatim dici potest, quod tunc censeatur abesse confessarius, quando ob invaletudinem, difficultatem itineris, brevitatem temporis, præsentiam aliorum, urgentia negotia, & similes causas non potest aliquis ad illum adire sine gravi incommodo.

VI. Quæritur quinto; quid faciet habens peccatum aliquod reservatum urgente necessitate communionis, si adsit confessarius, qui solum a non reservatis possit absolvere? Poteritne communicare, non præmissa confessione; an vero tenetur confiteri? Et si tenetur confiteri; Omniane peccata debet confiteri, reservata scilicet, & non reservata, an vero solum non reservata, cum onere confitendi deinde reservata Superiori?

Respondeo ex fuscè dicendis in de Pœnitentia, triplicem in hac re esse opinionem. Prima est Jo: Sancio, Armil., Trull., Præposit. apud Dian. loc.

loc. citat. resol. 65., quod possit præmissa tantum contritione ad Eucharistiam accedere; tum quia putare potest, quod non habeat copiam confessarii, dum non adest Sacerdos, a quo possit integre absolvi; tum quia videtur grave onus eadem peccata bis confiteri. Immo sic debere fieri docet Hurt. de Pœnit. disp. 11. diff. 4., & Valsq. in 3. part. tom. 4. tract. de Excommun. dub. 4., si peccato sit annexa excommunicatio reservata, ut videre est apud Dian. 3. part. tract. 5. resol. 68., quia posita excommunicatione reservata, nullam habet talis Sacerdos erga hunc pœnitentem jurisdictionem. Secunda opinio est Suarii docentis debere omnia peccata reservata simul, & non reservata illi confessario aperire, ut indirecte a reservatis absolvatur: Unde remanet onus aperiendi deinde solum reservata superiori. Nec mirum, quod possit talis Sacerdos absolvere indirecte a casibus etiam cum excommunicatione reservatis, quia sicut id potest si pœnitens oblitus esset peccati habentis excommunicationem reservatam; ita potest in hoc etiam casu indirecte absolvere. Tertia opinio Alesii, Soti, & aliorum apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 104., & Jo: Lugo apud Tamb. in Meth. Commun. cap. 1. §. 6. docet, posse hunc aperire solum peccata non reservata, quia cum non possit talis confessarius absolvere a reservatis, istorum confessio ad aliud non erit utilis, quam ad diffamandum se cum tali confessario. Quod confirmatur, quia ex Suar. de Pœnit. disp. 23. Granad., & aliis apud Tamb., qui habet reservata simul, & non reservata potest cum inferiori confiteri tantum non reservata, ob id solum, ne multum differat confessionem, aut communionem; tum quia longa mora videtur necessitas; tum quia est periculum moriendi in peccato; ergo

a fortiori in casu nostro. Non dicitur tamen longa mora si debeat expectare paucos dies; Nec est audiendus Mendoza apud Dian. part. 5. tract. 13. resol. 8. putans esse longam moram, etiam unam noctem, eo quod in ea sit aliquod periculum moriendi. Omnes istæ tres opiniones reputantur probabiles a Filliuc., sed opinio Suarii videtur sequenda.

VII. Dices: si habens non reservata, & reservata cum excommunicatione, deberet confiteri omnia Sacerdoti inferiori, urgente necessitate communionis, ut directe a non reservatis, & indirecte a reservatis absolvatur, sequeretur quod habens venialia simul & mortalia, præsentem solo simplici Sacerdote, & urgente necessitate communionis, deberet etiam huic simplici Sacerdoti aperire venialia, & mortalia, ut directe a venialibus, erga quæ ille habet jurisdictionem, indirecte a mortalibus absolvatur; quod tamen videtur absolum.

Respondeo primo, quod si transmittatur sequela, non debeat videri absurda, cum ex paritate adducta legitime sequi videatur; illamque admittit tamquam probabilem Lugo disp. 14. de Euch. num. 98. ex Con., & Suar. Respondeo deinde secundo, negari posse sequelam; disparitas esse possit ipse usus Ecclesiæ; non enim datur consuetudo hujus secundi casus, sicut datur primi; & ideo dici potest, quod Ecclesia, quæ reservat aliquem casum, vel excommunicationem, sicut non reservat illam in casu, quod pœnitens obliviscatur talis peccati, ita nec in casu adducto, quod urgeat necessitas communionis. Contra vero, in secundo casu non dat simplici Sacerdoti Ecclesia jurisdictionem in mortalia, ne indirecte quidem; præsertim quia non vult a simplici Sacerdote exerceri munus Confessarii. Et Innoc. XI. decrevit puniendos esse
sim.

simplices Sacerdotes, si id praesumant.

VIII. Quaeritur sexto: si quis rite confessus, oblitus sit alicujus mortalis, cujus recordetur, antequam communicet, tenereturne illud subicere clavibus ante Communionem, ut absolvetur directe, an poterit deinde illud subicere clavibus, & interim communicare?

Respondeo, Henr. lib. 8. cap. 46. num. 3. Victorium & Navarr. cap. 21. num. 49. apud Trull. hic cap. 6. disp. 4. num. 13., docuisse, quod si laicus post confessionem positus ad linteum altaris recordetur alicujus mortalis, non teneatur redire tunc ad confessarium etiam praecisa nota, & scandalo ob reverentiam Sacramenti. Praeterea Regin., & Praeposit. apud Pellizz., & Dian. part. 9. tract. 3. resol. 4., docuerunt, quod universim non teneatur redire ad confessarium ante communionem, qui post confessionem legitimam oblitus est alicujus mortalis; quia jam probavit se confessione, & in statu gratiae accedit ad Eucharistiam, cum remissum sit indirecte peccatum illud oblitum; unde satis est, quod illud peccatum clavibus subiciat, quando iterum suo tempore confitebitur, ut directe absolvetur.

Verum haec opinio Regin. male audit: obstat enim praxis Fidelium, ex qua ut notat Lugo disp. 14. sect. 6. num. 126., colligitur, praecipuum de confessione praemittenda Communioni, non esse solum de Confessione integra formaliter, sed etiam materialiter; Proinde talis opinio Corney expuncta fuit in Indice expurgatorio Hispano, ut refert Dian. loc. citat., & per Edictum particulare reprobata. Admittit tamen Tambur. in Meth. Commun. cap. 1. num. 63. opinionem laudatam Henr., & Victor. apud Fagund. de 3. Ecclesia praecipto

lib. 3. cap. 9. num. 14., quod si Sacerdos dum actu celebrat, & laicus dum ante linteum expectat, recorderetur alicujus mortalis, non teneatur redire ad confessarium, etiamsi possit sine ulla nota adire, & brevi redire, quia irreverenter videtur se gerere, relinquendo actionem illam, quasi inchoatam sine clara necessitate; sicuti non bene morate se gerit, qui assistens in mensa Regis, vel ad breve tempus recederet sine necessitate urgente; in casu autem nostro nulla videtur esse necessitas, quia hic est vere iustus, & bene dispositus propter absolutionem indirectam talis peccati; unde nec tenetur de eo contritionem elicere ante communionem: Quare satis videtur, si proponat illud suo tempore clavibus subicere, ut directe absolvetur. Huic tamen sententiae non libenter astipulor, cum supponamus sine ulla nota posse penitentem adire Confessarium ut exponat peccatum grave oblitum, siquidem hic magis reverenter erga Christum Dominum se gerat, quam si confessiones differat.

IX. Quaeritur septimo; Utrum peccata etiam negative dubia subijci debeant clavibus ante communionem, an satis sit de illis conteri, si forte sint commissa?

Respondeo, hoc pendere ex illa quaestione, an huiusmodi peccata necessario subijcienda sint clavibus? Si enim detur ista obligatio, procul dubio ante communionem subijcienda sunt; secus vero, si talis obligatio non detur. Certum est, quod si per rationes probabiles dubium deponatur, vel quia probabile est peccatum illud, aut simpliciter non esse commissum, aut non cum plena deliberatione; vel quia probabile est jam esse confessum; licet oppositum sit probabilius, ad id non obligetur; Sicut nec si per ignorantiam invincibilem quis putet se ad id non obligari. At
fi

si dubium sit omnino negativum, communior sententia docuit obligari ad ea clavibus subjicienda; sicut omnes concedunt debere nos de iis conteri, ne exponamur periculo aeternae damnationis: Ea autem obligatio erui videtur ex Praxi Ecclesiae, quae institutionem Christi Domini nobis manifestat. Non desunt tamen plures, qui nos a tali obligatione eximunt, eo quod non constet de ea, & in tali dubio melior est conditio penitentis: praesertim quia pro delicto dubio non debet homo ad tale onus certum condemnari. Ita apud Tamb. in Meth. Confes. lib. 2. cap. 1. §. 3. Januarius, Conink de Sacram. Penit. disp. 7. dub. 8. Marchant, Martin, Bossi, & alii apud Dian. part. 10. tract. 12. resol. 2., & tract. 16. resol. 79.: Equidem in tractatu Scolastico de Penitent. disp. 4. quaest. 3. art. 2. fuse id pertractans censui dicendum, quod peccatum positive dubium sumptum pro peccato, quod probabiliter est commissum, ita ut non detur solida probabilitas in oppositum sit materia necessaria confessionis, quia talis probabilitas est quaedam moralis certitudo; non esse vero materiam necessariam confessionis peccatum negative, seu suspensive dubium; Et juxta hanc distinctionem respondendum est quaesito praesenti.

X. Quæritur octavo, An liceat in aliquo casu cum mortali Eucharistiam sumere, non praemissa contritione?

Respondeo, in duplici casu, ut notant Doctores, id licere. Primo, si irruente, verbi gratia, Paganorum, vel Hæreticorum turba, in Ecclesiam timeretur contemptus Eucharistiae, tunc quilibet, etiam non jejunus, & in mortali existens teneretur ad vitandam hanc injuriam assumere Eucharistiam, etiam si in tam subita irruptione non posset actum contritionis elicere. Secundo, si Sacerdos post

missam inceptam, recordaretur mortalis a se commissi, nec posset actum contritionis elicere, nec confiteri, probabile est ex Vasq., Hurt., apud Tamb., quod possit missam proficere cum eo dolore, quem potest tunc elicere; quia præceptum digne communicandi non videtur tam rigide obligare, ut cogat Sacerdotem cum magno suo dedecore ab incepto Sacrificio desistere. Et idem dicitur de laico, qui ante linteum positus, recordetur mortalis, nec potest conteri, nec sub aliquo prætextu sine magno dedecore recedere. Quinimmo Sacerdos post consecrationem hostiæ teneretur Sacrificium perficere, si non posset intra tempus competens se colligere, & contritionem excitare; cum non possit relinquere Sacrificium imperfectum: Debet proinde, consecratio pane, fieri consecratio Calicis, quae est pars essentialis Sacrificii; nec potest omitti consumptio, quia saltem est pars integralis. Ante consecrationem vero teneretur desistere, si posset sine infamia: Et ex Tamb. cap. 1. §. 9. non videtur obligandus ad simulandum deliquium, vel quid simile, quia remedium hoc est nimis extraordinarium, & multis inconvenientibus subjacet.

XI. Quæritur ultimo, an possit laicus secundum se esse apte dispositus ad quotidianam Communionem, ita ut illi permittatur aut isthæc frequentia suadeatur?

Respondeo affirmative; novimus enim id factitatum esse a D. Catharina, aliisque. Et ratio est, quia nunquam prohibetur, ne uxoris quidem quotidiana Communio. Verum propter reverentiam Christo debitam, communius Doctores existimant, non esse quotidianam communionem suadendam iis, qui cum parvo devotionis affectu ad illam accedunt; quia talis frequentia, quamvis augeat gratiam, minue-

minuere tamen videtur reverentiam Sacramento debitam. Innoc. XI. in suo Decreto de quotidiana communione voluit, ut hac de re quilibet suum confessarium consuleret, qui spectato statu, ac conditione personæ coram Deo iudicet, quid facti opus sit. Conink quæst. 8. art. 10. docet iudicium prudentissimum hominum, ac praxim fidelium esse, ut laicis, qui a mortalibus abstinent, suadeatur communio semel per hebdomadam, etiam uxoris, si velint diligenter ad id se præparare; Aliis vero, qui a Mundo abstracti continentem vitam agunt, potest etiam in festis per hebdomadam occurrentibus concedi: aliisque magis devotis frequentius; Sacerdotibus tamen conceditur quotidianum Sacrificium, quamvis non apte se ad illud facile præparant, quia Sacrificium offertur Deo nomine publico, & ordinatur ad bonum publicum, cui ex opere operatum odest, satisfaciendo pro peccatis, pro nostris, quam animarum purgationis, & gratias Deo agendo pro innumeris erga nos beneficiis & innumera nova beneficia impetrando.

ARTICULUS VIII.

De dispositione ex parte corporis ad Eucharistiam requisita.

- I. Corporis dispositio fert habitum decentem. Equites Religiosi non debent gladium deponere, dum communicant. Lepra reddit Sacerdotem irregularem propter horrorem circumstantium.
- II. Pollutio nocturna quandoque impedit communionem?
- III. Pollutio voluntaria, ac fornicatio, quamdiu post confessionem impedit Communionem?
- IV. Jejunium naturale excludit materia parvitatem; Musca si casu irajiciatur, veluti per modum salivæ,

non frangit jejunium naturale, secus vero si de industria. Sicut sanguis e gingivis effluens irajiciitur per modum salivæ, secus vero, si e digito vulnerato sugatur.

V. Quid de auro, creta, cera, nucle avellana, & similibus?

VI. Quid de Saccaro vespere ori imposto ad leniendam raucedinem?

VII. Quid de Herba sancta, seu tabacco, quod sive in pulvere, sive in fumo sumatur, sive ore in folio?

VIII. Qui post prudentem examen adhuc dubitat, num jejunium naturale violaverit, probabiliter potest communicare.

IX. Communerantur plures casus, in quibus licitum est a non jejunio communicare.

I. PRÆTER sanitatem, tam mentis, de qua jam diximus, quam corporis, ne forte aliquando vomitus, aut tussis irreverentiam creet, requiritur, ut corpus suscipientis Eucharistiam sit mundum, hoc est non pollutum, & quod is jejunaverit a media nocte: Debet etiam cum eo habitu, & dispositione corporis ad Eucharistiam quilibet accedere, quam consuetudo locorum postulat, ut cum decentia, animi humilitate, reverentia, & devotione suscipiatur. Concilium Bracarense sub pœna excommunicationis præcepit, ut Sacerdotes communicaturi, induerent stolam in modum crucis ad pectus: Communiter tamen docent cum Suar. disp. 88. non dari ad id obligationem sub gravi, quia usu tale decretum, aut videtur abrogatum, aut non cum tanto onere receptum. Consuetudo etiam deponendi gladium videtur solum obligationem decentiæ habere, non peccati, aut irreverentiæ. Quamvis Equites religiosi videlicet, S. Jo. S. Jacobi, Alcantaræ non debeant illud deponere, quia est eorum insignis ad pu-

Pugnandum pro fide. Lepra reddit Sacerdotem irregularem, impeditque, ne celebret, præsertim publice, propter horrorem circumstantium ex cap. *Tua nos de Cler. agrotante*; sed non impedit communionem privatam.

II. Quæritur nunc primo, Quænam pollutio nocturna impediatur communionem?

Respondeo, & dico primo, quando quis passus est pollutionem involuntariam, ita ut nullum omnino ejus effectum sentiat, potest licite communicare; quia ut notat Con., perinde se habet, ac si illa non fuisset. Si vero reliquerit commotionem carnis, vel evagationem mentis circa hujusmodi res, quamvis Ledesm. putet cap. 13. de Euch. esse veniale communicare, at communius docent solum consultius esse a communionem abstinere, quousque talis effectus durat; quia videtur indecens sic accedere ad fontem puritatis, & facile aliquod veniale committitur in tali passione repellenda: Si tamen rationabilis causa communionem exigeret, non est curanda talis commotio, quamvis debeat patiens pro virili illam repellere, & devotionem excitare; tunc præsertim, quando Dæmon illam excitavit, ut hominem a communionem averteret; in hoc enim casu, ut docet hic D. Th., nullatenus communicatio est omittenda.

Dico secundo; Conjuges post copulam noctu habitam eodem modo gerere se debent, ac qui involuntarie pollutus est: non enim peccant, si mane ad communionem accedant: Quamvis consultius sit communionem differre, si effectus copulæ, & evagatio mentis ad talem actum perseverat in eo, qui ad exercendum actum justitiæ reddit debitum, aut in eo, qui ex recto fine petiit debitum: Qui vero petiit debitum solum voluptatis causa peccando venialiter, sub veniali obligatur communionem differre, ut cen-

Pars V.

sensu Suar., Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 13., Con., Trull., cum sit parum dispositus ad tractandas res divinas; nisi forte magna devotio præterita culpam abstergat, aut alia justa causa subit; qualis censetur esse solemnitas festi, dies jubilæi, periculum levis scandali, aut admirationis; tunc enim conari debet cum magna devotione, & contritione ad Eucharistiam accedere.

III. Dico tertio: Post voluntariam pollutionem, vel fornicationem debet homo a fortiori sub veniali per diem abstinere a communionem, etiam posita contritione, & confessione, ut communius Doctores docent cum D. Th., Suar., Bonac. contra Con., Azor., Trull. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 30., quia indecens est, ut pollutus, præsertim per tale peccatum summe contrarium Christo Castitatis Auctori, & quod maxime impedit devotionem, etiamsi lotus sit per poenitentiam, statim ad mensam tanti Principis affideat; nisi tamen, ut supra diximus, justa causa statim communicandi subsit judicio prudentis confessarii.

Navar. de Pœnit. dist. 6. cap. 1. putat, esse mortale ad Eucharistiam statim accedere post quodcumque mortale commissum, etiamsi de illo homo sit rite confessus. Verum quamvis Doctores suadeant communiter confessarius, ut differant iis, qui immediate ante peccarunt, communionem: Negant tamen esse mortale, si statim ad Eucharistiam accedant, præmissa confessione. Trident. sess. 13. cap. 5. docet digne, & sancte ad Eucharistiam accedere illum, qui conscius peccati mortalis se per confessionem probaverit: Ex qua autoritate Jo: Sancius disp. 23. num. 30. putat inferri, quod forte nec venialiter peccabit, si post peccatum carnale, homo statim ad Eucharistiam accedat, præmissa confessione: Quomodo enim, inquit Sanch.,

I di.

digne, & sancte accederet, si venialiter peccaret? Sed id non bene inferitur; nam Concilium solum vult definire, quod sine culpa mortali accedere possit ad Eucharistiam, qui post mortale probavit se per confessionem, praescindendo a tempore, & loco, quo quis accedit: Aliter nec peccaret venialiter, qui ad Eucharistiam accederet ex fine leviter malo, puta ob vanam gloriam, quia Concilium dicit, digne, & sancte accedere, qui per confessionem se probavit.

IV. Queritur secundo, quenam frangant jejunium naturale requisitum ad communionem?

Respondeo, violari per quamcumque modicam quantitatem sumptam post mediam noctem per modum cibi, aut potus, quod fit, quando actione vitali per os traicitur aliquid in stomachum, quod possit converti in substantiam comedentis; seu quod in stomacho alteratur, digeritur, aut pertinet ad digestionem.

Hinc sequitur primo, improbabilem esse opinionem aliquorum apud Hurt. disp. 9. diffic. 5. docentium in jejunio hoc, utpote Ecclesiastico, seu ab Ecclesia praeccepto, non a Christo, dari parvitatem materiae. Nam Concilium Tolet. 7. can. 2. dicit, *Nullus post cibum, potumque, quemlibet minimum sumpsum Missas facere presumat.* Ita communiter apud Dian. part. 5. tract. 5. resol. 12. Gravitas autem materiae non desumitur a minima illa parte cibi, vel potus, quae sumitur, sed ab ipsa Eucharistia, quae prohibetur sumi post comestionem quamcumque, aut potum modicissimum, ut advertit Suar. disp. 96.

Sequitur secundo, non violari jejunium, si saliva, aut aliquid per modum salivae deglutatur: Dicitur autem per modum salivae traicere a Granad. minimum, quod inadvertenter traicitur; Et ab Henr., si musca, aut cu-

lex in os apertum casu intraverit. Rodriq. putat aquam ad captum putaminis avellanae inadvertenter deglutitam, dum os abluitur, cenferi trajectum per modum salivae; Dissentit tamen jure merito Granad. apud Dian. loc. citat. ubi docet, rem hanc restringendam potius, quam dilatandam; si quis tamen muscam, aut culicem de industria comederet, aut potens expuere, vellet trajicere, procul dubio violaret jejunium naturale, ut notat Lugo disp. 15. num. 33., quia id non trajicitur per modum salivae. Nec obstat, quod involuntarie ab extrinseco venerint: Nam si quis involuntarie in puteum cadens aquam trajiciat in stomachum, non propterea erit jejunus.

Sequitur tertio, ex Lugo num. 23. apud Tamb., quod si sanguis, vel humor ex capite descendens, vel e gingivis in magna quantitate deglutatur, non frangatur jejunium; quia non habet rationem potus, cum non eveniat ab extrinseco: Contra vero, si quis guttam sanguinis e suo digito, verbi gratia, vulnerato fugat, jejunium frangit; quia per modum potus assumitur. Docet etiam Tamb. ex Suar. quod aliquantulum aquae attractae per nares non frangat jejunium, si per modum attractionis, & afflationis narium deglutatur; secus vero, si in magna quantitate.

V. Sequitur quarto, frustum ligni solidi, monetam auream, vel alterius metalli fragmentum, necnon frustum unguis, ossiculum, sive fructuum, sive alterius generis, filum ex ferro, vel serico, vel lana, non violare jejunium, etiam in magna quantitate, cum non sit cibus: Neque enim in stomacho etiam valido alterantur, sed eodem modo, quo trajiciuntur, egeruntur cum excrementis. Contra vero papyrus, & filum ex lino videntur frangere jejunium naturale, quia originem ducunt ex herbis, quae digeruntur.

Ita

Ita Tamb. contra Ledesm., & Dian. part. 3. tract. 7. resol. 38. Neque enim obstat, quod papyrus non sit cibus humanus: Nam neque palea, & foenum est cibus humanus, & tamen frangunt jejunium, quia in substantia sunt herbae, quae digeruntur; & talis est etiam papyrus, & filum de lino. Eadem ratione frangit jejunium terra, seu creta, quae a foeminis comeditur propter delectationem, aut propter minuendum colorem; nam sicut lapis Bezzuar, & terra Cypria frangunt jejunium, quia habent rationem cibi medicinalis: ita talis creta; & a fortiori aromata si deglutiantur: At si quis ori imponat aromata ad vitandum aerem noxium, & ea dentibus conterat, & expuat, non impediunt communionem; licet aliquid minimum per modum salivae imprudenter, & non de industria deglutiat, ut dictum est. Cera etiam videtur eodem modo frangere jejunium; quia videtur magis alterabilis, quam talis creta, cum sit aliquibus partibus mellis immixta, ut notat Tamb. contra Lugo disp. 15. sect. 2. apud Summam Dianam.

Dices: Cera, & talis creta in magna quantitate non solvunt jejunium Ecclesiasticum, quia non nutriunt, nec sumuntur per modum cibi; ergo neque solvunt jejunium naturale: E converso aurum fit potabile, & adhibetur in medicamentis: ergo solvit jejunium naturale.

Respondeo; ad hoc, ut solvatur jejunium naturale, satis est, quod aliqua tantum partes sint nutritivae; quod habetur in cera immixta partibus mellis, & in illa creta, quae cum sumatur delectationis causa a foeminis, signum est, quod habeat admixtas partes nutritivas; Quod si in magna copia sumantur, nunquam habebunt tantas partes nutritivas, ut possint solvere jejunium Ecclesiasticum. Aurum

potabile, concedo, quod frangat jejunium naturale, quia in minutissimas partes contusum potest alterari; contra vero si sumatur integrum.

Si quis avellanam, vel pineam nucem deglutiat cum cortice, Jo: Sanch. putat, quod frangat jejunium naturale, quia quamvis integra egeratur, est tamen de se alterabilis, & per accidens ratione corticis non digeritur. Verum hoc non libenter admittit Tamburinus.

VI. Circa Saccharum, quod imponitur ori, non est eadem ratio, ac de aromatibus; quia aromata cum non liquecant, facile expuuntur, ita ut nihil illorum deglutiat, nisi modicum quid per modum salivae; at saccharum, & alia, quae liquecunt non in modica tantum quantitate per modum salivae, sed in magna quantitate deglutiri solent, & ideo impediunt communionem, nisi statim expuantur, ut notat Con.

Quod si vesperi imponatur ori saccharum, vel quid simile, ad raucedinem pectoris leniendam, communiter cum Suar., Con., contra Tabien. apud Dian. part. 2. tract. 17. resol. 51. docent, quod impediatur communio; nisi moraliter certi simus, nihil ex ea materia post mediam noctem deglutitum esse. Neque dicas, quod se habeant per modum reliquiarum cibi praecedentis. Nam, ut notat Con., cum illa materia ori imponatur ex intentione, ut paulatim deglutiat, tandem durat comestio, donec tota deglutiat: Sicuti si paulo ante mediam noctem ponat quis in ore cibum, ut illum post mediam noctem deglutiat, certe eo manducato, impediretur communio: Contra vero reliquiae cenae praecedentis, quae inter dentes remanserunt, reputantur juxta communem sensum, & intentionem, jam deglutitae; censetur enim cena absoluta: Unde fit, quod si mane deglutiantur,

I 2 non

non impediunt communionem, quia casu, & per modum salivæ deglutirentur: At si de industria aliquis eas deglutiret, impediretur communicatio, quia sumeretur per modum cibi, ut docent Hurt., Prap., Vasq. apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 104: Quamvis Tamb., & idem Dian. ob auctoritatem extrinsecam gravium Doctorum, videlicet, Tabienæ, Henr., Suarrii, Con., & aliorum putent probabile esse, quod neque jejunium frangant, si de industria comedantur; quia semper videntur ad cibum præteritum pertinere, dummodo non sint in quantitate sensibili, & soleant per modum salivæ trajici.

VII. Circa Herbam Sanctam, quæ Tabacum dicitur, Alphonsus de Leone putat impedire communionem, si ve in pulvere, aut fumo naribus, si ve in folio ore sumatur; quia semper aliquid illius trajicitur in stomachum, quod cum sit in substantia herba magis, quam sit papyrus, violabit jejunium naturale. Unde variis Conciliis provincialibus prohibitum est, ne sumatur, ne prætextu quidem medicinae. Verum præscindendo a speciali prohibitione Dian. part. 5. tract. 13. resol. 1. cum Prap., Tamb., Trull. docet non impedire communionem. Non violatur enim jejunium naturale, si in fumo sumatur; quia vel fumus hic non trajicitur in stomachum; vel si trajicitur, non trajicitur per modum comestionis, aut potionis, sed per modum respirationis. Nec impedit in pulvere sumptus per nares propter eandem rationem, quia non sumitur per actionem comestivam, quæ solo ore efficitur. Unde Suar., & Fagund. docent, quod si quis aliquantulum aquæ per nares attrahat in stomachum, non violet jejunium naturale; quamvis violaret, si per os illam sumeret; Etenim quod per nares attrahimus, trajicitur per modum re-

spirationis. Nec impediunt folia tabaci apposita in ore, nisi trajiciantur, idque propter eandem rationem. Nam sicut aromata ori imposita, & dentibus contrita, ut maltiche, ad vitandum aerem noxium, non violant jejunium, si nihil ex intentione deglutitur, nisi modicum quid per modum succi inseparabiliter salivæ admixtum; ita folia tabaci, ut notat Dian. part. 8. tract. 7. resol. 3. cum aliis apud Busemb.

VIII. Quæritur tertio; Qui dubitat, an jejunium naturale solverit, poteritne communicare? Verbi gratia, si sciat aliquid sacchari, quod imposuit ori vesperi, deglutitum esse, sed ignoret, antene, an post mediam noctem? Quod possit communicare, qui probabiliter non fregit jejunium post mediam noctem, admittitur ab omnibus; Unde quando sunt duo horologia, quæ non certo aberrant, possumus commodare horologio posteriori, dummodo audito primo pulsu expuam, quod est in ore. Sed quid in dubio?

Respondeo, quod si quis noctu expergefactus comedat, & mane dubitet an post mediam noctem comederit, non poterit communicare, ut docent Bard., Tamb. Croix contra Gobat; quia non potest prudenter examinare, num post mediam noctem comederit. Quod si prudenter dubites, an post mediam noctem comederis, seu an abluendo os, aliquid in stomachum trajeceris, communis pariter Doctores cum Sanch., Fagund. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 27. docent, quod communicare non possis; quia possessio stat pro præcepto. Alii tamen apud Tamb. censent oppositum; quia putant possessionem stare pro libertate, & hanc esse priorum præcepto: Quam sententiam graves Doctores apud Croix lib. 6. num. 377. & apud Tamb. in Meth. Commun. cap. 2. num. 49. existimant proba-

babilem; Videtur enim cuilibet liberum communicare, nisi probetur impedimentum, & nisi constet de violatione jejunii. Quinimmo præcindendo ab hac quæstione, num in tali dubio stet in possessione libertas, an præceptum; Laym. apud Dian. loco laudato putat communionem licere; quia lex Ecclesiastica de jejuniis naturali, non videtur tam arcte constringere conscientias in casu dubio.

Equidem in Opusculo de Conscientia dubia dixi diversimode discurrendum, quando præceptum apponit conditionem, ac quando vult abesse impedimentum; Quando imponit conditionem, debet constare de illa, ne præceptum violetur; Verbi gratia quia præceptum de non suscipiendo Sacerdotio ante vigesimum quartum annum completum apponit conditionem, ideo nisi certus sim de tali ætate, non possum ad Sacerdotium promoveri: Contra vero, quia irregularitas est impedimentum ad Sacerdotium, possum promoveri, si dubitem, sed non constet de Irregularitate: Similiter in casu nostro, est impedimentum ad communionem cibus post mediam noctem; & ideo, nisi constet de impedimento hoc apposito, stat in possessione libertas communicandi. Unde licitum est mane communicare, si solum dubites, an post mediam noctem comederis.

IX. Quæritur quarto, in quibus casibus possit non jejunus communicare?

Respondeo, posse primo in periculo mortis sumendo viaticum, quod tertio quoque die posse a non jejunis sumi, docet ex Vasq. Dian. part. 3. tract. 4. resol. 44., quamvis alii putent non posse, nisi post sex dies; alii longius hoc intervallum protrahunt. Debet tamen ex Con. moribundus propter reverentiam, si commode potest, communicare jejunus; quamvis non debeat ob id differre com-

Part V.

munionem, aut cum gravi incommodo intempesta nocte communicare ante sumptionem medicinæ, qua indiget. Utrum autem possit Sacerdos non jejunus celebrare ad dandum viaticum moribundo? Probabilius Doctores negant contra Zanard., Granad., Laym., & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 33., & part. 5. tract. 3. resol. 35., quia videtur prævalere præceptum naturale de reverenter sacrificando; sicuti in omnium sententia ex vi hujus præcepti naturalis non licet sacrificare sine sacris vestibus ad dandum viaticum moribundo. Sententia tamen opposita non videtur improbabilis, ut dicemus quæst. seq. art. 6. num. 3.. Nemo tamen dubitat, quod sicut potest moribundus sumere viaticum non jejunus; ita possit Sacerdos morti proximus non jejunus celebrare ad dandum sibi viaticum, ut docet Lugo apud eundem Dian. resol. 36..

Secundus casus est, quando Sacerdos post consecrationem advertit se comedisse; debet enim Sacrificium perficere: Quamvis si id accidat ante consecrationem debeat desistere, si possit sine nota; secus potest etiam non jejunus proficere; Et idem dicas de laico posito ante lintheum, ut notat Dian. part. 4. tract. 4. resol. 104. Adde, quod si post consecrationem deficiat Sacerdos, nec possit alius Sacerdos, nisi non jejunus illud Sacrificium perficere, debet ab isto perfici; quia prævalet præceptum de integritate Sacrificii præcepto de jejuniis naturali.

Tertius, si Sacerdos loco vini consecravit aquam, & illam sumpsit: Debet enim, ut supra diximus art. 3., iterum vinum, & aquam consecrare, & sumere, ut putat Scotus juxta Rubricas Missalis Clem. VIII.; quamvis olim putarit D. Th. apud Tamb. de Sacrif. Missæ lib. 2. cap. 8. §. 5. jux-

I 3 ta

ta Rubricas Missalis Pii V., quod debeat iterum novam hostiam una cum calice consecrare, incipiendo a *Qui pridie*, & proseguendo deinde, ac si nihil prius consecrasset, aut sumpsisset.

Quartus casus, si incutiatur Sacerdoti metus gravis, nisi sic celebret; non siquidem in contemptum Sacramenti, aut ecclesiastici præcepti, quia cum hoc sit intrinsece malum, deberet potius mortem subire; sed ob alium finem, verbi gratia, ut alii audiant Missam; posset enim tunc non jejunos celebrare, quia lex Ecclesiastica non obligat cum tanto onere: Quod etiam dicitur de Sacerdote excommunicato, ut notat Dian. part. 5. tract. 3. resol. 30.

Quintus casus, si Sacerdos sumpto calice, & ablutione videat in patena, vel corporali fragmenta; potest enim illa sumere, quia pertinent ad id convivium quod non censetur absolutum, donec Sacerdos manet in Altari; ut communiter docent contra Paludan. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 66. Imo Granad. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 43. putat, posse illa sumere in Sacristia, antequam vestes sacras deponat; quia hæc non censeretur nova communio, sed perfectio, & completio antecedentis. Fagund. tamen apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 45. docet, Sacerdotem, per se loquendo, non posse prædictas reliquias sumere, postquam ab altari recessit, quia jam ministerium suum perfecit; esto per accidens aliquando potest, si scilicet non possent illæ conservari sine majori irreverentia; tunc enim posset illas sumere, etiam multo tempore postquam ab altari recessit. Quare pro praxi addit Dian. loc. citat., quod ubi sunt aliæ missæ dicendæ, tale fragmentum reponendum sit in calice, in quo sequens missa celebretur; quod si nul-

la superest dicenda missa, nec detur locus in Ecclesia, in quo Sacramentum reservetur, tunc sumi possit a Sacerdote tantum non jejuno, quia non potest sine majori irreverentia illud conservari.

Sextus casus est, si fidelis non jejunos advertat fore, ut nisi Eucharistiam comedat, illa ad manus infidelium perveniat, qui eam injuriose tractabunt; aut si esset cæteroqui comburenda, vel si similis causa superveniat, ut notant Suar., Con., Bonac.

Demum, si Sacerdos particulam hostiæ cum vino non ebibit; licet possit ad labrum calicis digito illam abducere, nihilominus melius potest iterum, iterumque vinum calici infundere, ut cum illo assumat, quamvis prius vinum, quam Sacra hostia sit in stomachum descensurum. Et idem dicas, si hostia palato adhæserit; præstat enim sic deglutire, quam digitum in os opponere, quod videtur indecens.

ARTICULUS IX.

De tempore, loco, & aliis ad Eucharistiam spectantibus.

- I. *Tempus communioni congruum quodnam sit?*
- II. *Communio præcepta tempore Paschali fieri debet in propria Parochia, aut in Cathedrali.*
- III. *Licentia Parochi præsumpta num sufficiat, ut possit quis alibi communicare? Et quare talis licentia præsumpta non satis sit ad administrandum Penitentia Sacramentum?*
- IV. *Quandonam liceat circa irreverentiam post communionem expuere, aut comedere?*
- V. *Et quando similiter liceat vomitum provocare?*

VI.

VI. Num liceat eodem die petere debium?

I. **Q**uaritur primo. Quonam tempore liceat communicare?

Respondeo, qualibet hora permitti communionem; quamvis, missa non qualibet hora, sed solum ante meridiem, & post auroram permittatur. Ita Azor., & alii: Con. tamen apud Dian. part. 2. tract. 17. resol. 54., & Bonac. putant non esse recedendum in re tam gravi a consuetudine Ecclesie, quae est, ut sine necessitate nemo sub vesperam, aut intempesta nocte communicet, tum ob reverentiam tanto Sacramento debitam, tum ad tollendam admirationem populi, & scandalum; cum possit aliquis existimare, quod a non jejunis sub vesperam Eucharistia sumatur. Quolibet etiam die permittitur susceptio Eucharistiae; consuetudo tamen Ecclesiae est, ut die Parasceves nemo communicet extra mortis periculum, in signum mæroris Domini; quam consuetudinem non inducere necessitatem, sed congruentiam docuerunt Vasqu., Suar. contra Francolin. apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 237. Verum huic consuetudini standum esse Innoc. XI. decrevit in Bulla de Commun. quotidiana, injungendo, ut hac in re Missalis Rubricæ, & Ecclesie Romanæ usus serventur.

II. Quaritur secundo, Quonam loco sumi debeat Eucharistia?

Respondeo, Communionem Paschalem præceptam sumi debere in propria Parochia, nec alibi, nisi de licentia proprii Parochi, vel Episcopi, ut præcipitur in cap. *Omnis viriusque sexus*. Quamvis autem communiter censetur mortale, si talis communio non fiat in Parochia; Tamb. tamen cap. 4. §. 4. putat, esse veniale, si quis semel, aut iterum in vita alio

in loco communicet ob suam commoditatem citra scandalum (præsertim si in decursu anni recognovit suum Parochum communicando in sua Parochia) quia scilicet videtur materia levis. Communiter etiam docent, quod possit sumi in Ecclesia Cathedrali ab eo, qui est subditus illius diæcesis; & quidem etiam invito proprio Parocho, ut notat Bonac. hic quæst. 7. punct. 2. num. 11., quia Episcopus potest a fortiori appellari proprius Sacerdos omnium fidelium illius diæcesis; atque adeo Cathedralis videtur communis totius diæcesis Ecclesia.

Ex quo fit, posse quemlibet communicare ubilibet de licentia, non solum Parochi, sed etiam Episcopi, & consequenter Vicarii Generalis ex sola Vicariatus generalitate, ut notat Tamb. cap. 4. §. 5. ex Suar. disp. 72. sect. 2.: Si enim potest sine speciali mandato ex sola Vicariatus generalitate concedere licentiam Sacerdotibus ad audiendas confessiones juxta probabiliorem sententiam apud Sanch. de Matrim. disp. 2. num. 15.; a fortiori poterit hujusmodi licentiam concedere. Peregrini tamen ex licentia præsumpta proprii Parochi possunt in qualibet Ecclesia communicare; Quamvis conveniat, ut testimonium talis communionis proprio Parocho deferatur, si forte petatur, ut docet Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 73. contra Peyrinum apud Dian. part. 3. tract. 2. resol. 12.; Qui docet, Advenas debere in Parochia hospitii communicare; & a fortiori Vagos, quibus propria Parochia videtur esse illa, ubi degunt. At Dian. de Vagis etiam docet posse ubilibet præcepto huic satisfacere, quia nulli Parocho fit injuria; non Parocho loci, quia illi non subjiciuntur; nec proprio Parocho, quia hic censetur dare licentiam suis parochianis absentibus, ut

I 4 ubi;

ubilibet communicent; Quod a fortiori dicendum est de legitime impeditis.

III. Licentia autem proprii Parochi praesumpta, seu interpretativa, & moraliter certa satis est ad satisfaciendum huic praecipio; quamvis non sufficiat ad hoc, ut possit Sacerdos administrare Sacramentum poenitentiae. Disparitas ex Lugo disp. 18. num. 30. est; quia Sacramentum poenitentiae non est validum, nisi iurisdictio per actum positivum communicetur Sacerdoti a Superiore; non enim communicatur sine positivo consensu; Contra vero, Sacramentum communionis semper valide suscipitur a quocumque suscipiatur: Quare solum requiritur licentia ad debitum modum ponendi actum; seu ut suscipiatur Eucharistiae Sacramentum licite. Omnis autem licentia huiusmodi, quae non pertinet ad operationis validitatem habetur etiam per ratihibitionem de futuro, & per consensum superioris praesumptum, seu interpretativum, ita ut moraliter certum sit, quod concederetur, si peteretur; quia sufficit, quod Superior non sit invitus; Unde non requiritur positivus consensus, sed negatio voluntatis oppositae. Imo satis est, si probabiliter praesumatur, ut docet Sanch. in Summa lib. 7. cap. 19. num. 13. apud Dian. part. 7. tract. 11. resol. 31.; quae probabilitas in praxi haberi potest, spectata benignitate Superioris, ejusque erga subditum benevolentia; quae iterum explicabimus articulo sequenti numero pariter tertio.

Communio deinde infra annum potest fieri in qualibet Ecclesia, etiam in Oratorio privato. Infirmi communicare possunt in propriis domibus, imo etiam in navibus; Granad. putat apud Dian. part. 5. tract. 3. resol. 50. contra Navar., & alios communius, posse Sacerdotem cele-

brare in mari, ut satisfiat praecipio audiendi Sacrum die festo, & a fortiori ad dandum viaticum pro moribundo, dummodo mare sit tranquillum, & alius sacerdos sit, qui calicem post consecrationem firmiter teneat: Et quamvis Conink quaest. 83. art. 3. num. 226. putet, id non licere sine licentia Papae, tum ob consuetudinem, tum ob indecentiam; Granadus tamen docet, in necessitate sufficere licentiam Episcopi, & Lugo disp. 20. de Eucharistia num. 48., id fieri posse etiam sine licentia expressa, si ea peti non possit.

IV. Quaeritur tertio; An liceat statim post communionem expuere, aut comedere?

Respondeo, non esse illicitum expuere, quando nullum est periculum expuendi aliquod fragmentum, quod forte in ore remansit; congruum tamen est expectare aliquantulum. Nec est illicitum statim comedere, cum neque id prohibeatur; irreverenter tamen se gereret, qui statim ad comedendum convolaret.

V. Quaeritur quarto; Quandonam liceat provocare vomitum post communionem?

Respondeo, aromata ruminare ad expuendum, verbi gratia piper, mastichen, tabacum, tunc licet, quando licet expuere; quia saliva, quae provocatur ex capite defluit in os, ut Medici testantur; unde non fit irreverentia Sacris speciebus, quae resident in stomacho. At provocare vomitum citra irreverentiam licitum est post horam; quia quamvis, ut diximus art. 4. ex Lugo probabiliter spatio semiquadrantis, vel certe quadrantis regulariter corrumpantur in stomacho etiam species majoris hostiae, & vini sumptae a Sacerdotibus; tamen aliquando ita cum phlegmatibus uniuntur, ut post mediam horam integrae reiectae sint. Verum si provocari debet

vo-

ARTICULUS X.

De Ministro Eucharistia.

vomitibus ad rejiciendum venenum, vel ad vitandum gravem morbum, licitum est statim post communionem provocare; quia ex D. Th. 3. part. quest. 83. art. 3. *Calix vitæ non debet in mortem verti*: Quod si accideret species consecratas ejici, in loco sacro reponendæ sunt, donec corrumpantur; & deinde comburi, & cineres in Sacrarium projici debent juxta Rubricas Missalis.

VI. Quæritur quinto; An liceat ad uxorem accedere eodem die post Communionem?

Respondeo, idem dicendum, ac de eo, qui ante communionem vellet a conjugæ petere debitum: Videtur enim irreverenter se gerere, si statim post communionem sine ullo bono fine petatur; Quod si non petatur statim, Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 13. num. 17. contra Sylv., Angel., & alios, putat, non esse veniale; quia id non est prohibitum: Quamvis enim veniale regulariter sit petere debitum nocte ante communionem, non est veniale illud petere nocte post communionem. Disparitas est ex eodem Sanch., quia copula solet afferre mentis hebetudinem, magnamque distractionem, quæ ante communionem fugienda est, ut reverenter sumatur Eucharistia; at post communionem mentem ad alia negotia divertere non prohibetur.

Demum, quamvis ex circumstantia temporis, gravius sit peccatum, quod die communionis committitur, non est tamen novum peccatum, nisi fiat ex contemptu Eucharistia, ut communiter Doctores docent; quia non apparet, unde hæc malitia gravis novi sacrilegii consurgat.

- I. Num possit Laicus semet communicare in extrema necessitate?
- II. Num pariter Sacerdos etiam devotionis causa?
- III. Quanam licentia requiratur in Sacerdote ad Eucharistiam aliis administrandam?
- IV. Deficiente particula, potest Sacerdos partem suæ hostiæ dare aliquando ei, qui avidè petit Communionem.
- V. Quandonam teneatur Parochus ovibus suis Eucharistiam ministrare?
- VI. Num cum vitæ discrimine, & quomodo danda sit Eucharistia peste infectis?
- VII. Num possit pro Viatico dari species Vini ei, qui hostiam deglutire non potest?
- VIII. Num tempore Interdicti localis administrari possit Eucharistia Sacramentum?
- IX. Deneganda omnino Eucharistia publicis peccatoribus; Et quinam ii sint?
- X. Quandonam peccatori occulto debeat denegari?
- XI. Quid si publicus peccator in uno loco, Eucharistiam petat, ubi non habetur isthac publicitas?
- XII. Num possit dari particula non consecrata peccatori occulto publice petenti Eucharistiam?
- XIII. Num sit mortale Eucharistiam in statu peccati mortalis ministrare?
- XIV. Unicumne sit, an multiplex peccatum ministrare successive pluribus Sacramentum Penitentia, aut Eucharistia?
- XV. Quomodo Eucharistia sit ministranda? videlicet, quo die, hora, loco, habitu &c.?
- XVI. An Sacerdos excommunicatus licite

cite Eucharistiam ministret in mortis articulo?

I. **E**ucharistia Minister relate ad consecrationem est solus Sacerdos, de quo agemus quaestione sequenti: Agimus nunc de Ministro Eucharistia quoad dispensationem, & administrationem, inquirendo, Quisnam sit? Quando debeat illam ministrare? Cui? Et quomodo debeat ad id se disponere?

Quaritur itaque primo, an solus Sacerdos possit licite Eucharistiam administrare?

Respondeo, Ministrum ordinarium esse solum Sacerdotem, ut communiter docent ex Can. *Pervenit de consecrat. dist. 2.*, & colligitur ex prima ad Corinth. 7., ubi dicitur *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*: Ministrum vero extraordinarium, qui solum in necessitate possit Eucharistiam ministrare, esse diaconum; ita ut solum de licentia Episcopi, vel Parochi impediti possit tale munus exercere. Quod si Parochus absit, talis licentia non requiritur ex can. *Diaconos 13. dist. 93.* Imo ut notat Trull. in casu necessitatis posset etiam, prohibente Parocho, illam ministrare, quia praesumitur licentia Pontificis.

Dubium est, An subdiaconus, & etiam laicus possint in necessitate sibi, aut aliis Eucharistiam ministrare? Negant Lugo, Henr., Villal., Bonac. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 47., & part. 5. tract. 3. resol. 47.; quia non est Sacramentum simpliciter necessarium: Sicut autem non licet sine vestibus Missam celebrare ad dandum alteri Viaticum, ita videtur, quod nec liceat laico Eucharistiam tangere propter Viaticum. Affirmant tamen probabiliter Suar., Con., Valen., & alii, exemplo Reginae Scotiae martyrium subiturae, quae

se ipsam communicavit; & quia olim ex Eusebio, Eucharistia ad infirmos deferebatur per laicos: & nunc etiam propter periculum irreverentiae, ne Eucharistia veniat in manus Infidelium, potest laicus illam tangere, & suscipere: ergo poterit etiam illam tangere, ut se, aut alios communicet in extrema necessitate, deficiente Ministro idoneo. Sed praesenti consuetudini Ecclesiae in oppositum videtur standum; nisi necessitas vere esset extrema, quatenus moribundus nullum aliud Sacramentum suscipere posset, ut per Eucharistiae sumptionem posset ex attrito fieri contritus, juxta probabilem opinionem, si de sua contritione non esset securus; quamvis ad illam conaretur, prout procul dubio deberet, tum propter instantem mortem, tum etiam, ne indigne sumeret Eucharistiam.

II. Dubium est secundo, An possit Sacerdos se ipsum communicare devotionis causa, deficiente alio Sacerdote, a quo communicetur?

Respondeo affirmative cum Suar., & aliis contra Fill. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 53., & part. 5. tract. 3. resol. 48., dummodo absit scandalum, quia Minister hujus Sacramenti non debet esse distinctus a suscipiente; cum de facto die Parasceves Sacerdos seipsum communicet extra Sacrificium: Quod si adsit Diaconus, Praepositus, & alii putant debere eam sumere per manus Diaconi, qui est minister competens ex privilegio. Sed hoc non videtur necessarium: Nam ex Fagund., Durand., Fill. (& colligitur ex Concilio Nicano cap. 24.) si Sacerdoti Sacrum Viaticum deferatur a Diacono, debet deinde ipse propriis manibus se ipsum communicare: ergo neque in casu nostro debet communicare per manus Diaconi.

III. Quaritur secundo, An quilibet Sacer-

Sacerdos possit Eucharistiam licite dispensare?

Respondeo negative; requiritur enim ex Concilio Milevit. & Carthagin. primo, & ex cap. *Omnis uiriusque sexus*, in Sacerdote iurisdicção; prohibetur enim ne Sacramenta ab alienis suscipiantur; quia Sacramenta ministrare munus est Pastoris; unde peccat mortaliter, qui sine licentia saltem tacita proprii Pastoris, aut privilegio hoc Sacramentum, etiam in articulo mortis ministrat, ut communiter Doctores docent; quia in re gravi alienum officium usurpat. Satis est autem (ut diximus num. tertio articuli superioris) licentia probabiliter præsumpta, & voluntas Pastoris interpretativa; quia talis licentia non requiritur ad validitatem actionis, ut in Sacramento Pœnitentiæ, sed solum ad debitum modum ponendi actum. Idcirco autem licentia, quæ requiritur ad validitatem operis, non potest esse solum præsumpta; quia debet haberi per actum positivum, signo externo expressum, cum non aliter communicari possit, ut actus habeat suum valorem: Contra vero licentia, quæ requiritur ad debitum modum ponendi actum, seu ad licite aliquid faciendum sufficit, quod sit præsumpta; quia satis est, ut superior non sit invitus; unde non requiritur positivus consensus, sed solum negatio voluntatis oppositæ, & consequenter satis est ratihabitio de futuro, seu consensus interpretativus, & præsumptus. Ita Lugo disp. 18. de Euch. num. 37.

Rogabis, An censuram aliquis incurrat, qui Eucharistiam ministrat sine licentia proprii Pastoris? Respondeo, Clericis (hoc est non Sacerdotibus) ministrantibus in ordine quem non habent, atque adeo ministrantibus solemniter Eucharistiam, impostam esse irregularitatem. Religiosis ve-

ro præsumptibus Eucharistiam, aut Extremam Unctionem ministrare, vel assistentibus Matrimonio sine licentia Pastoris, impositam esse excommunicationem reservatam Pontifici in Clementina *Religiosi de Privilegiis*: Non dicitur tamen præsumere, nec agere præsumptuose, qui ex ratihabitioe probabiliter præsumpta Eucharistiam ministrat. Imo Suar., Con., contra Navar., & Sylv. apud Trull., & Bonnac. putant, non peccare Religiosos, qui in articulo mortis Eucharistiam ministrant, etiam si sit invitus Parochus, qui non potest, aut non vult illam ministrare: Ratio est, quia præsumitur in hoc casu adesse ratihabitio summi Pontificis. Ex privilegiis tamen propriis apud Portellum, possunt Regulares ministrare Eucharistiam, Extremam Unctionem, & Sacramentum Pœnitentiæ familiaribus Conventus ibi habitantibus; & possunt iisdem dare sepulturam in propriis Ecclesiis, quamvis non elegerint illam. Et ex Bulla Clementis X., quæ incipit *Superna*, tam Superiores, quam Confessarii Monasteriorum, sicut possunt sine ulla approbatione Ordinarii audire Confessiones Regularium sui Monasterii, ita possunt audire Confessiones illorum secularium, qui inibi sunt familiares, & continui Commensales; non tamen aliorum, qui ibi inserviunt: Possunt etiam Regulares in suis Ecclesiis cuilibet Eucharistiam ministrare, secluso tempore Paschæ, & articulo mortis, & Paulus V. extendit hoc privilegium ad alias Ecclesias; unde id possunt etiam in Oratoriis Ædium privatarum. Nomine autem temporis Paschæ venit, non dies ipse Paschæ, sed communio, quæ tempore paschali præscribitur: unde, qui implevit hoc præceptum in Parochia, verbi gratia, die Jovis Sancti, potest in Ecclesia Regularium die Paschæ communicare, ut notat Suar. contra Trull. apud

apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 81.; qui cum Navar., & Azor. intelligit materialiter diem ipsum Paschæ, ita ut non liceat eo die communicare ex devotione laicos in Ecclesiis Regularium; quia in Bulla Sixti IV., & Leonis X. dicitur *Præterquam in die Resurrectionis dominica*; Et quamvis de facto multi communicent eo die ex devotione apud Regulares, dicit Trull., id non esse ex privilegio Regularium, sed ex tacita, & præsumpta Parochorum licentia, id interpretante consuetudine. Et similiter alienus etiam Parochus ovibus non suis Eucharistiam administrat ex præsumpta proprii licentia.

Possunt tamen Regulares Advenis, Vagis, & Peregrinis communionem Paschalem administrare; cum in hoc nulli Parocho fiat injuria; Decretum enim Eugenii IV. solum concedit peregrinis, ut possint in Parochia hospitiis communicare, sed illos non cogit: Nec est verum, quod Ecclesia Cathedralis sit Universalis Parochia totius diocesis, ut obligare debeamus peregrinos ad illam adeundam, ut docet Sanch. contra Peregrin. apud Dian. part. 3. tract. 2. resol. 12.

IV. Quæritur tertio, An Sacerdos possit dare communicaturo partem suæ hostiæ, quando deest particula consecrata?

Respondeo cum Henr., Sanch. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 34. contra Graff., & Zanard. affirmative; cum nulla in hoc sit irreverentia: Quod Tamb. confirmat exemplo Christi Domini, qui fregit panem, & dedit; & quamvis regulariter debeant consecrari formulæ pro communione laicorum juxta consuetudinem Ecclesiæ, tamen si aliquando formulæ non fuerint consecratæ, non videtur id fieri contra consuetudinem, quæ habeat vim legis prohibentis; præsertim si magna adsit devotio alicujus, qui

aliter non possit commode Eucharistiam sumere.

V. Quæritur tertio; Quandonam teneatur Parochus suis ovibus Sacramentum Eucharistiæ ministrare?

Respondeo ex Suar. disp. 72. sect. 3., & aliis communiter apud Bonac., teneri, non solum, quando subditi tenentur communicare, ut putavit Sylv., sed etiam quoties subditi rationabiliter illud petunt: Cum Parochus debeat pascere oves suas; quod præcipue fit verbo, & Sacramentis: Nec decet, quod parvuli petant panem, & non sit, qui frangat eis. Excusatur tamen Parochus, non solum si irrationabiliter, & cum frequentia indubitata illud petant, sed etiam si ad Coadjutores, & alios Sacerdotes paratos illos mittat, modo id fiat sine dispendio spirituali subditorum, & isti in hoc consentiant; vel si infirmitas, aut lassitudo impediatur; vel si fœminæ velint, verbi gratia, nocte in Ecclesia communicare, confiteri, &c.

VI. Quæritur quarto; An tempore pestis, verbi gratia, teneatur Parochus cum periculo vitæ Eucharistiam suis subditis, præsertim in articulo mortis ministrare?

Respondeo, Rodrig., Villal., Sylv., Nugn. affirmare, sed Molfesius ex Suar., & Armill. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 17., & part. 5. tract. 3. resol. 53. negat; quia Viaticum non est Sacramentum necessarium necessitate mediæ; nec præceptum hoc obligat cum tanto aliorum periculo. Quare videtur suas partes implere Parochus, si peste infectos absolvat, & a longe admoneat ad patienter ferendam ægritudinem, & ad propositum sumendi Sacramentum Viaticum, si possent; Quod si aliquis peste infectus non possit confiteri, nec absolutionem obtinere nisi conditionate, quia, verbi gratia, amisit loquelam, tenetur illi Eucharistiam, vel Extremam Unctionem

nem

nem præbere, ne forte sine ullo Sacramento decedat; sic enim ex attrito fieret contritus per susceptionem alicujus Sacramenti. In hoc tamen casu alii aliter Eucharistiam ministrant, vel in cocleari argenteo, vel per forcipem oblongam, proponendo illam agris sumendam e scutellis, vel ponendo particulam super folium paginæ ad id paratæ, ita ut infirmus illam lingua sumat, & deinde Clericus cartam comburat: Omnes tamen istos modos putat irreverentes Dian. in Summa Verbo *Communio* num. 78. & contra communem Ecclesiæ usum, qui est exhibendi manu immediate Eucharistiam. Quare Bonac. hic disp. 4. quæst. 5. punct. 2. num. 10. docet ex Suar. tom. 4. disp. 44. sect. 3., rationabilius esse mortis periculum subire communicando, servata reverentia Sacramento debita, quam peste infectis communionem denegare, vel eam non ministrare propria manu, ut exigit consuetudo, & reverentia debita. Probabile tamen est ex Possév. & Trull. lib. 3. cap. 7. dub. 2., quod sine peccato possit instrumento apto Eucharistia dari peste infectis, seculo scandalo, & periculo, ne in terram labatur, ut inferius dicemus.

VII. Quæritur quinto, An laico moribundo, qui deglutire non potest hostiam, ministrandæ sint species sanguinis.

Affirmat Ochagavia contra Suar. disp. 80. sect. 3. apud Dian. part. 5. tract. 3. resol. 34.; quia præceptum divinum de communicando præponderare debet præcepto Ecclesiastico de non ministrandis laico speciebus sanguinis. Nugnus tamen docet, in tali casu adhibendum esse consensum Episcopi.

VIII. Dubium est, An tempore Interdicti generalis ministrari possit communio?

Respondet, certum esse, quod in

articulo mortis danda sit omnibus confessio, & communio cum sua solemnitate, iis exceptis, qui causam dederunt Interdicto, nisi prius satisfaciunt, aut si satisfacere non possint, dederint cautionem pignoratitiam, aut fidejussoriam, aut si neque id possint, juratoriam; & eadem est ratio de specialiter Interdicto: Non est autem danda Extrema Unctio: Quamvis non sit improbable, quod docet Trull. apud Dian. part. 5. tract. 9. resol. 83., & tract. 10. resol. 77., posse dari iis, qui in articulo mortis non potuerunt suscipere Sacramentum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ, Verbi gratia, quia nullum dederunt signum probabile Pœnitentiæ; tunc enim Extrema Unctio de attrito faceret contritum. At extra mortis articulum, quamvis possit jure novo dari Sacramentum Pœnitentiæ omnibus, qui causam non dederunt Interdicto locali; at Sacramentum Eucharistiæ non potest conferri, nec aliud Sacramentum non necessarium; cum Interdictum privet perceptione Sacramentorum: Esto probabile sit ex Sanch., Laym. contra Suar. non prohiberi matrimonium, quia principaliter est contractus. Verum quia in Cap. *Alma Mater* conceditur, quod possint divina officia publice celebrari in festo Paschatis, Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis Beatæ Virginis, & octava Corporis Christi Domini; quamvis communis opinio doceat apud Bonac., non licere laicis in istis festivitibus communicare; probabile tamen est ex Con. disp. 17. num. 36. Suar., Filliuc. tom. 1. tract. 18., cap. 2. n. 21. apud Tamb. hic cap. 6. §. 7., quod liceat; quia probabile est, quod inter divina officia, quæ permittuntur, communio comprehendatur. Unde fit, quod cum Clerici non interdicti tempore Interdicti localis quotidie possint in Ecclesiis, & monasteriis celebrare mis-

fas, & alia divina officia, ut prius, januis tamen clausis, & voce submissa, sine pulsatione campanarum, &c., possit etiam probabiliter dispensari Eucharistia iis, qui divinis hisce officiis interesse possunt. Nomine enim Clerici veniunt omnes Religiosi, & Moniales; imo etiam Clerici conjugati, ut notat Con. contra Hurt. apud Dian. part. 5. tract. 10. resol. 83.

IX. Quæritur sexto, An Eucharistia administrari possit indigne petentibus, hoc est peccatoribus?

Respondeo, peccatorem vel esse publicum, vel occultum: Publicus dicitur tripliciter: Primo, quando de illius delicto constat in iudicio, aut per confessionem delinquentis, aut per sententiam iudicis, aut per depositionem testium; Et hic dicitur publicus publicitate juris: Secundo, quando delictum est commissum coram multis; & hic dicitur publicus facto, seu notorietate facti: Ad hanc autem publicitatem Sotus requirit præsentiam decem hominum; Suar. relinquit arbitrio prudentium; Sanch., Azor., Trull. docent, notorium factum esse, quod scitur a majori parte viciniæ, vel communitatis, dummodo in ea sint ad minus decem personæ; in magna autem Civitate requiritur, ut publice sit diffamatus: Tertio, quando fama alicujus delicti, & delinquentis orta ex sufficientibus indiciis eodem modo innotescit majori parti viciniæ, vel communitatis, aut in magna civitate sit publice proclamata. His positis

Dico primo: Eucharistia neganda semper est cuicumque publico peccatori, sive occulte, sive publice illam petat; donec publicam pœnitentiam agat, & scandalo publice satisficiat. Ita communiter ex illo Matth. 6. *Nolite Sanctum dare canibus.* Idem dicendum de eo, qui publice graviter suspectus est de gravi crimine, ita

ut vehemens ista suspicio moralem quandam certitudinem inducat; in hoc enim eadem est ratio, ac de peccatore publico, ut docent Suar. disp. 16. sect. 6. Con., Bonac., Trull., quamvis in articulo mortis sola vehemens suspicio non sufficiat ad neganda Sacramenta, ut notat Bonac.; quia non videtur infirmus tam gravi detrimento exponendus ob solam suspensionem, licet vehementem. Ex quibus sequitur, quod si peccator publicus sit secreto emendatus, etiam repellendus sit, donec scandalo satisficiat.

Rogabis; Quænam satisfactio danda sit. Respondeo, in articulo mortis satis esse, si det signa veri doloris, extra articulum mortis, si occulte petat communionem, verbi gratia, in Cappella secreta, sufficit occulta pœnitentia, & propositum satisfaciendi scandalo publico; Sicut autem absolvitur in foro interno, sic etiam potest secreto communicare: Si vero publice petat, publica debet esse conversio, & pœnitentia, ex cap. *Si peccaverit 2. quæst. 1.* Aliquando tamen ex Navar., & Cajet. apud Trull. huic scandalo satisficit, si de ejus licentia Parochus publice moneat populum de delinquentis pœnitentia. Unde fit, meretricem non esse absolvendam, nisi e periculo, & loco publico tollatur; Et Usurarios, nisi præstita cautione juris, quam possunt, si non possunt statim satisficere.

Rogabis secundo; quinam censentur publici peccatores?

Respondeo, censeri primo Histriones, qui recensent turpes comedias provocantes ad peccatum; Secundo Parasitos, qui in aliorum grave præjudicium utuntur mordacibus dictis, & facetiis, ut notat Nav. ex c. *Tres sunt de Pœnit. 11.*; Tertio ex eodem Navar., qui communiter cum periculo exercent choreas cum scæminis; Quar-

to ex eodem, fœminas, quæ utuntur fūco nimio, & ornatu ex pravo fine. Quinto meretrices, & publicos usurarios; Sexto, qui torneamenta exercent in equis, unde ut plurimum cædes, & vulnera sequuntur; Septimo Beneficiarios, & Sacris initiatos, qui taxillis, vel aleis notabilem quantitatem ex consuetudine ludunt, ut notat idem Navar. & Trull. lib. 7. in Decal. cap. 19. Demum Concubinarios, hæreticos, & omnes, qui publice actionem aliquam exercent, quæ vel ex objecto, vel ex modo, quo fit, sine peccato fieri non solet. Præterea, de quibus publica, & vehemens suspicio est, quod sint in statu peccati mortalis, perinde ac publici peccatores extra mortis articulum arcendi sunt a communione, ut diximus, donec constet de eorum innocentia, seu emendatione: Dicitur autem suspicio vehemens, quando ea sunt indicia, quæ factum suadent efficaciter, ita scilicet, ut nihil appareat, quod oppositum suadere probabiliter possit.

X. Dico secundo, si peccator occultus occulte Eucharistiam petat, Sacerdos, cui delictum extra confessionem innotuit, debet illi Eucharistiam negare, quia nulla ex hoc sequitur infamia; Si vero delictum notum sit ex confessione, non est illi deneganda, ne reddatur odiosa confessio, ut communius docent apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 46. contra graves authores non paucos, qui putant non frangi in hoc casu sigillum Sacramentale; quia nulli alteri a peccatore id fit notum. Hoc tamen non est admitendum, quia esto non violetur sigillum Sacramentale; irrogatur tamen illi injuria per usum notitiæ in confessione acceptæ cum gravamine pœnitentis, ut constat ex prohibitione facta ab Innoc. XI., illius propositionis: *Scientia ex confessione acquisita*

uti licet, modo fiat sine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis, nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur, in cuius comparatione prius merito contemnatur. Poterit tamen Sacerdos, petita a tali peccatore licentia loquendi de auditis in confessione, monere illum, ut a Sacramento abstineat.

Dico tertio; si peccator occultus publice Eucharistiam petat, non est illi deneganda; Sicut Christus Dominus illam non denegavit Judæ. Et ratio est, quia Minister publicus Ecclesiæ debet bona communia dispensare secundum scientiam, quam habet publicam, non secundum privatam; aliter multa scandala, & perturbationes sequerentur, si sacerdotes possent infamare, quos vellent; ac fideles semper formidarent, ne a Ministris infamarentur.

Hinc tamen non sequitur, quod Sacerdos debeat Eucharistiam dare occulto peccatori publice illam petenti, si noverit illum petere Eucharistiam ad incarnationem, vel ad conculcandam, aut projiciendam. Ratio ex D. Th. quæst. 80. art. 5., est, quia hoc peccatum est gravissimum; unde gravior datur causa ad illam negandam; Præterquamquod non sequerentur eadem inconvenientia in hoc casu; siquidem dare deberet indicia talium delictorum Sacerdos, si quem sic infamaret.

Sequitur tamen, quod si peccator occultus petat Eucharistiam coram pluribus, & uni tantum ex illis fit notum, quod sit peccator, non possit Eucharistiam denegare; cum non possit ille apud alios infamari; si tamen omnibus esset notum peccatum, deberet Eucharistia negari, quia non infamaretur.

XI. Rogabis primo; si quis sit Romæ, verbi gratia, publicus peccator, Neapoli vero occultus, & publice hic

pe;

petat Eucharistiam, essetne illi deneganda?

Respondeo, Sot., Henr., Conputare, quod non sit deneganda, quia Neapoli, ubi petit Eucharistiam, retinet bonam famam, & est peccator occultus: Less. lib. 2. cap. 11. dub. 13. apud Tamb. in Meth. commun. cap. 5. §. 2., putat esse contra charitatem, quamvis non contra justitiam delictum in aliquo loco publicum manifestare, ubi est occultum. At Suar. disp. 7. lib. 5. cum Bonac., & Fagund. 1. Eccl. 2. lib. 5. cap. 3. num. 16. putat esse denegandam, quia ex una parte infamis in uno loco amisit jus ad suam famam, atque adeo non est contra justitiam detegere ejus delictum: Neque est contra charitatem ex alia parte, quia cessat jus charitatis, quando adest rationabilis causa manifestandi delictum; in casu autem nostro adest rationabilis causa, quia inique talis se gerit, & sacrilege, dum petit indigne Sacramenta. Demum Henr. putat posse repelli, & posse ad Sacramenta admitti; cum pro utraque parte sint rationes probabiles.

Rogabis secundo; An Sacerdos possit ministrare Eucharistiam publico peccatori ob metum mortis, aut notabilis suae infamiae?

Respondeo affirmative; si enim potest ministrare Eucharistiam peccatori occulto publice petenti ad vitandam ejus infamiam; a fortiori poterit ministrare peccatori publico publice petenti ad vitandam infamiam propriam, aut mortem, permittendo peccatum illius; Id tamen ex Suar. intelligendum praefixo scandalo activo; aliter sicut ob metum mortis non possumus exterius dumtaxat thus adolere idolo, ita a fortiori nec Sanctum dare canibus.

XII. Rogabis tertio, An peccatori occulto publice petenti Eucharistiam

possit Sacerdos praebere hostiam non consecratam ad vitandum illius sacrilegium?

Respondeo negative; quia peccatum internum petentis non vitatur; & ex alia parte daretur aliis occasio majoris peccati; videlicet idololatriae, quamvis materialis. Ita Bonac. ex D. Th., qui 3. part. quaest. 80. art. 6. docet, peccare gravius Sacerdotem in mortali celebrantem simulando consecrationem, quam si vere consecraret; quia scilicet in primo casu Deo simul illudit, & hominibus; in secundo vero casu illudit soli Deo. Hinc proscripta est ab Innoc. XI. thesis illa, *Urgens meus gravis est causa iusta simulandi administrationem Sacramentorum*. Propterea non sunt audiendi Albertus Magnus, Altifiodorensis, Bonac., Villal., Jo: Sancius, & alii, qui id permittunt apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 47.

XIII. Queritur septimo: An peccet mortaliter Sacerdos administrando Eucharistiam in mortali?

Respondeo, Certum esse, quod Sacerdos debeat esse in gratia, si hoc Sacramentum conficiat; quia est Minister ex officio ad hoc munus deputatus, & consecratus; Immo cum non possit conficere Sacramentum Eucharistiae, quin simul communicet, nec possit homo communicare non praemissa confessione mortalium, ideo Sacerdos, ut celebret, debet confessionem mortalium praemittere, nec satis est, si solum conteratur. Si vero solum Eucharistiam administret, communiter docent cum Suar. disp. 16. sect. 4., quod mortaliter peccet. Ratio est, quia etiamsi non conficiat Sacramentum, tamen exercet actionem proxime ordinatam ad gratiam, & gravissimum ministerium: Diximus tamen quaest. 1. art. 4., probabile esse, quod docent Lugo, Vasq., Henr., Dian. part. 1. tract. 14. resol. 23., et

Te tantum veniale; quia quamvis hoc ministerium per se spectet ad potestatem characteris, & ad Ministrum tantum ex officio, tamen non est actio causativa gratiæ per se loquendo, sed est solum conditio; cum Minister sit tantum causa applicans Sacramentum causativum gratiæ: Quare sicut non peccat mortaliter, qui exercet in mortali functiones Ordinum sine confessione Sacramenti, ex Suar. disp. 16. sect. 3. contra nonnullos (verbi gratia Episcopus in mortali conferens primam Tonsuram, aut Sacramentalia; & Diaconus, ac Subdiaconus exercentes suos Ordines) ita qui solum Eucharistiæ ministrat, neque peccat mortaliter ex hoc, quod tangat species Sacramentales; quia istæ sanctitatem in se non habent, nisi tamquam signa: Immo sicut non peccasset mortaliter, qui Christum Dominum in terra habitantem in mortali tetigisset, verbi gratia osculando ejus pedes, ita neque qui in mortali Sacramentum hoc ministrat.

Admisso tamen, quod juxta veriorum, & communiorem sententiam mortaliter peccet, certe non debet pramittere confessionem, sicut quando celebrat, & suscipit Sacramentum; sed satis est, si prius conteratur; sicut non debet esse jejunus, quando ministrat, sed solum quando recipit Eucharistiæ. Certum etiam est, quod si Sacerdos excommunicatus Eucharistiæ ministrat, non solum peccat mortaliter violando censuram in re gravi, sed etiam incurrat irregularitatem, ut notat Dian. part. 4. tract. 12. resol. 90., quia violat censuram per exercitium Ordinis Sacri.

XIV. Utrum autem unicum tantum peccatum committat, qui pluribus Sacramentum Eucharistiæ successive administrat in statu peccati mortalis, an vero plura? Rodriq. in summa cap. 68. apud Bonac. disp. 4. quæst. 5. pu-

lars V.

tat, quod unicum sit hujus Sacerdotis peccatum, sive pluribus successive Eucharistiæ ministrat, sive absolutionem Sacramentalem impendat; quia illæ actiones physice distinctæ videntur esse una moraliter; non secus ac qui uno impetu pluries Clericum percutit; aut plures blasphemias eructat; aut pluribus juramentis idem mendacium confirmat: Communiter tamen cum Bonac. loc. citat., Con. quæst. 64. art. 6., Fill. Henr. docent, toties peccare, quoties Sacramentum ministrat, sive Eucharistiæ, sive Pœnitentiæ, sive Baptismi, sive quodcumque aliud: Nam tales actiones habent singulæ suum præfixum terminum, in quo conficiuntur, & complentur; Quare sicut in omnium sententia tria mortalia committit, qui die Nativitatis Domini tres missas successive celebrat in statu peccati mortalis, ita in casu nostro. Quamvis Lugo disp. 16. de Pœnit. num. 558. putet, majorem habere unitatem ex fine, & intentione agentis in eo, qui successive audit plures confessiones, quam in eo, qui celebrat tres Missas die Nativitatis, aut in eo, qui successive occideret tres homines; unde facilius uniuntur ad faciendum unum dumtaxat peccatum plures absolutiones Sacramentales successive collatæ a Sacerdote in statu peccati mortalis; & ideo plures Doctores apud Dian. part. 1. tract. 7. resol. 43. contra Suar., & Azor., probabiliter tenent, unum dumtaxat peccatum committi a tali Sacerdote; unde satis sit in confessione dicere, Semel in statu peccati mortalis plures absolvi: Et a fortiori id videtur verum, si successive Sacramentum Eucharistiæ ministraretur pluribus; cum enim Sacramentum in tali casu non conficiatur, sed ministraretur, probabile est ex Tann., Henr., Fill., apud Bufemb. lib. 6. tract. 1. cap. 6., quod una moraliter sit distributio,

K

88

& indigna administratio: Præsertim, quia quamvis communissime doceant, conficientem Sacramenta in statu peccati mortalis peccare mortaliter, idemque communius doceant de administrante Eucharistiam, nonnulli tamen cum Vasq., Lugo disp. 8. num. 155. Dian. part. 1. tract. 14. resol. 23. putant, ut diximus, non esse mortale Eucharistiam in mortali ministrare; quia Sacerdos non causat gratiam in suscipiente, tamquam Christi Minister, sed solum applicat Eucharistiam, quæ est causa gratiæ.

XV. Quaritur octavo; quonam habitu, die, hora, loco, & aliis circumstantiis ministranda sit Eucharistia?

Respondeo, debere Eucharistiam ministrari cum reverentia tanto Sacramento debita, & cum cæremoniis ab Ecclesia præscriptis; unde non potest ministrari in loco, aut tempore interdicto, nec in privata domo sine facultate, & approbatione Episcopi, nec sine sacris vestibus, videlicet superpelliceo saltem, & stola; in his autem deficere in suo genere est mortale, ut norant Fill., Bonac., Trull. Præterea cum debito cultu, & apparatu ministrari debet, videlicet cum lumine accenso, Confessione generali prævia, absolutione communi, & aliis orationibus consuetis; in quibus tamen deficere secluso scandalo, & contemptu esset ex Suar., & Fill. solum veniale. In necessitate tamen deficientibus, qui Eucharistiam cum pompa comitentur, posset solus Curatus indutus superpelliceo, & stola illam ad infirmum deferre cum solo Sacrista, qui lumen deferat, ex Possév.

Hinc sequitur primo, non posse Parochum deferre ad infirmum Eucharistiam, si non possit illam cum habitu decenti ferre, idest cum superpelliceo, stola, & lumine, ex cap. *Sane de celebratione missarum*: Contra vero tenetur ad infirmum deferre o-

leum ad Extremam Unctionem; etiam si non possit illud cum solemnitate deferre, quia materia talis Sacramenti non est Sacramentum, nec indiget tanta veneratione.

Sequitur secundo, Parochum non debere Eucharistiam ad infirmum deferre, si non possit illam administrare, nisi per iter currat valde festinanter; cum hoc repugnet reverentiæ debiti Sacramento; debet itaque festinare, quantum patitur decencia: Contra vero ad administrandum Sacramentum Pœnitentiæ, vel Baptismi debet etiam non integre vestitus, etiam cum periculo, quod agrotet per nimum æstum, aut frigus, si credat aliter non posse pervenire, antequam moribundus decedat. Ratio est, quia tunc censetur proximus esse in extrema necessitate spirituali. Docent tamen Doctores, quod non teneatur Parochus cum periculo vitæ ire ad hæc Sacramenta administranda, cum vere moribundus non sit extreme indigens Sacramentis; potest enim sibi confidere per actus contritionis, & amoris Dei super omnia: Quia tamen isti actus sunt difficiles peccatori, ideo tenetur cum magno incommodo, præsertim Parochus, ire ad Sacramentum Pœnitentiæ, vel Baptismi administrandum citra periculum vitæ. Immo etiam cum periculo vitæ tenetur quilibet, quando est moraliter certum, quod moribundus non sit eliciturus nisi actus attritionis, quia præferenda est vita spiritualis proximi vitæ propriæ corporali.

Sequitur tertio ex Possév., & Bonac. contra Tolet. lib. 1. cap. 18., quod Sacerdos, qui, verbi gratia, ex chiragra non potest Eucharistiam indice, & pollice ministrare, non possit illam aliis digitis conferre; quia a communi usu, & consuetudine non est recedendum; sicut non potest sine vestibus sacris celebrare. Verum op-

oppositam sententiam Tolet., & Trull. existimant probabilem, quia cum tota manus Sacerdotis sit consecrata, non videtur notabilis irreverentia Eucharistiam aliis digitis ministrare, urgente necessitate.

Sequitur quarto ex Bonac., Parochum debere tempore pestis propria manu, & non instrumento aliquo Eucharistiam ministrare, cum id postulet reverentia debita Sacramento. Probabile tamen ex Possev., & Trull. lib. 3. cap. 9. dist. 2., excusari Parochum a peccato, si Eucharistiam administret rite confectio, & apto instrumento, secluso scandalo, & periculo, quod in terram labatur, ut diximus superius.

XVI. Quæritur nono, an possit Sacerdos excommunicatus Eucharistiam ministrare moribundo, si alius desit?

Respondeo, quod excommunicatus toleratus non possit se ingerere ad hoc Sacramentum administrandum; si tamen ab illo petatur, possit conferre, tam in articulo mortis, quam extra

mortis articulum; Etenim idcirco dicitur toleratus, quia permittitur aliis, ut cum illo agant, ac si non esset excommunicatus. Quare cum possimus nos ab illo Sacramenta petere, poterit & ille conferre. Excommunicatus vero vitandus potest procul dubio in articulo mortis conferre Sacramentum Pœnitentiæ, si alius Sacerdos absit; & Sacramentum Eucharistia, & Extremæ Unctionis probabile est, quod pariter conferre possit, urgente necessitate, si petantur, ut docent Suar. de Censur. disp. 15. sect. 2., Fill. Con., Bonac. disp. 2. de Censur. quæst. 2. punct. 1. §. 4. contra Laym., & Avil. 2. parte cap. 6. disp. 3. dub. 3., & alios. Ratio est, quia non est credibile, Ecclesiam velle obligare fideles ad vitandos excommunicatos cum tanto detrimento; idque a fortiori dicendum in casu, quo non potuit infirmus recipere Sacramentum Pœnitentiæ; tunc enim recipiendo Eucharistiam, aut Extremam Unctionem, posset ex attrito fieri contritus, & gratiam recipere.

Q U Æ S T I O V.

De Eucharistia, ut Sacrificio.

Aggredimur quæstionem, quæ ratione suæ dignitatis, ac ratione plurimarum difficultatum, & cæremoniarum, quas complectitur, & in usu quotidiano sunt, solidum annum expostularet. Nos tamen pro more breviter inquiremus: Primo, quid sit secundum se Sacrificium? Secundo, quænam sint partes essentielles Sacrificii Missæ? Quænam sit res oblata? Et quænam sit offerens? Tertio, agemus de Effectibus hujus Sacrificii; ubi, an sit infiniti valoris? Quarto, a quibus, & quomodo participantur fructus hujus Sacrificii? Quinto, de Ministro Sacrificii. Sexto, de tempore, loco, & aliis circumstantiis. Septimo, de ritu in celebratione servando. Demum de stipendio Missæ.